NA CD: TURISTICKÝ PRŮVODCE

15/2010

počítač

PRO KAŽDÉHO

7. 7. 2010 • 69,90 Kč • 3,60 €. Pro předplatitele: 39,80 Kč • 3,20 €. Ceny v eurech platí pouze v SR.

4 PLNÉ VERZE

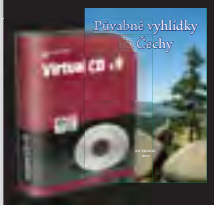

- Turistický průvodce
- Virtual CD
- Film o přírodě
- Výuka Wordu a Excelu

PRÁZDNINOVÁ FOTOŠKOLA

Tipy & triky pro dokonalé fotografie strana 8

CHRAŇTE SVOJE SOUKROMÍ

Nenechte se špehovat strana 38

Šifrování pro každého strana 42

TELEFONUJTE ZADARMO

Průvodce voláním přes internet strana 35

NEJLEPŠÍ PRODUKTY

22" LCD monitory, DVD rekordéry, přenosné pevné disky, levné inkoustové tiskárny strana 31

10 STRAN NÁVODŮ JAK NA TO:

- Snadná správa souborů strana 21
- Jak zašifrovat soubory i složky strana 23
- Přenos velkých souborů strana 25
- Tabulky ve Wordu strana 27
- Jak pojmenovat buňky v Excelu strana 29

PŘEDSTAVUJEME 3D TV

Prostorový obraz strana 16

NOTEBOOK TOSHIBA QOSMIO

Na hry i na filmy strana 12

9 771212 072697 27

Inzerce

OBSAH ▶ PPK 15/10

4 **Co najdete na CD**

6 **Novinky ze světa počítačů**

TÉMA ČÍSLA

8 **Letní fotoškola**

Příčinou pokaženého záběru může být nepozornost fotografa nebo jeho neznalost základních pravidel fotografování. My vám v tomto článku názorně ukážeme, kterých chyb byste se měli vyvarovat a čím byste se měli řídit.

PŘEDSTAVUJEME

12 **Skvělá výbava a výkon**

14 **Televize v HD kvalitě**

Set-top box Porte DTT6720 se od běžných přijímačů pozemního televizního vysílání odlišuje tím, že dokáže naladit i pozemní digitální vysílání v plném HD rozlišení.

15 **Kolik jazyků znáš...**

16 **Prostorový obraz v obýváku**

18 **Pohodlné ovládání počítače**

20 **Naučte se pracovat s Wordem a Excelem**

JAK NA TO

21 **Jak pracovat snadno se soubory**

23 **Ochraňte svá data**

Máte na disku citlivá data, která chcete ochránit před zvídavými podřízenými, kolegy, nebo dokonce před konkurencí?

25 **Jak poslat objemná data**

27 **Elegantní tabulky**

29 **Jak je to s názvy buněk v tabulkách**

RADY A NÁVODY

31 **Rádce kupujícího**

Nejlepší 22palcové monitory do 8 000 Kč, nejlepší DVD rekordéry do 10 000 Kč, nejlepší přenosné 2,5" pevné disky do 2 500 Kč, nejlepší inkoustové tiskárny do 2 500 Kč.

34 **Tipy redakce**

35 **VoIP – slovníček pojmů**

36 **VoIP aneb volání přes internet**

38 **Webové kamery: nebezpečné okno do soukromí**

40 **Tipy pro Total Commander**

42 **Chráníme data i soukromí**

Šifrování souborů a složek je vhodnou ochranou souborů přenášených na USB flash disku a na podobných médiích.

INTERNET

44 **Špehují vás webové prohlížeče?**

45 **Pětky útočí: Chrome 5 a Safari 5**

46 **Křížovka**

Národní centrum bezpečnějšího internetu věnuje šesti výhercům hodnotnou cenu. Hlavní výhrou je mininotebook ASUS Eee PC, vyhrát můžete i fotoaparát, MP3 přehrávač nebo myš.

47 **Listárna**

Témata z titulní strany jsou v obsahu vyznačena červeným číslem stránky.

ÚVODNÍK

DOKONALÉ SNÍMKY

Vážení čtenáři, v době prázdnin a dovolených se mnozí z nás pouštějí do fotografování, abychom si uchovali obrazovou památku na pěkné chvíle a na místa, která navštěvujeme. I když jsme svátečními fotografy a většinou nemáme žádné umělecké ambice, vyplatí se věnovat trochu pozornosti správné kompozici snímků. I zdánlivá maličkost může obrázek znehodnotit, nebo naopak učinit zajímavým, a i když budeme chtít fotografie ukazovat jen rodině a nejbližším přátelům, určitě bude lepší, když diváka zaujmou, než když jej budou nudit.

V tématu tohoto vydání vám přinášíme základní rady a tipy, jak se vyvarovat nejčastějších chyb a jak své snímky snadno vylepšit.

Už jste určitě slyšeli o možnosti výrazně ušetřit za telefonní hovory tím, že budete telefonovat přes internet. Možná znáte i službu Skype nebo telefonujete pomocí programu ICQ. Skype však není zdaleka jediná taková služba. My vám v článcích na stranách 35–39 poradíme, jaké jsou možnosti internetového telefonování a videotelefonování, a také to, jaké připojení k internetu a jaká zařízení k volání přes internet potřebujete. Upozorníme také na rizika vyplývající z možnosti zneužití vaší webové kamery. Jak zajistit, aby vás cizí zvědavé oči nepozorovaly vždy, když zapnete počítač?

Přeji vám dobré světlo při fotografování a připomínám, že příští vydání PPK vyjde až za tři týdny, tedy v pondělí 26. července.

Ivan Heisler, šéfredaktor

14

Prostřednictvím set-top boxu Porte DTT6720 lze naladit TV vysílání v plné HD kvalitě.

18

Poradíme vám, jak si vybrat nejvhodnější klávesnici a myš.

OBSAH ▶ CD ČASOPISU PPK

SLEVY NA SOFTWARE!
Ve spolupráci se společností Miton CZ (provozovatelem serveru www.sw.cz) vám přinášíme další slevy na nákup zajímavých programů. Více informací naleznete na přiloženém CD.

Virtual CD v9.3

Fyzická média CD/DVD příliš spolehlivá nejsou. Vytvořte si virtuální. Získáte výkon, komfort i bezpečí. Po vložení média do jednotky jej systém 10 sekund načítá. Ozývají se zvuky jako u startujícího vrtulníku, nakonec se možná objeví chyba, protože disk nebylo možné přečíst. Nic z toho se u virtuálních jednotek neděje. Převeďte své disky do virtuální podoby. Budete pracovat mnohem rychleji, bezpečněji a s vyšším komfortem. Obrazy disků již nebudete muset vypalovat, jen je vložíte do virtuální jednotky. A experimentujete s vypalováním? I zde vám nástroj vyjde vstříc – nasimuluje vypalovačku s libovolným médiem.

rubrika na CD: obsah CD / bonusy

Dokumentární film Plazi

Žijí i dnes někteří příbuzní pravěkých ještěrů? Byli krokodýli posvátnými zvířaty? Plazi v našich představách žijí jako nepřátelská a dravá zvířata. Jejich život je však mnohem zajímavější, než by se nám mohlo zdát. Dokumentární film Plazi přináší přehled o jejich životě a biologických vlastnostech i o jejich postavení v lidské společnosti. Některé záběry jsou v tomto dokumentu publikovány poprvé.

rubrika na CD: obsah CD / bonusy

Výukový kurz Wordu a Excelu

Pro všechny zájemce o zvládnutí základních funkcí programů Word a Excel i o efektivní využívání jejich rozsáhlých možností připravila firma Video-Office systém videokurzů, tzv. tutoriálů. Protože koupě jakýchkoliv rozsáhlých programů bez možnosti si je předem v klidu vyzkoušet přece jen není „to pravé ořechové“, připravili jsme pro vás spolu s autory výše zmiňovaných tutoriálů jejich ukázky.

rubrika na CD: obsah CD / bonusy

Video-Office s.r.o.

Půvabné vyhlídky na Čechy

Publikace Půvabné vyhlídky na Čechy zavede čtenáře na 56 zajímavých vyhlídkových míst, rozložených po celém území Čech. Místa jsou to rozmanitá, společné mají jen to, že je každý může kdykoli volně navštívit. Jsou to místa známá i opomíjená, některá nabízejí pohledy do daleka, jiná jen do blízkého okolí, další zas pohledy do hloubky údolí na města, řeky nebo hladiny přehradních jezer. Jsou místa, která krásu výhledu vydají poutníkovi jen za cenu značné námahy nebo odvahy, jiná ho přívětivě přivítají po pohodlné cestě.

rubrika na CD: obsah CD / bonusy

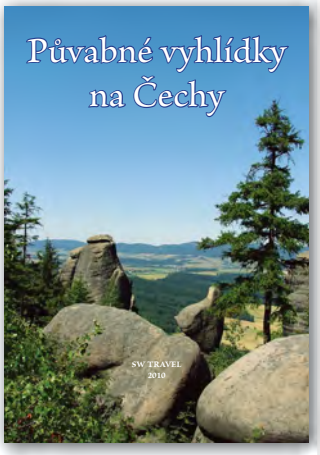

SEZNAM PROGRAMŮ NA CD

BONUSY
Plazi
Půvabné vyhlídky na Čechy
Video-Office 2003&2007
Virtual CD v9.3

ŠIFROVÁNÍ SOUBORŮ
AxCrypt 1.7.2126
Master Voyager 2.46
SafeHouse Explorer 3.01
TrueCrypt 6.3a
USB Safeguard 1.3

SPRÁVCE SOUBORŮ
Altap Salamander 2.52 Full
Ant Commander 1.4
FAR Manager 1.75
FreeCommander 2009.02a
Frigate 3.36 Professional
NexusFile 5.1.4
Pablo Commander 1.4
Total Commander 7.5a
Turbo Navigator 1.47
Unreal Commander 0.96

NOVINKY
FeedDemon 3.1.0.30
Google Chrome 5.0
ICQ 7.2
Miranda IM 0.8.25
Picasa 3.6
Process Explorer 12.04
Safari 5.0
Silverlight 4.0
Speccy 1.02.156
XnView 1.97.5

ZAJÍMAVOSTI
Adobe Flash Player 10.1 IE
Adobe Flash Player 10.1 non IE
DelEmpty 1.2
Free Audio Converter 1.5.7
FreeRIP Basic 3.4
HeySmile Studio 3.0
Chit Chat for Facebook 1.31
MediaAnalyst 2.0
POP Peeper 3.6
PostBox 1.1.5
Skype 4.2
SoftGate Download Manager 1.1.48
TrayURL 2.0

Inzerce

NOVINKY

AKTUALITY ZE SVĚTA POČÍTAČŮ A SPOTŘEBNÍ ELEKTRONIKY

EVOLVE FANTASY

Přenosná televize

Evolve Fantasy je přenosná televize s 10palcovým (25,4cm) displejem, který nabízí obraz v rozlišení 800 × 480 bodů. Tento model má rozměry 270 × 175 × 28 mm a zabudovaný TV tuner pro příjem pozemního digitálního vysílání (DVB-T) dokáže přijímat obraz v plném HD rozlišení (1 920 × 1 080 bodů). Obraz v HD kvalitě můžete zobrazit na externím monitoru nebo televizoru, který lze k tomuto zařízení připojit pomocí kabelu HDMI. Model Evolve Fantasy je vybaven i rozhraním USB a umožňuje z USB flash disku sledovat video v plné HD kvalitě. Na USB flash disk lze videa také nahrávat. Podporovány jsou české titulky, zobrazení fotografií a přehrávání souborů MP3. Ve výbavě se nachází i čtečka paměťových karet SD, SDHC a Memory Stick. Tento přístroj má vestavěný lithioiontový akumulátor s kapacitou 4 200 mAh, který podle výrobce vystačí na sledování televize po dobu dvou hodin.

EVOLVE FANTASY
cena s DPH: 5 890 Kč
více info: www.evolve.cz

NÁZOR REDAKCE: Přenosná televize Evolve Fantasy bude zajímat cestovatele, kteří ani mimo domov nechtějí být ochuzeni o sledování TV pořadů nebo filmů z USB flash disku. Pro napájení slouží interní baterie, síťový napájecí zdroj 230 V a také napájecí adaptér do auta.

BENQ ML2241 A BENQ ML2441

Televizor a monitor v jednom

Společnost BenQ uvádí na trh dva nové LED televizory: Model ML2241 je vybaven 21,5palcovým (54,6cm) displejem a model ML2441 nabízí displej s úhlopříčkou dlouhou 23,6 palce (59,9 cm). Tyto přístroje zobrazují obraz v plném HD rozlišení 1 920 × 1 080 bodů a jsou vybaveny TV tunerem pro naladění analogového i digitálního (DVB-T) TV vysílání. V jejich výbavě najdete tři videovstupy HDMI, dálkový ovladač a také vstup D-Sub pro připojení počítače. Oba modely se vyznačují štíhlostí – jejich tloušťka nepřesahuje 39 mm, přičemž v nejtenčí části měří pouhých 19 mm. Díky podsvícení LED diodami mají nízkou spotřebu energie – výrobce uvádí v pohotovostním režimu spotřebu méně než 0,5 W. Svítivost displeje je 300 cd/m², rychlost odezvy je 5 ms. K dispozici j i jeden port USB 2.0, který umožňuje např. sledovat video z USB disků.

BENQ ML2241
cena s DPH: 6 950 Kč
BENQ ML2441
cena s DPH: 7 900 Kč
více info: www.benq.cz

NÁZOR REDAKCE: Displeje BenQ ML 2241 a ML2441 jsou díky LED podsvícení energeticky úsporné a poslouží jako televizor i jako počítačový monitor.

HP 620 A HP 625

Levné notebooky

Notebooky HP 620 (viz obrázek) a HP 625 jsou vybaveny displejem s úhlopříčkou dlouhou 39,6 cm (15,6") s LED podsvícením a také klávesnicí odolnou proti polití tekutinou. Notebooky HP 620 používají procesor Intel Core2 Duo, Intel Celeron nebo Intel Pentium, notebooky HP 625 mohou být osazeny procesorem AMD Phenom II, AMD Turion II, AMD Athlon II nebo procesorem AMD řady „V". Volitelná integrovaná 2megapixelová webkamera a mikrofon umožňují účastnit se videokonferencí, natáčet video a pořizovat snímky. Videovýstup HDMI umožňuje kvalitní připojení k televizoru.

HP 620 – cena s DPH: 12 490 Kč
HP 625 – cena s DPH: 11 290 Kč
více info: www.hp.cz

NÁZOR REDAKCE: Notebooky HP nabízejí dobrou výbavu a velký displej a jsou dostupné za nízkou cenu.

SOFTWARE

ON-LINE PŮJČOVNA POČÍTAČOVÝCH HER
T-Mobile přichází s novinkou: on-line půjčovnou PC her s více než třemi stovkami titulů. Služba je poskytována formou měsíčního předplatného a každý nový zákazník si může půjčovnu na týden zdarma vyzkoušet. Půjčovna je určena především pro příležitostné hráče. Ti si mohou vybrat ze tří balíčků: Relax za 99 Kč přináší časově nenáročné tituly na ukrácení dlouhé chvíle, Odvaz za 199 Kč nabízí navíc závody, detektivní pátrání či oblíbené kuchařské a farmářské hity a balíček Naplno za 299 Kč (všechny ceny jsou uvedeny s DPH) přidává střílečky, simulátory a strategické hry. Zaplatit lze klasicky platební kartou, kuponem, účtem T-Mobile (pouze pro zákazníky T-Mobilu) nebo prostřednictvím Premium SMS (pouze pro balíček Relax). *www.frag.cz*

ÉRA WINDOWS XP KONČÍ
13. července 2010 Microsoft ukončí podporu Windows XP Service Pack 2 a Windows 2000 Professional. Dne 22. října 2010 pak skončí dostupnost mininotebooků s předinstalovanými Windows XP. Ukončení podpory a prodeje souvisí s životním cyklem operačního systému Windows, který trvá v průměru 10 let. Microsoft doporučuje přejít na nejnovější systém Windows 7, který uživatele lépe chrání před možnými bezpečnostními hrozbami a umožňuje efektivnější práci s počítačem. Podrobné informace o podpoře jednotlivých verzí Windows a o podpoře aktualizací Service Pack jsou k dispozici na adrese: *http://support.microsoft.com/ /gp/lifesupsps#Windows*. *www.microsoft.cz*

INTERNETOVÉ BANKOVNICTVÍ UNICREDIT BANK
UniCredit Bank připravila pro své klienty modernější vzhled internetového bankovnictví. Jeho nová podoba vznikala s cílem postupně sjednocovat design internetového bankovnictví v rámci celé skupiny UniCredit. Kromě nového vzhledu internetového bankovnictví získávají klienti také některé nové funkce – způsob přihlášení a podepisování transakcí zůstává beze změny. *www.unicreditgroup.cz*

TOSHIBA TECRA A11-15Q A TECRA M11-107

Vybavené a odolné notebooky

Toshiba Tecra A11-15Q (viz obrázek) používá 15,6palcový (39,6cm) matný displej, který je podsvícen LED diodami a pracuje v rozlišení 1 366 × 768 bodů. Tento notebook je poháněn 2,13GHz procesorem Intel Core i3-330M, disponuje 4 GB paměti a pevný disk má kapacitu 320 GB. Při práci na baterii udává výrobce výdrž po dobu 4:40 hod. Hmotnost činí 2,54 kg. Notebook Tecra M11-107 na 14palcovém (35,6cm) displeji s matným povrchem zobrazuje obraz v rozlišení 1 366 × 768 bodů. O výkon se stará 2,4GHz procesor Intel Core i5-520M, který spolupracuje se 4 GB paměti a s 320GB pevným diskem. Tento model s hmotností 2,52 kg by měl v provozu na baterii vydržet po dobu 4:27 hod. Oba přístroje pracují pod operačním systémem Windows 7 Professional a v jejich výbavě figuruje i DVD vypalovačka.

TOSHIBA TECRA A11-15Q
cena s DPH: 22 400 Kč
TOSHIBA TECRA M11-107
cena s DPH: 29 100 Kč
více info: www.toshiba.cz
NÁZOR REDAKCE: Notebooky Toshiba jsou schopny přestát pád z výšky až 70 cm – odolná klávesnice chrání data i před politím tekutinou, a to až do množství 30 ml.

ASUS G53 A G73

Herní notebooky

Společnost Asus představila na výstavě Computex dva nové herní notebooky s vysokým výkonem. Notebook Asus G53 má rozměry 381 × 290 × 60 mm, používá displej s LED podsvícením a s úhlopříčkou dlouhou 15,6 palce (39,6 cm) a je vybaven grafickým jádrem nVidia s podporou pro technologii 3D Vision. O dostatečný výkon se starají nové procesory Intel Core i3, i5 a i7 a hráči se mohou těšit na vysokorychlostní rozhraní USB 3.0. Model Asus G73Jw (viz obrázek) zobrazuje obraz na 17,3palcovém (43,9cm) displeji. Také u tohoto notebooku výrobce použil grafickou kartu s podporou pro 3D technologii, ale navíc ve vysokém rozlišení – 1 920 × 1 080 bodů. Oba modely jsou vybaveny optickou mechanikou a vybrat si můžete buď vypalovačku DVD, nebo mechaniku Blu-ray.

ASUS G53 A G73
cena: zatím neuvedena
více info:
www.asus.cz
NÁZOR REDAKCE: Nové herní notebooky Asus budou prošpikovány moderními technologiemi a výkonnými komponentami.

INZERCE

Letní fotoškola

Někdy stačí málo, a z dobrého snímku se kvůli drobnosti stane pokažený záběr. Příčinou může být nepozornost fotografa nebo jeho neznalost základních pravidel fotografování. My vám v tomto článku názorně ukážeme, kterých chyb byste se měli vyvarovat a čím byste se měli řídit.

Létem se probouzí i sezonní fotografové, kteří své fotoaparáty jinak nechávají odpočívat ve skříni a vytahují je až při příležitostech, jako je dovolená v tuzemsku nebo v zahraničí. Nejen pro ně neuškodí zopakovat si pár jednoduchých pravidel a názorně ukázat chyby, kterých se běžní fotografové dopouštějí.

STAČÍ MALÝ KRŮČEK

Člověk nemusí být zrovna placený profesionál, aby mohl zachycovat dobré snímky. I amatér, který fotí pro radost svou nebo svého okolí, jistě rád zachytí zajímavé snímky, které diváka nějak osloví, nebo se mu aspoň nějak zalíbí. Často přitom stačí malý krůček (vyklonění, sklonění nebo krok vzad), který dělí dobrý záběr od pokaženého.

ZAJÍMAVÉ RODINNÉ SNÍMKY

Někdo může argumentovat tím, že fotografuje jen pro sebe (že fotí jen svou rodinu a zvěčňuje své zážitky), a že mu tedy u takových fotografií nejde o nějakou uměleckou stránku. Ale i rodinné snímky mohou na lidi působit dobrým dojmem a vzbuzovat v nich zájem o bližší prozkoumání záběru.

> „I nad rodinnými záběry stojí za to se zamyslet a nemačkat spoušť jak na běžícím pásu.“

ZLATÝ ŘEZ

Při kompozici se snažíme využívat rozmístění předmětů podle tzv. zlatého řezu. Jde vlastně o rozdělení snímku (přibližně) na třetiny ve vertikálním a horizontálním směru. Vzniklé přímky jsou pak zlatými řezy. Zlatý řez není jen nějaké vymyšlené pravidlo, ale je dokázáno, že předměty umístěné ve zlatém řezu jsou lidským okem vnímány nejpříznivěji a že v různých formách se zlatý řez vyskytuje v umění i přírodě odedávna.

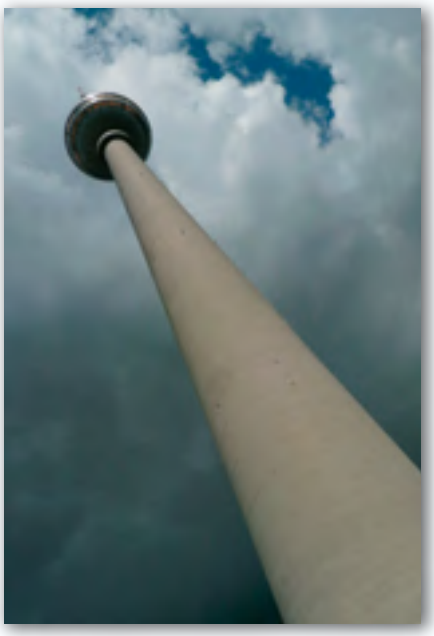

OBR. 1 STŘEDOVÁ KOMPOZICE: Vlevo fotografie se středovou kompozicí, vpravo úhlopříčný záběr.

DOBRÉ FOTOGRAFIE I Z KOMPAKTU

Řada lidí si myslí, že kompaktem nemůže pořizovat dobré fotografie a že pro dosažení zajímavých záběrů je třeba mít zrcadlovku. Nejeden z nich tuto svou mylnou představu promění v realitu a přichází zklamáni, že se nestal zázrak a že se z všedních snímků nestaly jako mávnutím kouzelného proutku snímky hodné pozornosti.

UMĚT SE DÍVAT

I když je technika důležitá a kvalitní optika, velikost čipu, možnosti nastavení, použití filtrů nebo externích

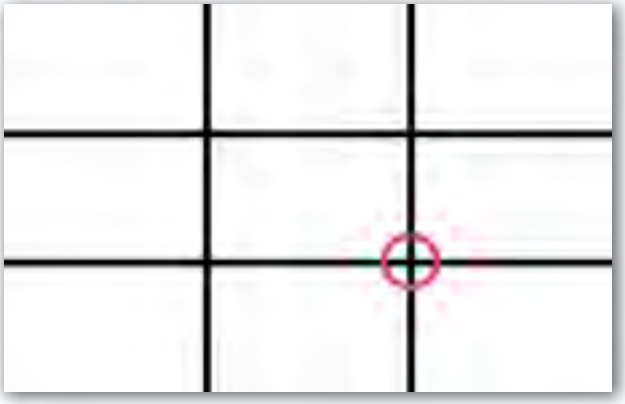

OBR. 2 ZLATÝ ŘEZ: Nejčastěji se snažíme ústřední motiv umisťovat do pravého dolního průsečíku, viz kolečko.

> „Mezi pěkným a pokaženým záběrem je malá hranice. Někdy stačí jen malý krok stranou, a ze snímku plného chyb se může stát snímek zajímavý .“

OBR. 3 HORIZONTÁLY: Rozdělení snímku na horizontální třetiny zlatého řezu za pomoci oblohy, moře a pláže.

blesků mohou výslednou fotografii posunout o kus kupředu, úplně nejdůležitějším faktorem při fotografování je lidské oko, respektive schopnost fotografa podívat se na scénu, svou představu zachytit a před konečným stisknutím spouště zkontrolovat záběr.

DOBRÝ SNÍMEK CHCE SVŮJ ČAS

Pořízení dobré fotografie samozřejmě netrvá pár vteřin a především zpočátku, než si člověk osvojí základní pravidla, trvá snímání déle, ale při troše snahy a především díky praxi se dá dosáhnout i celkem svižného fotografování.

ZÁPLAVA SNÍMKŮ JE ZTRÁTOU ČASU

„Cvakálisté“ často bezmyšlenkovitě vyfotí vše, co se jim objeví před objektivem, ale účelem fotografování není nasekat tisíce snímků, jejichž prohlížení a probírání je ztrátou času nejen pro fotografa, ale i pro osoby, kterým chce fotograf své výtvory ukázat. Těžko je možné udržet divákovu pozornost, když je mu předhazována záplava nezajímavých fotografií.

FOTOAPARÁT NENÍ PUŠKA

Spousta lidí si fotoaparát plete s ostřelovací puškou a střed hledáčku nebo displeje používají jako zaměřovač, kterým se musí mířit na hlavu. Často pak takové záběry končí uříznutýma nohama a oblohou zabírající horní polovinu snímku. Přitom by stačilo záběr posunout o něco níže, aby na záběru byla celá postava a aby ubyla zbytečně velká plocha oblohy.

BEZ STŘEDOVÉ KOMPOZICE

A nemusí se jednat jen o fotografování lidí, ale třeba i o záběry z města, v nichž ústřední motiv nemusí být v přesném středu (obr. 1). Naopak, středovou kompozici je vhodné používat jen ve výjimečných případech. Při kompozici se snažíme využívat rozmístění předmětů podle tzv. zlatého řezu (obr. 2). Jde vlastně o rozdělení snímku (přibližně) na třetiny ve vertikálním a horizontálním směru. Vzniklé přímky jsou pak zlatými řezy.

HORIZONTÁLY A VERTIKÁLY

Nejčastěji se snažíme ústřední motiv umisťovat do pravého dolního průsečíku (viz kolečko na obr. 2). Problém může nastat při fotografování sloupů, věží nebo jiných úzkých a vysokých předmětů. Pak se může předmět umístit přibližně do míst pravé vertikály. Hranici oblohy se pak snažíme umisťovat do spodní nebo horní horizontály. Pokud jsou na obloze pěkné mraky a pokud má být obloha ústředním motivem, umístí se hranice na spodní vodorovnou přímku. Naopak pokud je obloha jen doplňkem a ústředním motivem je scéna pod oblohou, měla by se

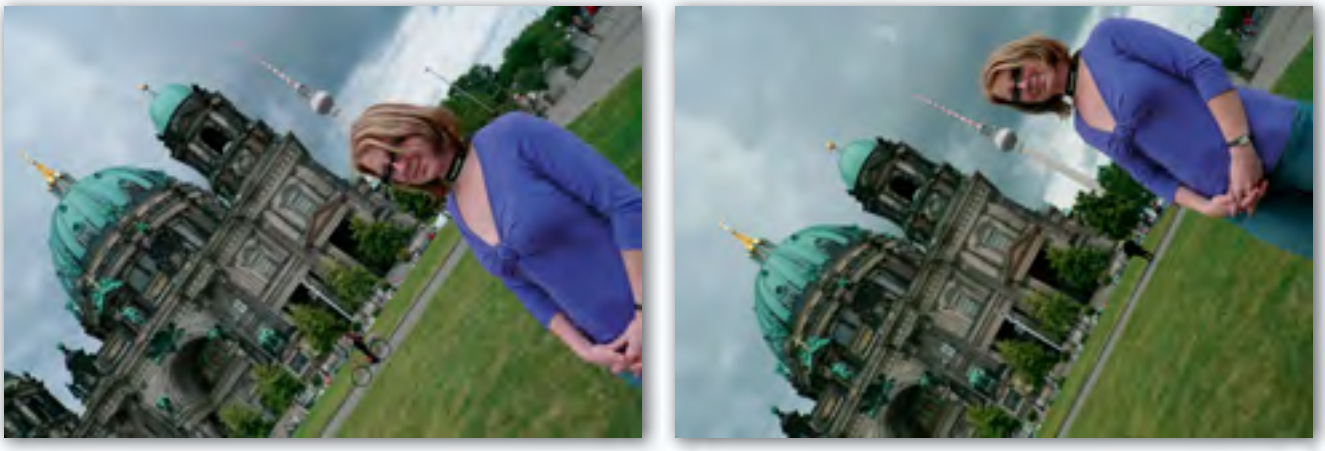

OBR. 4 VÝRŮSTKY: Nejčastější chybou bývá to, že „něco“ vyrůstá z hlavy vyfotografovaného člověka (vlevo). Kromě předmětu vyrůstajícího z hlavy dochází i k dotyku horní části hlavy s budovou. Stačí krok stranou, a je po problémech (vpravo).

OBR. 5 ŠPATNÝ SNÍMEK: Kromě středové kompozice je chyba i v oříznuté anténě vysílací věže a v tom, že ve spodní části vysílače vystupuje v pozadí dům. Stačilo udělat pár kroků kupředu, a dům by zmizel v zákrytu.

hranice oblohy umístit do vrchní horizontály (obr. 3).

POHLED DO SNÍMKU

Pokud lze u fotografovaného objektu jasně definovat směr pohybu nebo pohledu (například osoba na kole nebo pohled osoby), měl by směr pohledu nebo pohybu směřovat do záběru, a ne z něj, případně by se měl dotyčný pohybovat směrem k fotografovi.

SPRÁVNÉ ZAOSTŘENÍ

V závislosti na nastavení a možnostech zaostřovacích polí fotoaparátu může docházet k problémům se zaostřením. Pokud se používá zaostření s prioritou středu, může při fotografování s kompozicí ve zlatém řezu dojít k neostrosti ústředního motivu a naopak může vzniknout ostré místo, které bylo uprostřed záběru. Tomu se lze snadno vyhnout namířením středu na hlavní předmět a namáčknutím spouště, čímž dojde k aretaci zaostření, posunutím záběru do správné kompozice a domáčknutím spouště závěrky pro pořízení finální fotografie. Samozřejmě že fotoaparát musí toto namáčknutí podporovat.

VYRŮSTAJÍCÍ PŘEDMĚTY

Kromě správné kompozice je třeba sledovat také předměty v pozadí. Nejčastější chybou bývá to, že „něco“ vyrůstá z hlavy vyfotografovaného člověka (obr. 4). Většinou jde o stromy nebo sloupy, ale může se jednat třeba i o část těla. Původním záměrem je třeba vyfotografovat osobu na něco ukazující, ale špatným úhlem záběru může dojít ke komické situaci, kdy na fotografii je osoba, které z hlavy roste ruka.

DOTEKY V ZÁBĚRU

Pozornost bychom se měli věnovat i zdánlivým dotekům předmětů. I když předměty jsou ve skutečnosti od sebe vzdálené, mohou být na výsledné fotografii opticky u sebe. Předměty by se neměly dotýkat ani okrajů fotografie. Vyrůstajících předmětů nebo doteků se lze přitom snadno zbavit malým ukročením nebo fotografováním v podřepu.

Vadou na kráse bývají i chybějící kusy hlavního motivu. Tím nemáme na mysli spodní část těla vyfotografované osoby nebo pravé křídlo paláce, ale například uříznuté boty nebo useknutou špičku věže – stačilo udělat krok dozadu nebo trochu posunout záběr (obr. 5). Pokud objektiv fotoaparátu není dost širokoúhlý a na záběru chcete mít osobu i stavbu za ní, je možné oželet spodní partie osoby nebo použít záběr na výšku a smířit se s chybějící, méně podstatnou částí stavby. Někdy může pomoci vyfotografovat scénu šikmo. Snadné je pořídit záběry dva, detail osoby s částí stavby na jednom snímku a stavbu nebo scenerii zachytit na snímku druhém. Rozdělení na více snímků často bývá ku prospěchu obojího, když není třeba hledat malé, sotva znatelné osoby, které zanikají v záběru u obrovské stavby, a když také není třeba řešit problém s ostrostí různě vzdálených předmětů.

RUŠIVÉ ELEMENTY

Opakem chybějících částí jsou naopak předměty v záběru, které snímek ruší nebo které v záběru překáží (obr. 6). Pokud jde například o přerostlou trávu nebo spadlou větev, není nic snadnějšího než předmět zkrátit nebo „odnést“ mimo záběr. Pevně umístěné nebo těžké rušivé předměty je pak nutné ze záběru dostat změnou stanoviště fotografa, tedy změnou fotografovaného úhlu, kdy se předmět dostane mimo záběr nebo se schová za jiný. V reálné situaci je to ovšem často problém, rušivým elementem bývají nejčastěji lidé pohybující se u hojně navštěvovaných míst. Pak je takřka nemožné pořídit záběr bez nich, a to

> „Důležité je si scénu před stisknutím spouště dobře prohlédnout a vybrat nejlepší záběr. Není důvod zbytečně uspíšit a tím pokazit výsledný záběr.“

OBR. 6 RUŠIVÝ ELEMENT: Na levém záběru je rušivým elementem dopravní značka. Ale stačí změnit stanoviště fotografa, a značka už je mimo záběr.

Obr. 7 CELKY I DETAILY: Kromě záběrů zachycujících vše a informujících o tom, kdo co navštívil a jak to tam vypadalo, je často vhodné pořídit i bližší záběry zajímavých součástí.

foto: Václav Lábus

> „Některé z chyb lze dodatečně opravit v některém z programů pro editaci fotografií, kdy je možné něco umazat nebo oříznout.“

ani čekáme-li delší dobu. U takových fotografií je pak problém použít retuši v počítači – ta se naopak dá s dobrými výsledky aplikovat například u drátů vysokého napětí.

OŽIVENÍ SCÉNY

Někdy se zase může stát, že scéna je příliš fádní, že to chce „něco“, co by ji nějak oživilo. Proto někteří fotografové s sebou nosí například žlutý javorový list, který vhodně umístí do zlatého řezu a jinak tmavou scénu jím oživí. Ale nesmí se to přehánět, aby pak na každé druhé fotografii nebyl týž list, který tam „náhodou spadl“. Jeho použití přijde vhod například při fotografování nějakého detailu v lese.

CELKY I DETAILY

Někdy je zachycení detailu vděčnějším záběrem, který o dané scéně dokáže vypovědět více než při fotografování celku. Detail dokáže vypíchnout zajímavý objekt, který by na celkovém pohledu zanikl a kterého by si divák nikdy nevšiml. Proto kromě záběrů zachycujících vše a informujících o tom, kdo co navštívil a jak to tam vypadalo, je často vhodné pořídit i bližší záběry zajímavých součástí (obr. 7).

BLESK NEJEN PRO FOTOGRAFOVÁNÍ V NOCI

Řada fotografů žije v domnění, že blesk je určen jen pro noční fotografování v interiéru, a tak spouštění blesku nechávají na automatice. Fotografie jsou pak vinou blesku často přesvícené a nepřirozené barvy jsou i na záběrech, které by bylo možné pořídit bez blesku, jen s větší opatrností při držení fotoaparátu, aby kvůli delšímu času snímání nedošlo k rozostření. A automat někdy selže i v případech, kdy se fotografuje v protisvětle – osoba na záběru je pak tmavá (obr. 8).

Proto je lepší mít blesk stále vypnutý a zapínat ho jen tehdy, když už nelze záběr udržet z ruky a není po ruce nic na podepření, anebo při zmiňovaném protisvětle, kdy blesk osvítí fotografovanou osobu a zbytek záběru zůstane bez změn.

ŽÁDNÝ UČENÝ Z NEBE NESPADL

Pořízené snímky je dobré si prohlédnout, zhodnotit je a zkontrolovat, jestli se na nich zmiňované chyby neobjevují, a do budoucna se jich tak vyvarovat. Ne vždy se dá našimi radami řídit, ale pokud je to jen trochu možné, není na škodu je brát v potaz.

POČÍTAČ NEVYŘEŠÍ VŠE

Některé z chyb lze dodatečně opravit v některém z programů pro editaci fotografií, kdy je možné něco umazat nebo oříznout. Ale s některými si neporadí ani počítač, a tak je lepší dát si na ně pozor ještě před stisknutím spouště závěrky. Podobně jako při práci platí pořekadlo „třikrát měř, jednou řež“, mohlo by se v případě fotografování použít „třikrát koukej, jednou mačkej spoušť“.

David Dee Nesiba

OBR. 8 PROTISVĚTLO: Automatický režim fotoaparátu vyhodnotí scénu v protisvětle jako dostatečně osvětlenou a osoba na záběru je pak tmavá (vlevo). Je nutné nastavit vynucení blesku, aby scéna byla osvětlena správně, a to včetně osoby v popředí.

TOSHIBA QOSMIO F60-120: výborně vybavený herní notebook

Skvělá výbava a výkon

Notebook Toshiba Qosmio F60-120 oplývá bohatou výbavou a také výkonem – díky rychlému procesoru, výkonné grafické kartě a také dostatečně velkému displeji vám tento přenosný počítač výborně poslouží i při hraní her.

Tento model je vybaven displejem s úhlopříčkou dlouhou 15,6 palce (39,6 cm). Na něm se zobrazuje obraz v rozlišení 1 366 × 768 bodů a o přípravu obrazových dat se stará grafická karta s čipem nVidia GeForce GT 330M. Výpočetní výkon zajišťuje 2,27GHz dvoujádrový procesor Intel Core i5-430M, který díky technologii HyperThreading umí zpracovávat až čtyři výpočetní vlákna současně. Procesor má k dispozici 4 GB operační paměti a data se ukládají na pevný disk s kapacitou 640 GB. Notebook pracuje pod 64bitovou verzí operačního systému Windows 7 Home Premium. Za takto „nadupaný“ notebook je stanovena cena 27 168 Kč.

PŘIPRAVEN NA HD FILMY

Na velkém displeji můžete přehrávat i filmy v HD kvalitě. Displej sice nepracuje v plném HD rozlišení, ale díky videovýstupu HDMI lze k němu připojit televizor a notebook potom používat jako přehrávač. V pravém boku notebooku je totiž zabudována Blu-ray vypalovačka Matshita BD-MLT UJ240ES, která data nejen čte, ale také je zapisuje na média Blu-ray. Ve výbavě dále figurují čtyři porty USB (jeden z nich je kombinovaný s portem eSATA), výstup D-Sub pro připojení externího monitoru a také čtečka paměťových karet SD, Memory Stick a xD-Picture Card. Nechybí ani bezdrátové adaptéry Bluetooth a Wi-Fi standardu 802.11n. Nad displejem je umístěna webová kamera. Při vyplňování číselných údajů (např. při práci s tabulkami) potěší klávesnice, která má numerickou část.

> „Díky mechanice Blu-ray a videovýstupu HDMI poslouží i jako přehrávač filmů v HD kvalitě.“

V pravém boku notebooku se nachází vypalovací mechanika Blu-ray.

VÝBORNÝ VÝKON

Už z výčtu komponent je zřejmé, že tento notebook je výborně výkonnostně disponován. Tento předpoklad potvrzují výsledky testů, které vidíte v připojeném infoboxu. Ocenili jsme výkonný procesor, který spolupracuje s 4 GB paměti, a zaujal nás také pevný disk, který nabízí velkou kapacitu pro uložení dat. Výkonné součásti notebooku jsou však dosti náročné na přísun energie, a tak ani nepřekvapí kratší doba při napájení z akumulátoru – ten dokázal v testu napájet notebook po dobu 2:55 hod.

Celkově jsme s tímto notebookem velmi spokojeni – nabízí všechny běžně používané porty, líbí se nám velký displej, klávesnice s numerickou částí, kvalitní reproduktory a také vypalovačka Blu-ray.

HODNOCENÍ:

+ bohatá výbava, výborný výkon, klávesnice s numerickou částí, kvalitní reproduktory

– výdrž při napájení z akumulátoru

Martin Semrád

TOSHIBA QOSMIO F60-120

cena s DPH: 27 168 Kč
poskytl: Toshiba; www.toshiba.cz
procesor: Intel Core i5-430M / 2,27 GHz
velikost paměti: 4 GB
pevný disk: Toshiba / 640 GB
grafický čip: nVidia GeForce GT 330M
displej/rozlišení: 15,6" (39,6 cm), lesklý / 1 366 × 768 bodů
další výbava: mechanika Blu-ray, Wi-Fi, Bluetooth, eSATA, HDMI, čtečka paměťových karet, webová kamera, numerická klávesnice
akumulátor/kapacita: lithioiontový / 4 200 mAh
operační systém: Windows 7 Home Premium (64 bitová verze)
rozměry: 387 × 268 × 33 až 41 mm
hmotnost: 2 879 g
hmotnost adaptéru: 512 g

TESTY

PC Mark Vantage: 5 300
3D Mark Vantage: 2 220
3D Mark 2006: 6 233
Cinebench R10: 1:53 min.
Cinebench 9.5: 19 s
převod hudby do MP3: 1:17 min.
pevný disk – přístupová doba: 18,8 ms
pevný disk – rychlost čtení: 59,9 MB/s
výdrž při napájení z akumulátoru: 2:55 hod.

Inzerce

PORTE DTT6720: set-top box pro příjem HD vysílání

Televize v HD kvalitě

Set-top box PORTE DTT6720 se od běžných přijímačů pozemního televizního vysílání odlišuje tím, že dokáže naladit i pozemní digitální vysílání v plném HD rozlišení. Je totiž vybaven tunerem s podporou formátu MPEG-4.

Tento přijímač pozemního digitálního vysílání (DVB-T) lze k televizoru připojit prostřednictvím videovýstupů pro komponentní a pro kompozitní video a prostřednictvím videovýstupů HDMI a SCART. V zadní části se vedle těchto výstupů nachází i port USB – ten však neslouží pro přehrávání filmů, ale pouze pro aktualizaci programového vybavení set-top boxu. V balení spolu s přístrojem dostanete i kabel SCART, kabely pro komponentní a pro kompozitní video a samozřejmě nezbytný dálkový ovladač.

kterou je zapotřebí prostřednictvím set-top boxu napájet, narazili jsme u testovaného přístroje na problém. Tento model zvládal anténu napájet pouze v případě, že byla k set-top boxu připojena přímo – tedy jen cca 100cm anténním kabelem. Když jsme použili prodlužovací anténní kabel, set-top box napájení antény zajišťovat nezvládl.

> „Set-top box Porte DTT6720 umožňuje sledovat TV vysílání v plné HD kvalitě.“

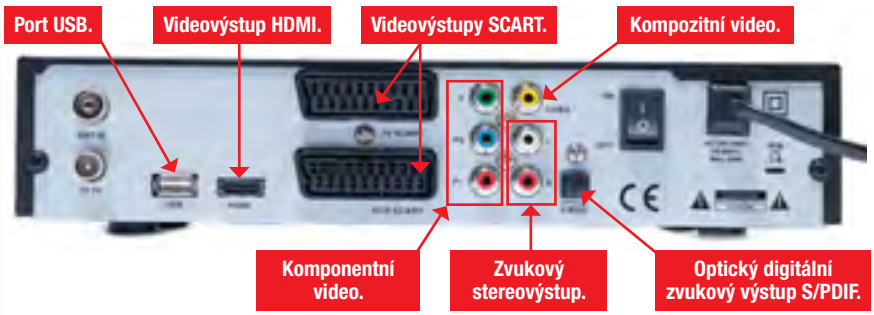

NALADĚNÍ PROGRAMŮ

Po zapnutí přístroje jsme v česky komunikujícím menu spustili automatické vyhledání TV a rozhlasových stanic. Pokud používáte venkovní anténu nebo jste připojeni ke společné televizní anténě (STA), nepotřebujete anténu napájet a vyhledání stanic proběhne bez nejmenších potíží. Když jsme však pro příjem televizních stanic chtěli použít pokojovou anténu,

DOBRÁ ČEŠTINA

Naopak se nám líbilo, že přístroj komunikuje s uživatelem česky, i když drobné chybičky jsme si všimli – v menu je uvedeno „Nastvení příjmu“. Tento model správně zobrazuje české znaky při spuštění elektronického programového průvodce (EPG) i při spuštění teletextu. S kvalitou naladěných stanic jsme byli velmi spokojeni, stejně tak s přehledně strukturovaným menu a s jednoduchým systémem pro uspořádání jednotlivých stanic. V nabídce přístroje jsou i čtyři hry: sudoku, tetris, snake a box.

PORTE DTT6720
cena s DPH: 1 866 Kč
poskytl: 100MEGA Distribution, s. r. o.; www.100mega.cz, www.porte.cz
videovýstupy: HDMI, 2× SCART, kompozitní video, komponentní video
zvukové výstupy: S/PDIF optický, stereovýstup
kabely v balení: SCART, kompozitní video, komponentní video
české znaky: menu, EPG, teletext
rozměry: 280 × 237 × 62 mm
hmotnost: 1 604 g

V České republice zatím není mnoho možností sledovat v plném HD rozlišení televizní stanice šířené prostřednictvím pozemních vysílačů – v době psaní článku jsme v Praze zachytili pouze vysílání stanice Prima HD. Z tohoto pohledu v současné době tedy nemá příliš smysl set-top box s podporou pro formát MPEG-4 pořizovat. U testovaného modelu se nám líbila nabídka videovýstupů, ale uvítali bychom možnost napájení pokojové antény. Při provozu jsme naměřili spotřebu energie 11 W a v pohotovostním režimu je příkon přístroje 2,3 W. Po vypnutí přístroje pomocí vypínače, umístěného v jeho zadní části, klesne spotřeba na 0 W.

HODNOCENÍ:

+ videovýstup HDMI, digitální zvukový výstup
– port USB neslouží pro přehrávání filmů, problém s napájením antény

Martin Semrád

DVB-T

Zkratka ze slov Digital Video Broadcasting – Terrestrial čili digitální pozemní televizní vysílání. Televizní vysílání ve standardní kvalitě je přenášeno ve formátu MPEG-2, pro TV vysílání ve vysokém rozlišení se používá formát MPEG-4.

S/PDIF

Standard pro přenos digitálně kódovaného zvukového signálu. Zvukový digitální signál S/PDIF je mezi přístroji přenášen koaxiálním nebo optickým kabelem. Prostřednictvím jednoho kabelu se do vícereproduktorových soustav (např. 5.1 – s pěticí satelitních reproduktorů a s jedním subwooferem) s digitálním dekodérem přenáší vícekanálový zvuk.

Kolik jazyků znáš...

... tolikrát jsi člověkem. Toto staré pořekadlo jistě dobře znáte. Zvláště v dnešní době, kdy se hodně cestuje, je velmi vítána alespoň základní znalost jazyka země, kam jedete. Velkým pomocníkem v tomto úsilí vám mohou být konverzační příručky Lingea.

počítač PRO KAŽDÉHO TIP REDAKCE

Konverzace – více než 25 jazykových příruček
Praktické konverzační příručky se slovníkem a gramatikou
vydal/poskytl: Lingea, Brno
info: www.lingea.cz
cena s DPH: 159 Kč až 249 Kč (dle titulu)

Nakladatelství Lingea už vydalo řadu knižních i elektronických jazykových titulů. Mezi jeho nejnovější aktivity patří vydávání u nás ojedinělé řady konverzačních titulů pro blízké i vzdálené jazyky. Více než dvacítka už vydaných nebo právě připravovaných příruček má příhodnou „kapesní“ velikost (140 × 95 mm, 320 – 352 stran) a nabízí šestnáct přehledně zpracovaných tematických bloků vět a frází (čísla, všeobecné výrazy, určování času, barvy a rozměry, veřejné nápisy, cestování, ubytování, stravování, na dovolené, sport a volný čas, nakupování, nouzové situace, bydlení, rodina, práce a brigáda, komunikace). Každá konverzační příručka nabízí poměrně rozsáhlý dvoustranný slovníček, výklad gramatiky a další přílohy s užitečnými informacemi, jako jsou např. tipy na návštěvu zajímavých míst a památek, upozornění na to, na co si dát v dané zemi pozor, užitečná telefonní čísla a internetové adresy a termíny svátků. Samozřejmě nechybí mapa ani základní geografické informace. Velkou výhodou všech jednotně zpracovaných titulů je také jejich praktické barevné a grafické provedení.

U frází je zařazena také jejich výslovnost.

Mezi texty najdete i různé zajímavosti.

Protože vyjmenovat všechny dosud vydané a na nejbližší dobu připravované konverzační příručky by zbytečně zabralo místo, najdete jejich přehled buď na internetových stránkách *www.lingea.cz*, nebo na přiloženém CD. Zde najdete i statistiky jednotlivých titulů a pro část jazykových mutací si můžete prohlédnout několik náhledů stránek. Navíc do 31. srpna 2010 můžete při koupi vybraných titulů využít zajímavé slevy.

My jen můžeme potvrdit, že tyto moderní publikace svou kvalitou a rozsahem výrazně převyšují obdobné kapesní tituly na trhu. Konverzační příručky Lingea mohou být vašimi jazykovými pomocníky nejen při cestách do zahraničí, ale i při samostudiu cizího jazyka.

Milan Pola

INZERCE

PANASONIC TX-P80VT20E: velká plazmová TV pro 3D

Prostorový obraz v obýváku

Pokud jste v kině navštívili 3D film a tento zážitek vás ohromil, možná vás napadlo, že byste si trojrozměrného obrazu mohli užít i doma. Potřebujete k tomu televizor podporující 3D obraz, 3D brýle a také trojrozměrné filmy.

Takových filmů je však zatím velmi málo. Na disku Blu-ray je např. dostupný 3D animovaný film Monstra versus vetřelci, očekávaná 3D verze filmu Avatar zatím na discích Blu-ray k dispozici není – objeví se až na podzim. Kromě filmů na discích Blu-ray jsou ve 3D k dispozici i některé satelitní pořady – trojrozměrný obraz jste si mohli doma užívat např. při sledování letošního tenisového turnaje French Open, který vysílala stanice Eurosport.

Díky tomu, že jsme měli v době konání tohoto turnaje zapůjčen plazmový televizor Panasonic TX-P50VT20, jsme se tedy mohli na výhody trojrozměrného obrazu podívat. Tento televizor má úhlopříčku dlouhou 128 cm, obraz zobrazuje v rozlišení 1 920 × 1 080 bodů a jsou k němu dodávány i dvoje 3D brýle. Ty lze nasadit i na dioptrické brýle – není to sice příliš pohodlné, ale také nijak omezující.

TROJROZMĚRNÝ OBRAZ

Při sledování tenisových klání jsme měli na velké obrazovce výborně ostrý a plastický obraz. Díky tomu, že nám výrobce zapůjčil i Blu-ray přehrávač Panasonic DMP-BDT300EG (stojí 15 995 Kč), jsme trojrozměrný obraz měli k dispozici i při sledování demonstračního disku Blu-ray, který se k tomuto přehrávači dodává. Jsou na něm jak sportovní záběry z motokrosu, tak i záběry z Říma a z Grand Canyonu. Také na těchto záběrech oceníte přednosti trojrozměrného obrazu – při sledování motokrosového závodu vidíte rozestupy mezi jednotlivými jezdci, při pohledu na Velký kaňon v Arizoně si uvědomíte jeho hloubku a například u římských památek ohromí jejich plastičnost.

U televizoru Panasonic TX-P80VT20E se nám líbila jeho výbava – obsahuje TV tunery pro příjem analogového, digitálního pozemního, satelitního i kabelového vysílání, pestrou nabídku videovstupů, dva porty USB, zdířku pro paměťové karty SD a počítačový vstup D-Sub a umožňuje i připojení k internetu. Je totiž vybaven ethernetovou síťovou kartou a je s ním dodáván i bezdrátový modul Wi-Fi.

3D BRÝLE

Abyste při sledování 3D filmů viděli prostorový obraz, musíte se na televizní obrazovku dívat přes 3D brýle. 3D televizor totiž vysílá snímky zvlášť pro levé a zvlášť pro pravé oko, a když se na obrazovku díváte s 3D brýlemi, každým okem vidíte odlišný obraz. S televizorem Panasonic TX-P80VT20E se dodávají 3D zatmívací brýle, které střídavě otevírají pravé a levé zorné pole brýlí – mozek pak z obou obrazů skládá trojrozměrný obraz, který při sledování 3D filmu vnímáme.

V kinech IMAX se používají brýle s polarizačními filtry. Odlišných obrazů pro pravé a pro levé oko je v tomto případě dosaženo díky tomu, že filtr pro jedno oko propouští pouze světlo kmitající ve vodorovném směru a filtr pro druhé oko propouští pouze světlo ve svislém směru.

Nejlevnější metodou pro odlišení obrazu pro pravé a pro levé oko je použití 3D anaglyfických brýlí s červeným a modrozeleným průzorem – v tomto případě je obraz rozdělen na modrozelenou a na červenou složku. Nevýhodou této metody je však ztráta barevné věrnosti obrazu.

PANASONIC TX-P80VT20E

cena s DPH: 61 995 Kč
poskytl: Panasonic, www.panasonic.cz
displej: plazmový (Neo PDP)
úhlopříčka displeje: 50 palců (127 cm)
rozlišení displeje: 1 920 × 1 080 bodů
obrazové vstupy: 4× HDMI, 2× SCART, komponentní video, kompozitní video, D-Sub
zabudované tunery: analogový, DVB-T, DVB-T2 (MPEG-4), DVB-S, DVB-S2, DVB-C
další rozhraní: 2× USB, Common Interface, čtečka paměťových karet SD, Ethernet (RJ-45)
rozměry: 1 224 × 810 × 335 mm
hmotnost: 30,5 kg

Po připojení k internetu můžete využívat službu Viera Cast, která vám zajistí přístup ke sportovnímu zpravodajství stanice Eurosport, k TV archivu Nova.cz, ke zpravodajství TN.cz a k serverům Picasa a YouTube. Po dokoupení webkamery lze prostřednictvím tohoto televizoru vést videohovory prostřednictvím služby Skype.

Velmi dobrý zvuk je zajištěn díky třem reproduktorům s výkonem 10 W. Spotřeba energie je závislá na zobrazovaných scénách – při zobrazování světlých scén má plazmový televizor větší spotřebu energie než u scén tmavých. V provozu jsme tak naměřili příkon od 96 do 229 W.

HODNOCENÍ:

+ 3D filmy a 3D videa nabízejí prostorový obraz, výbava televizoru, možnost připojení k internetu, funkce Viera Cast

– vyšší cena, malá nabídka 3D filmů

Martin Semrád

Inzerce

KLÁVESNICE A MYŠI: základní ovládácí zařízení PC

Pohodlné ovládání počítače

Klávesnice a myš jsou neodmyslitelnou součástí každého stolního počítače a při déletrvající práci s notebookem je pro docílení většího pohodlí vhodné, abyste si klávesnici a myš pořídili i k němu.

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:
- jak postupovat při výběru klávesnice a myši
- jaké klávesnice a myši jsou na trhu
- kolik klávesnice a myši stojí
- na co si dát při výběru klávesnice pozor

Nabídka klávesnic a myší je velmi pestrá. Můžete si je vybrat s rozhraním PS/2, s rozhraním USB nebo bezdrátové, ergonomicky tvarované, k dispozici jsou i modely určené pro ovládání her, s podsvícenými klávesami, případně s tlačítky pro ovládání multimédií či s tlačítky vyhrazenými pro ovládání internetového prohlížeče.

Mnohé klávesnice obsahují i klávesy, které jsou určeny pro rychlé spuštění často používaných programů, některé klávesnice mají klávesy přímo určené pro usnadnění práce s kancelářskými aplikacemi, jako jsou Word a Excel – např. tlačítka pro kopírování, vyjmutí, vložení, uložení souboru, pro tisk apod. Tato tlačítka mají za úkol usnadnit a urychlit práci s počítačem.

VÝBĚR KLÁVESNICE

Při výběru klávesnice je nejprve třeba uvážit, jak ji budete k počítači připojovat. K notebooku a ke stolnímu PC s dostatkem portů USB doporučujeme zvolit klávesnici s rozhraním USB nebo bezdrátový komplet klávesnice s myší. Pokud máte starší počítač s malým počtem portů USB, zvolte klávesnici s koncovkou PS/2. Při výběru klávesnice je třeba také uvážit, které vlastnosti od klávesnice požadujete. Na výběr jsou i ergonomicky tvarované modely a klávesnice s mnoha tlačítky pro ovládání multimédií a internetových i kancelářských aplikací. Opomenout samozřejmě nelze ani design a velmi důležitým faktorem je vždy cena. Nejlevnější klávesnice dnes pořídíte za cenu kolem 150 Kč – jedná se o modely, které se k počítači připojují prostřednictvím kabelu s koncovkou PS/2 nebo USB.

Levnou klávesnici s rozhraním PS/2 nebo USB pořídíte i za cenu kolem 150 Kč.

KLÁVESNICE PRO OVLÁDÁNÍ MULTIMÉDIÍ

Z hlediska nadstandardních tlačítek je důležité zvážit, která tlačítka nejvíce usnadní či zpříjemní vaši práci s počítačem. Pro uživatele, kteří na počítači často přehrávají hudbu nebo filmy, jsou velmi praktické klávesnice doplněné o tlačítka pro ovládání multimédií a pro nastavení hlasitosti.

Běžné jsou i klávesnice vybavené tlačítky pro spuštění internetového prohlížeče a tlačítky, která využijete při surfování internetem (pro spuštění oblíbené stránky či pro pohyb vpřed a vzad). Při výběru nové klávesnice je třeba si dát pozor také na rozvržení kláves. U některých klávesnic se můžete například setkat s netradičním umístěním kláves Delete a Insert, příp. s ne příliš velkým oddělením alfanumerického a numerického bloku klávesnice. Klávesnici s tlačítky pro ovládání multimediálních aplikací pořídíte za cenu od 200 Kč.

Klávesnice Logitech vybavená tlačítky pro ovládání multimédií vás vyjde cca na 350 Kč.

ERGONOMICKY TVAROVANÉ KLÁVESNICE

Pro docílení co největšího pohodlí při častém psaní delších textů je velmi důležité mít klávesnici s ergonomickým tvarováním – takové klávesnice byly vyvíjeny s úmyslem co nejvíce respektovat přirozenou polohu rukou při psaní. Alfanumerická klávesnice zde bývá rozdělena do dvou oddělených bloků, a proto psaní na těchto klávesnicích nejvíce vyhovuje uživatelům, kteří píší „všemi deseti“. Ceny takových klávesnic začínají na částce kolem 400 Kč, ceny kvalitnějších modelů se pohybují nad 1 000 Kč.

Pro pohodlnou práci s klávesnicí je důležitá také dostatečně velká opěrka dlaní. Některé klávesnice (jako např. ergonomické modely od Logitechu nebo od Microsoftu) nabízejí větší prostor pro opření dlaní standardně, mnoho klávesnic je pak dodáváno s odnímatelnými opěrkami pro podložení dlaní. Pokud vám standardní opěrka

Klávesnice Microsoft Natural Ergonomic Keyboard 4000 nabízí díky prohnutému tvaru a velkému prostoru pro opření dlaní velmi pohodlné psaní zejména pro uživatele, kteří dokáží psát deseti prsty. Cena se pohybuje kolem 1 200 Kč.

dlaní nevyhovuje, můžete si podložku pro opření dlaní dokoupit – v nabídce jsou gelové podložky, které se dají pořídit cca za 200 Kč.

BEZDRÁTOVÉ KLÁVESNICE

Pokud se rozhodujete pro koupi nové klávesnice, jsou velice zajímavé bezdrátové modely, které se většinou prodávají jako komplet i s myší. Pomocí této bezdrátové sady zmizí z vašeho stolu kabely od klávesnice a od myši. Pro ovládání počítače s takovou klávesnicí nejste „připoutáni" k pracovnímu stolu, ale můžete se s ní uvelebit třeba do křesla. Bezdrátový dosah je dostatečný – je zajištěn do vzdálenosti 10 metrů od počítače. Pořízení kompletu bezdrátové klávesnice a myši není nijak nákladné – levné modely (jako třeba Genius Twintouch 600) stojí cca 400 Kč.

Aby bezdrátové klávesnice a myši mohly s počítačem komunikovat, musíte do portu USB zapojit přijímač a vysílač rádiových vln. S tímto adaptérem pak klávesnice a myš bezdrátově komunikují. Pro napájení klávesnice a myši použijte baterie typu AA nebo typu AAA. Počítač spolupracuje s bezdrátovými klávesnicemi a myšmi většinou hned po zapojení. Pokud klávesnice nebo myš s počítačem nekomunikují, je nutné na klávesnici a na přijímači (resp. na myši a na přijímači) zároveň stisknout tlačítka označená většinou jako Connect či Reset.

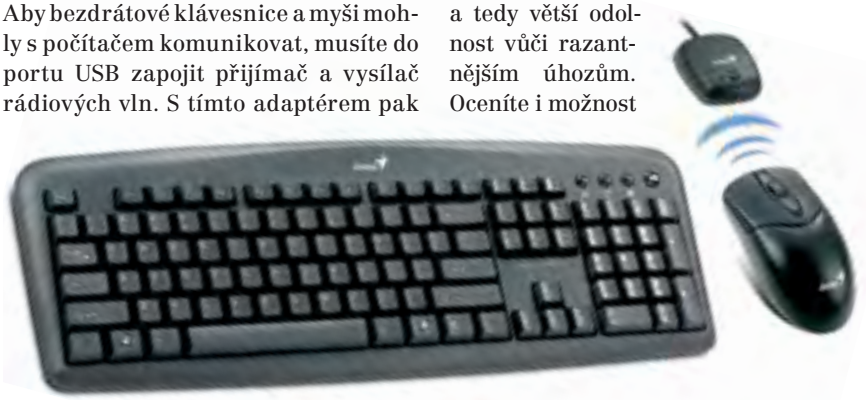

Velmi levně lze dnes sehnat i bezdrátový komplet klávesnice s myší – příkladem je třeba Genius Twintouch 600 za 400 Kč.

HERNÍ KLÁVESNICE

Klávesnice a myši velmi dobře poslouží i pro ovládání her. Při hraní strategických her, RPG či třeba střílečka jsou klávesnice a myš nejpříhodnějšími ovladači. Dají se použít i pro hraní automobilových či leteckých simulátorů a také sportovních her (jako jsou hokej, fotbal apod.), ale při jejich hraní oceníte již speciální ovladače, např. volant, joystick a gamepad.

Herní klávesnice jsou oproti běžným modelům obohaceny o „herní" tlačítka, běžná je u nich možnost výměny kláves a hráči u nich jistě ocení i rychlou odezvu na úhoz a bytelnou konstrukci, a tedy větší odolnost vůči razantnějším úhozům. Oceníte i možnost vypnout „windowsovské" klávesy, díky čemuž zabráníte např. nechtěnému otevření nabídky Start operačního systému. Příkladem levné herní klávesnice je A4tech X7 G800 za 500 Kč.

VÝBĚR MYŠI

Při výběru myši se podobně jako u klávesnic můžete rozhodnout pro koupi modelu, který se k počítači připojuje prostřednictvím kabelu, nebo můžete zakoupit myš bezdrátovou. Drátové myši se vyrábějí s koncovkou PS/2 nebo USB – ceny nejlevnějších modelů se dnes pohybují kolem 100 Kč. Ceny myší bezdrátových pak startují na částce 250 Kč.

Pro snímání pohybu jsou myši vybaveny optickým nebo laserovým senzorem, jejichž výhodou je, že se nemusí čistit (oproti starším myším s kuličkovým snímačem) a že na většině povrchů pracují bez nutnosti použití klasické podložky.

Levnou myš dnes pořídíte za cenu kolem 100 Kč.

Špičková, ergonomicky tvarovaná myš Logitech MX Revolution.

Podobně jako u klávesnic platí, že pro pohodlné ovládání počítače byste se měli zaměřit na myši, které jsou ergonomicky tvarovány. Jejich ceny jsou samozřejmě vyšší, ale odměnou je, že myš vám dobře padne do ruky. Výrobci ergonomicky tvarovaných myší se však zaměřují pouze na praváky, takže levorucí uživatelé se musí spokojit s myší, která má v podélném směru symetrický tvar.

HERNÍ MYŠI

Také u myší jejich výrobci myslí na hráče her a nabízejí herní myši s velmi rychlou reakcí na pohyb a s přesným snímáním pohybu. Proto jsou herní myši založeny většinou na laserové technologii. Oproti standardním myším jsou myši herní obohaceny o další tlačítka, kterým můžete přiřadit funkce, jež při hraní často používáte, a také o sadu závaží, díky kterým můžete hmotnost myši uzpůsobit tak, aby vám co nejvíce vyhovovala.

Martin Semrád

Klávesnice jsou vhodné i pro ovládání her – levným herním modelem je např. A4tech X7 G800.

Herní myš Saitek Cyborg Gaming Laser Mouse s přesným laserovým snímačem pohybu.

VIDEO-OFFICE: interaktivní kurzy pro Word a Excel

Naučte se pracovat s Wordem a Excelem

Kdo z dnešních uživatelů počítačů by neznal programy Word a Excel firmy Microsoft pro psaní textových dokumentů a práci s tabulkami. Vždyť schopnost jejich využívání dnes patří k základní počítačové gramotnosti. Představíme vám čtveřici DVD – zajímavé učitele efektivního využívání Wordu a Excelu, verzí 2003 a 2007.

TUTORIÁLY MICROSOFT OFFICE PRO WORD A EXCEL 2003 A 2007
Výuková videa s podpůrnými texty a dalšími nástroji
vydal/poskytl: Video-Office, Duchcov
info: www.video-office.cz
cena s DPH: 680 Kč za titul ve verzi 2003, 880 Kč za titul ve verzi 2007

TUTORIÁLY VIDEO-OFFICE

Programy Word i Excel zná mnoho uživatelů, ale kdo z nich je umí také opravdu komplexně a efektivně používat? Existuje řada školicích firem, které pořádají kurzy jejich používání, mnoho uživatelů Wordu či Excelu je ovšem pouhými samouky. Téměř pro všechny ale platí, že málokdo využívá bohaté možnosti těchto programů opravdu naplno. Jednotlivá DVD

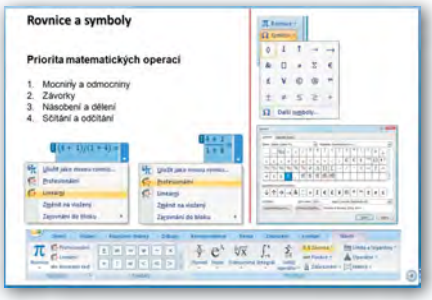

Matematické výrazy se ve Wordu 2007 píší snadněji.

nabízejí kolem sedmi desítek tutoriálů (Word 2003 – 78 tutoriálů, Excel 2003 – 76, Word 2007 – 83, Excel 2007 – 61; jejich kompletní přehled najdete na CD PPK v souboru Video-Office_Tutoriály.pdf.). Jsou mezi nimi jak tutoriály určené úplným začátečníkům, tak i takové, jejichž využití zvládnou až uživatelé zkušenější. Všechna DVD nabízejí ještě výukové texty ve formátu DOC, resp. DOCX a PDF, příklady, cvičení a prezentace jednotlivých programů. DVD pro verze 2007 obsahují navíc testy a kvízy, které pomohou lépe zvládnout bohaté možnosti těchto programů.

ZÁKLADNÍ PRINCIP VÝUKY

Popsat, jak tutoriály firmy Video-Office fungují, je celkem jednoduché. Jde o videa ve formátu flash, ve kterých vám odborný lektor v reálném prostředí příslušného programu Word, resp. Excel pomocí postupného provádění potřebných úkonů vysvětluje, jak se řeší konkrétní úlohy. Uživatel spustí video a sleduje výklad učitele – obdobně jako v reálném kurzu. Výklad je samozřejmě ozvučen, proto je třeba mít k dispozici zvukový výstup do sluchátek nebo do reproduktorů. Texty komentářů jsou na DVD k dispozici také ve formátech pro tisk. Jednotlivé lekce si můžete spouštět přímo z DVD v libovolném pořadí, prostě podle toho, kdy máte čas na jejich výklad nebo kdy si jen potřebujete připomenout, jak se řeší konkrétní problém. Využívat je můžete opakovaně, abyste si lépe zapamatovali, jak danou látku později využívat v praxi.

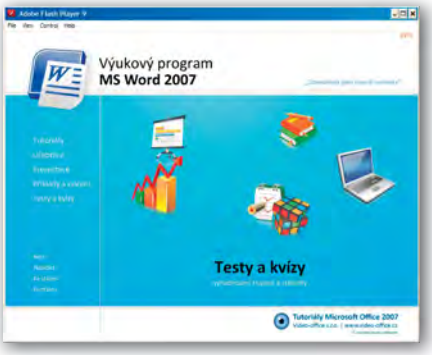

Hlavní obrazovka výuky Wordu 2007 nabízí i sekci Testy a kvízy.

PROCVIČOVÁNÍ LÁTKY

Ke spuštění a základnímu prohlížení výukových videí není třeba mít příslušné produkty (Word, resp. Excel) nainstalované. Pokud si ale chcete projít i připravená cvičení, tyto programy potřebujete. Abyste se nemuseli zatěžovat zadáváním zdrojových dat cvičení, tato data jsou připravena a můžete se tak plně věnovat skutečnému řešení konkrétní úlohy. I úlohy si můžete procvičovat tolikrát, kolikrát budete potřebovat – to je jednou z hlavních výhod těchto tutoriálů proti školením ve výukových kurzech.

MOŽNOST ZÍSKAT PLNÉ VERZE

Na přiloženém CD je ukázka několika tutoriálů ze všech čtyř výukových DVD. Další ukázky budou postupně vycházet v dalších číslech Počítače pro každého. Na CD najdete navíc informaci o tom, jak lze výuková DVD získat levněji než za zde uvedené plné ceny.

A tak nezbývá než si jednotlivé tutoriály vyzkoušet a buď si ještě počkat na další série, nebo pokud vás první ukázky už přesvědčily o efektivitě vynaložených financí, objednat si DVD s plnými verzemi tutoriálu pro Word či Excel nebo pro oba programy.

HODNOCENÍ:

+ kvalitně zpracované výklady jednotlivých lekcí, velký rozsah probírané látky, další doplňkové materiály

Milan Pola

Jak pracovat snadno se soubory

FREECOMMANDER

jazyk: čeština
licence: freeware
rubrika na CD:
Obsah CD / Správce souborů
info: www.freecommander.com

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:

- jak kopírovat a přesouvat soubory
- jak vyhledávat mezi složkami a soubory
- jak vytvořit ze souborů archiv
- jak vytvořit výpis složky

stupeň obtížnosti: snadné

Program najdete na PPK CD 15/10

EXTRA
PŘÍLOHA DO VAŠÍ SBÍRKY
V TOMTO ČÍSLE NAJDETE:
21 • Jak pracovat snadno se soubory
23 • Ochraňte svá data
25 • Jak poslat objemná data
27 • Elegantní tabulky
29 • Jak je to s názvy buněk v tabulkách

Při práci se soubory můžete používat průzkumníka, který je součástí operačního systému Windows, nebo speciální programy, tzv. správce souborů. My vám doporučujeme program FreeCommander, který je zdarma a v češtině.

JAK KOPÍROVAT A PŘESOUVAT SOUBORY

V programu FreeCommander se zobrazí dva panely, ve kterých zobrazíte obsah výpisu složek (obr. 1). Obsah složky zobrazíte v panelu tak, že na ni dvojitě kliknete. Nahoře nad výpisem vyhledejte dostupné disky – pro zobrazení jejich obsahu na ně klikněte. K přesunu mezi složkami slouží tlačítka v pravém rohu panelu: pro zkopírování vybrané složky do schránky, pro zobrazení kořenové složky a pro přechod do nadřazené složky (tlačítko **Zpět**). Pokud chcete některý soubor či složku vymazat, na vybraný objekt klikněte a stiskněte klávesu Delete. Chcete-li soubor odstranit definitivně, a ne jej pouze přesunout do koše, pak s klávesou Delete stiskněte zároveň i klávesu Shift. Chcete-li některý soubor či složku přesunout na jiné místo na stejném disku, pak na vybraný soubor či složku opět klikněte. V druhém panelu zobrazte složku, do které chcete složku nebo soubor přesunout. Poté se současně stisknutým levým tlačítkem myši přetáhněte objekt do druhého panelu a tlačítko uvolněte. Pokud chcete soubory či složky přesunout mezi dvěma různými disky, proveďte tuto operaci se současně stisknutým pravým tlačítkem myši a tlačítko uvolněte. Zobrazí se nabídka a z ní vyberte položku **Přesunout sem**. K těmto operacím slouží také několik tlačítek v nástrojové liště programu. Kromě výše zmíněných možností zde najdete např. i tlačítka pro zobrazení výpisu složek a souborů v panelech. Můžete zobrazit strom složek, dále seznam nebo seznam s detaily – v posledním případě se zobrazí i další informace o souborech a složkách, jako je jejich velikost, datum změny nebo typ.

OBR. 1

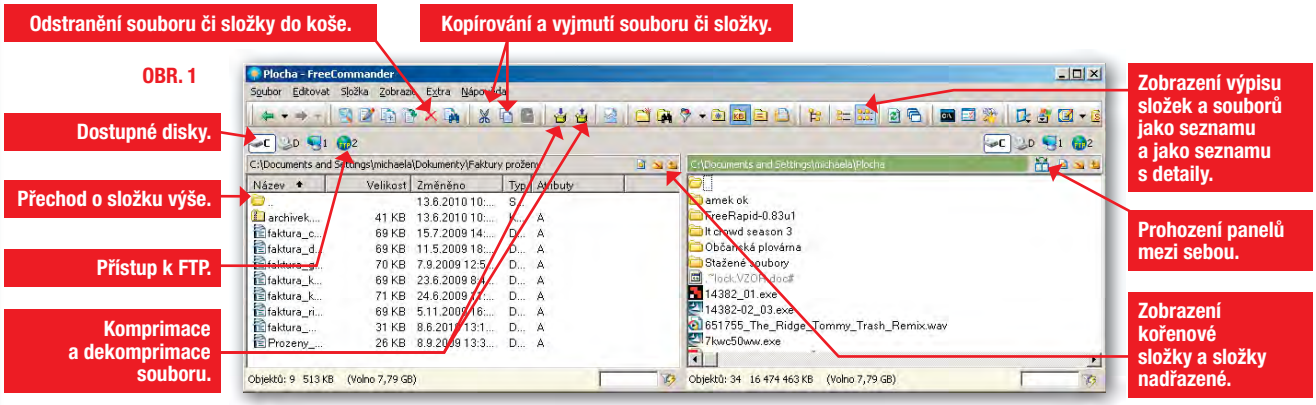

JAK MEZI SLOŽKAMI A SOUBORY VYHLEDÁVAT

Program zahrnuje také funkci vyhledávání za pomoci různých kritérií. Klikněte na tlačítko se symbolem dokumentu a dalekohledu v nástrojové liště. Zobrazí se okno **Nalézt soubory/složky** se třemi kartami (obr. 2). Do první karty **Název souboru** vepište název souboru, který hledáte, pakliže ho znáte. Dále vepište nebo vložte text, který má tento soubor obsahovat. Určete oblast, ve které se má hledat,

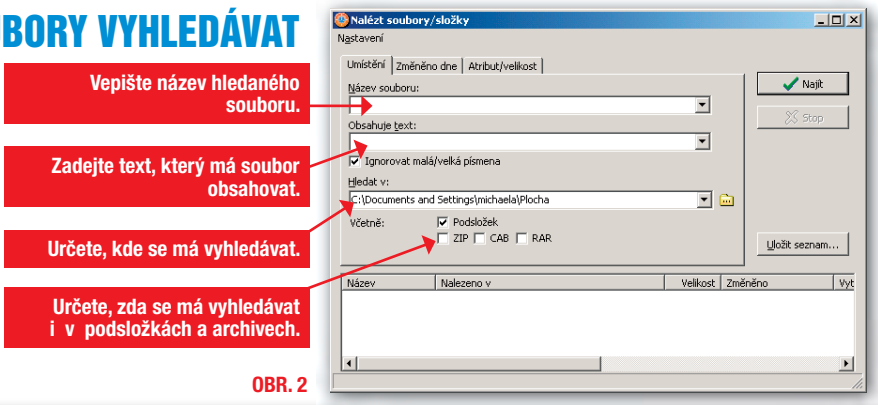

OBR. 2

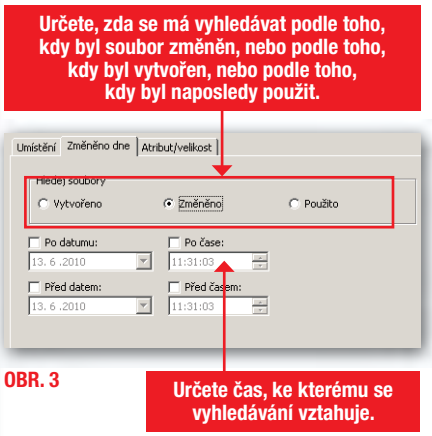

OBR. 3

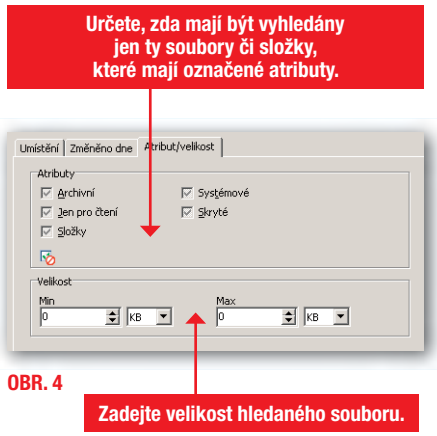

OBR. 4

a zvolte, zda se má hledat i mezi různými typy archivů a v podsložkách zvolené složky. Pokud kliknete do další karty, můžete určit datum, kdy byl soubor změněn, vytvořen nebo naposledy použit (obr. 3). V poslední záložce můžete určit, zda má jít o soubor systémový, skrytý, určený jen ke čtení, nebo o složku (obr. 4). Dále můžete vymezit velikost hledaného souboru. Nakonec klikněte na tlačítko **Hledat**. Výsledky hledání se zobrazí ve spodním poli jako seznam s údaji o velikosti, typu souboru a o jeho umístění.

JAK VYTVOŘIT ARCHIV

Pomocí programu FreeCommander lze soubory také zazipovat, tedy vytvořit z nich archiv. Soubory, které chcete umístit do archivu, zařaďte do jedné složky. Nyní je označte a klikněte na tlačítko **Komprimovat** v nástrojové liště (tlačítko se symbolem krabice a šipky směřující dolů). Otevře se okno **Komprimovat soubory** (obr. 5). V něm najdete souhrnné informace o tom, kolik souborů jste určili pro kompresi a ze které složky tyto soubory jsou. Dále je třeba určit cílový archiv – tedy složku, do které se archiv uloží. Archiv bude pojmenován podle této složky; pokud si přejete jiné jméno, jméno složky vymažte a vepište nové. Dále můžete určit, zda má být použita aktuální složka, ve které jsou umístěny soubory k archivaci, a formát archivu.

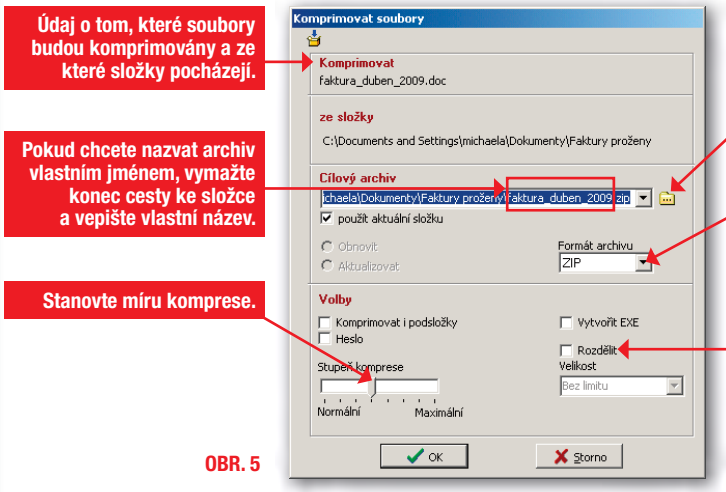

OBR. 5

V části **Volby** pak lze určit, zda mají být komprimovány i podsložky, zda má být archiv ochráněn heslem, zda má být vytvořen samospustitelný EXE soubor, nebo zda má být archiv rozdělen na několik částí. V posledním případě tuto možnost zaškrtněte a v rozbalovacím seznamu určete, na jak velké části má být archiv rozdělen. Tuto možnost využijete, chcete-li větší soubor přenést na několika médiích o určité kapacitě nebo chcete-li soubor nahrát do internetové úschovny, která podporuje nahrávání souborů o určité maximální velikosti. Nakonec nastavte stupeň komprese (čím větší, tím menší bude velikost souboru) a klikněte na tlačítko **OK**. Jestliže jste zvolili ochranu heslem, vepište heslo a potvrďte jej (obr. 6).

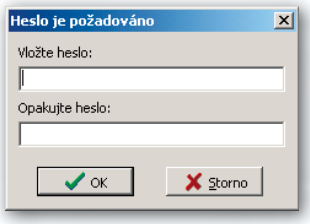

OBR. 6 Vepište heslo pro otevření archivu.

JAK VYPSAT OBSAH SLOŽKY

Další z šikovných funkcí, které by se vám mohly v programu FreeCommander hodit, je vytvoření výpisu složky. Program umí vytvořit obsah určené složky a uložit jej jako textový soubor. Z nabídky **Složka** vyberte položku **Výpis obsahu složky**, a zobrazí se okno **Vypsat obsah složky** (obr. 7). Zde v položce **Cílová složka** klikněte na tlačítko se symbolem složky a zvolte složku, jejíž výpis chcete vytvořit. Dále určete, zda se má výpis vytvořit pouze z této složky, nebo zda má zahrnovat i výpis obsahu podsložek. V položce **Výstupní soubor** dále určete složku, do které se má seznam uložit, a vepište název tohoto souboru. Zvolte, zda má být vytvořen nový textový soubor, nebo zda má být záznam připojen k existujícímu souboru. Nakonec klikněte na tlačítko **Start**, a výpis se vytvoří.

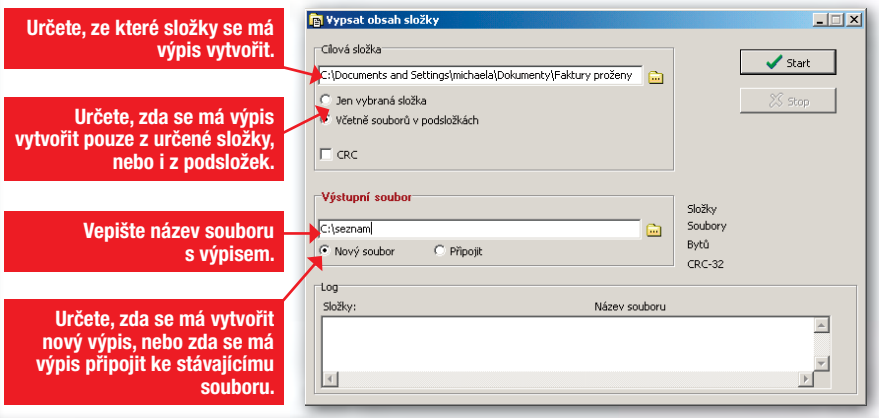

OBR. 7

Michaela Kadlecová,
miakadlecova@gmail.com

Ochraňte svá data

Máte na disku citlivá data, která chcete ochránit před zvídavými podřízenými, kolegy, nebo dokonce před konkurencí? Pak máte jedinou možnost a tou je tato data zašifrovat. Na pomoc si můžete vzít šikovný bezplatný nástroj TrueCrypt.

Program najdete na PPK CD 15/10

TRUECRYPT

výrobce: TrueCrypt Foundation
cena: zdarma
jazyk: angličtina
rubrika na CD: Obsah CD / Šifrování souborů
více info: www.truecrypt.org

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:

- jak program nainstalovat
- jak se v programu orientovat
- jak vytvořit virtuální šifrovaný disk
- disk připojit a odpojit

stupeň obtížnosti: obtížnější

INSTALACE PROGRAMU

Program TrueCrypt získáte na internetových stránkách *www.truecrypt.org/downloads* nebo na CD přiloženém k tomuto vydání PPK (rubrika **Obsah CD / Šifrování souborů**). Pro úplnost dodejme, že program je k dispozici zcela zdarma, a to třeba i pro použití na firemních počítačích.

Dvojitým kliknutím na získaný balíček spusťte průvodce instalací. V prvním okně se zobrazí licenční ujednání. Potvrďte jej nejprve kliknutím na zaškrtávací políčko **I accept...** a poté kliknutím na tlačítko **Accept**. V dalším okně máte na výběr mezi běžnou instalací (**Install**) a pouhým zkopírováním programu na zvolené místo (**Extract**). Druhá volba je určena pro vytvoření přenosné (tzv. portable) verze programu na flash disku či jiném přenosném disku. Zvolte první variantu, tedy možnost **Install**.

Následuje okno s možností výběru instalační složky a s dalšími nastaveními. Zde není potřeba nic měnit, a tak jen kliknutím na tlačítko **Install** zahajte samu instalaci. O jejím úspěšném dokončení pak informuje hlášení **TrueCrypt has been successfully installed**. Po jeho potvrzení se objeví dotaz **If you have never used TrueCrypt...**, tedy zda chcete spustit průvodce pro nové uživatele. Patrně byste rádi odpověděli **ano**, ale jelikož je průvodce – na rozdíl od tohoto návodu – celý v anglickém jazyce, klikněte na tlačítko **Ne** (obr. 1).

INFO

ŠIFROVÁNÍ • Nevíte, co je to vlastně šifrování, k čemu je dobré, jak funguje a jak je spolehlivé? Přečtěte si článek „Chráníme data i soukromí“ na stranách 42 a 43 tohoto vydání PPK.

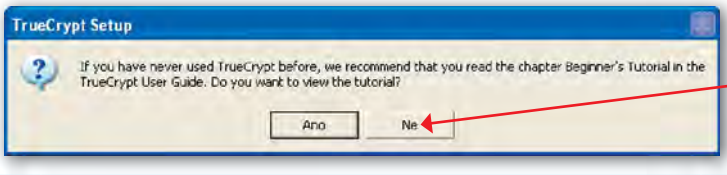

OBR. 1 Chcete spustit průvodce?

ORIENTACE V PROGRAMU

Spusťte program TrueCrypt pomocí zástupce na pracovní ploše nebo v nabídce Start. Po zobrazení hlavního okna programu můžete být lehce zmateni – ovládání programu není úplně intuitivní.

Největší část okna zabírá výpis písmen jednotek, která jsou programu TrueCrypt k dispozici (jde o výpis těch písmen, která nejsou obsazena žádným diskem, flash diskem, mechanikou, čtečkou paměťových karet atd.). Následuje trojice tlačítek, z nichž nejdůležitější a také aktuálně jediné přístupné je **Create Volume** (vytvořit šifrovanou jednotku).

Následuje část **Volume**, sloužící k připojení existující šifrované jednotky. Zde je nejdůležitějším tlačítkem **Select file** – slouží k výběru souboru se šifrovanou jednotkou. Zcela dole naleznete sadu čtyř tlačítek, z nichž brzy použijete to první, tedy tlačítko **Mount**, sloužící k připojení šifrované jednotky do systému (obr. 2). Ostatní tlačítka mají také svůj význam, ale v dnešním návodu se seznámíte s nejjednodušším postupem pro vytvoření šifrovaného disku. Nicméně to jsme trochu předběhli...

OBR. 2 Hlavní okno programu.

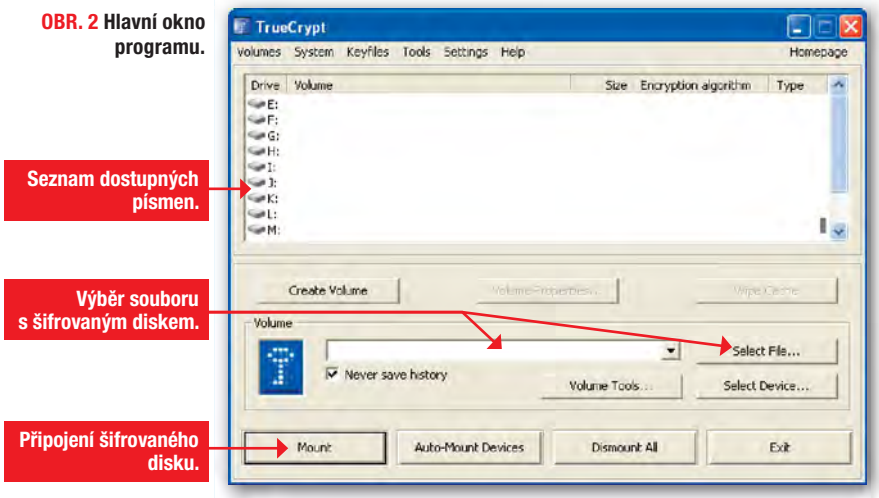

VYTVOŘENÍ VIRTUÁLNÍHO ŠIFROVANÉHO DISKU

Klikněte na tlačítko **Create Volume**, a spustí se poměrně složitý průvodce. V prvním okně máte na výběr, zda chcete vytvořit virtuální šifrovaný disk ve formě souboru na disku (**Create an encrypted file container**), nebo zda

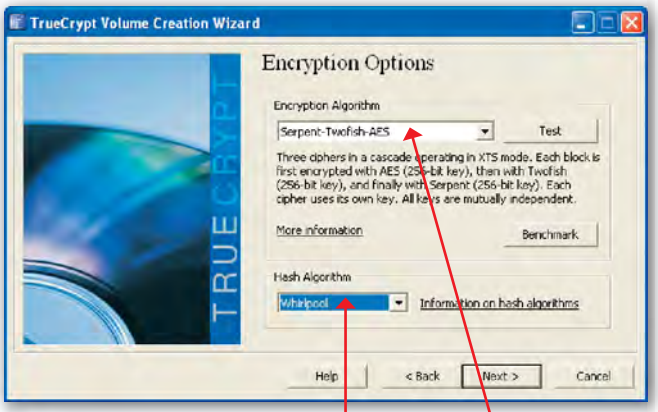

OBR. 3 Parametry šifrování.

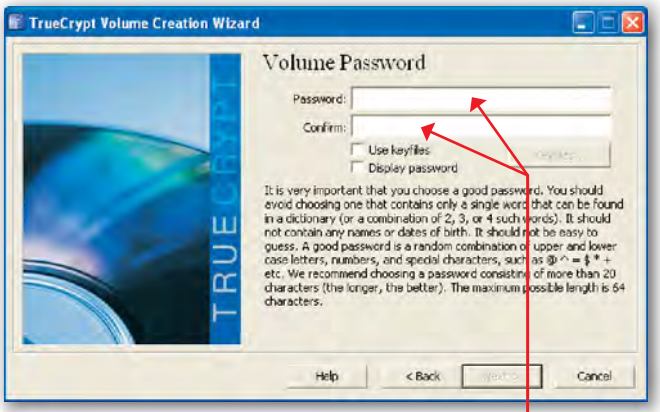

OBR. 4 Zadání hesla pro přístup k šifrovanému disku.

chcete zašifrovat celý současný disk (ať již systémový, či jen datový). Nyní zvolte první možnost, dalším se budeme věnovat v některém z příštích vydání PPK. Pokračujte kliknutím na tlačítko **Next**.

V druhém okně si vyberte mezi vytvořením standardní jednotky a jednotky skryté. Významem skryté jednotky se dnes taktéž nebudeme zabývat, zvolte tedy možnost **Standard TrueCrypt Volume**. V následujícím okně určete umístění souboru se šifrovaným diskem (**Select file**). Tento soubor můžete umístit vskutku kamkoliv, pouze je potřeba, aby na vybraném disku byl dostatek volného místa (podle toho, kolik dat chcete zašifrovat). Jakmile jste s umístěním spokojeni, zadejte ještě název souboru. Ten může být jakýkoliv, a dokonce pro zvýšení bezpečnosti může mít i jakoukoliv koncovku. Zkušenější uživatelé tak můžou šifrovaný disk zamaskovat jako jiný soubor. Nechcete-li mít problémy s jeho pozdějším nalezením, doporučujeme zvolit standardní koncovku souboru ***.tc** (zkratka od TrueCrypt).

Dále (**Next**) se dostanete k výběru parametrů šifrování. Zde je třeba určit především způsob šifrování (**Encryption Algorithm**), tedy šifrovací funkci, odborně řečeno šifrovací algoritmus. Hashovací funkci (**Hash Algorithm**) lze vždy ponechat standardní – bez hlubokého kryptografického vzdělání jen těžko pochopíte rozdíl. Na obrázku 3 je zvolena možnost **Serpent-Twofish-AES**, což lze laicky vysvětlit jako trojnásobné zašifrování. Každý soubor je nejprve zašifrován funkcí AES, poté funkcí Twofish a nakonec ještě funkcí Serpent.

Co se způsobu šifrování týče, vždy musíte zvolit, zda u daného šifrovaného disku preferujete rychlost, anebo bezpečí. Jinými slovy, čím silnější ochranu zvolíte, tím pomalejší bude práce s výsledným diskem. (V případě malého virtuálního disku to může být zanebatelné, ale při šifrování celé systémové jednotky může být start a provoz systému prodloužen na několikanásobek!) O tom, jak rychlá je která volba, se můžete přesvědčit po kliknutí na tlačítko **Benchmark** (v nově otevřeném okně spustíte stejnojmenným tlačítkem test rychlosti).

V dalším (**Next**) okně určujete velikost šifrovaného disku. O maximální možné velikosti (o zbývajícím volném místě na zvoleném fyzickém disku) informuje věta **Free space on disc...is...**. Zadejte tedy velikost budoucího šifrovaného disku a nezapomeňte zvolit správné jednotky, tedy buď **MB** (megabajty), nebo **GB** (gigabajty) – pro připomenutí: 1 GB je 1 000 MB.

Následuje zadání hesla pro přístup k šifrovanému disku (obr. 4). Heslo by mělo být nejméně dvacetimístné, jinak vás program upozorní, zda opravdu chcete použít „krátké“ heslo. V následujícím kroku (**Next**) již naformátujte svůj nový šifrovaný disk kliknutím na tlačítko **Format**. V posledním (**Next**) okně s nadpisem **Volume Created** ukončete průvodce kliknutím na tlačítko **Exit**.

INFO

TIPY PRO TVORBU HESLA

• Heslo by nemělo být uhodnutelné (12345, vaše jméno, jméno vašeho psa, datum narození potomka, běžná slova jako „ahoj“ aj.) a mělo by obsahovat malá i velká písmena, číslice i speciální znaky, jako je třeba pomlčka nebo tečka. Tím zajistíte, že nebude prolomitelné, neboť vyzkoušení všech možných kombinací přesahuje možnosti i toho nejvýkonnějšího počítače. (Mimochodem: U dvacetimístného hesla je počet variant s použitím výše zmíněných rad až neuvěřitelný – toto číslo má řádově 38 nul. Vyzkoušení byť i jen poloviny přípustných kombinací by pak ani vysoce výkonný vědecký počítač nezvládl rychleji než za desítky tisíc let…)

PŘIPOJENÍ A ODPOJENÍ DISKU

Šifrovaný disk je před jeho použitím třeba připojit do systému. V hlavním okně programu TrueCrypt (viz obr. 2) klikněte na písmeno, které chcete disku přiřadit, klikněte na tlačítko **Select File** a vyberte soubor, který jste nedávno vytvořili. Nakonec klikněte na tlačítko **Mount** a zadejte heslo pro přístup k šifrovanému disku.

Po úspěšném připojení se šifrovaný disk objeví jako další disk systému. Můžete s ním běžně pracovat, nahrávat na na něj / z něj soubory, mazat je a upravovat (obr. 5). Po ukončení práce klikněte znovu na tlačítko **Mount**, to je však nyní opatřeno popiskem **Dismount** (Odpojit). Tím dojde k odpojení zvolené jednotky a k vašim datům se nikdo nedostane.

Martin Taneček,
martin@tanecek.eu

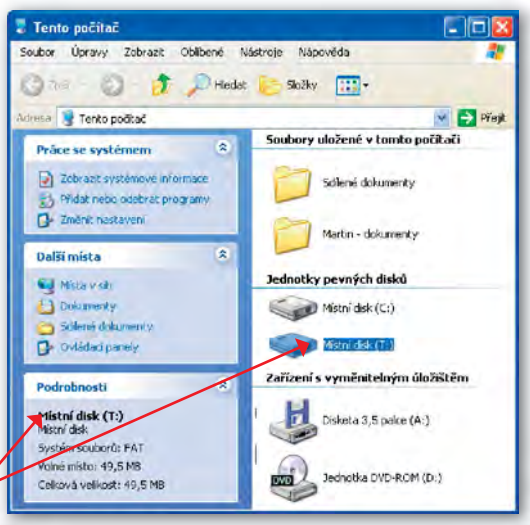

OBR. 5 Přístup k šifrovanému disku.

Jak poslat objemná data

LETECKÁPOŠTA.CZ

cena: zdarma
jazyk: česky
velikost zásilky: max. 161 MB
doba uložení: 19 dní
více info: www.leteckaposta.cz

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:

- proč neposílat větší množství dat e-mailem
- jak nahrát data do úschovny
- jak předat data nahraná v úschovně
- jak snadno nahrát větší množství souborů

stupeň obtížnosti: snadné

Chcete poslat známému několik megabajtů fotografií, video ze sportovního klání či jiná objemnější data? V dnešní době rychlého internetu to teoreticky není problém, vše by mělo trvat řádově několik minut. Jenže e-mailem takový objem dat ve většině případů neprotlačíte.

PROČ NE E-MAILEM?

Je-li potřeba přenést data prostřednictvím internetu, většinu lidí napadne, že je pošlou e-mailem. Koneckonců když nic jiného, elektronickou poštu ovládá snad každý. A skutečně, například na předání textového dokumentu, tabulky a podobných dat je e-mail zdaleka nejpohodlnější.

Elektronická pošta však nebyla navržena na přenášení většího množství dat, vždyť i možnost připojit menší soubory je až doplněná funkce. A právě proto existují na přenos dat prostřednictvím e-mailu limity. Nelze bohužel uvést přesné číslo – různí provozovatelé, přes něž elektronický dopis putuje, mohou mít hranici maximální velikosti přiloženého souboru nastavenu různě. Proto někdy dorazí e-mailem třeba i osmimegabajtový videoklip, zatímco třímegabajtová prezentace se „ztratí po cestě“ (tzn. je smazána kvůli své velikosti). Pokud chcete mít opravdu jistotu, že zasílaná data dorazí až k adresátovi, nedoporučujeme k e-mailu přikládat více než 2 MB dat (v součtu velikostí všech přiložených souborů). Potřebujete-li přenést dat více, doporučujeme použít internetovou úschovnu. Je to nejelegantnější a nejsnazší řešení.

INFO

PŘENOS PROSTŘEDNICTVÍM ICQ • Větší množství dat lze přenést taky prostřednictvím populární komunikační sítě ICQ. Je ovšem třeba připomenout, že tato služba nemusí fungovat vždy. Problémy mohou nastat kvůli různým bezpečnostním programům (bezpečnostní politice poskytovatele připojení) nebo třeba i kvůli tomu, že vy nebo protistrana používáte neoficiální klientský program, popř. starší verzi programu oficiálního. Když už se v síti ICQ podaří přenos dat spustit, většinou není problém s jeho úspěšným dokončením.

NAHRÁNÍ DAT DO ÚSCHOVNY

Spusťte prohlížeč internetových stránek (Internet Explorer, Firefox, Google Chrome apod.) a do adresního řádku zadejte adresu **www.leteckaposta.cz** (obr. 1). Otevře se hlavní stránka

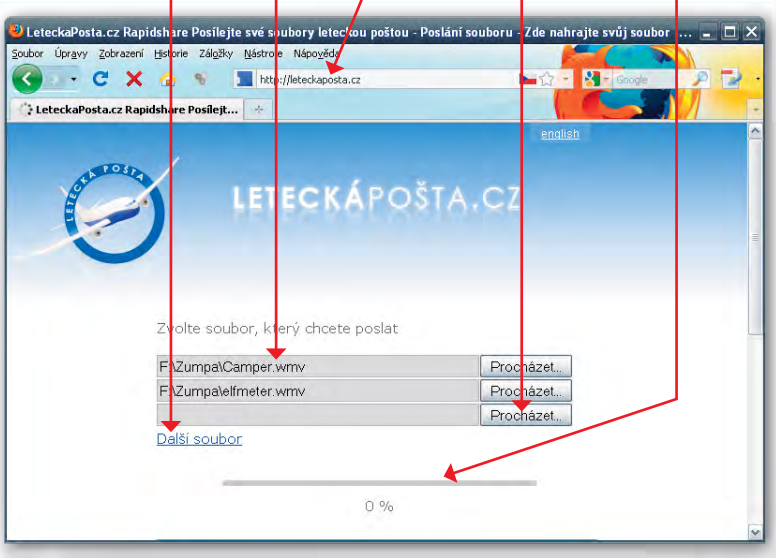

OBR. 1 Hlavní stránka služby.

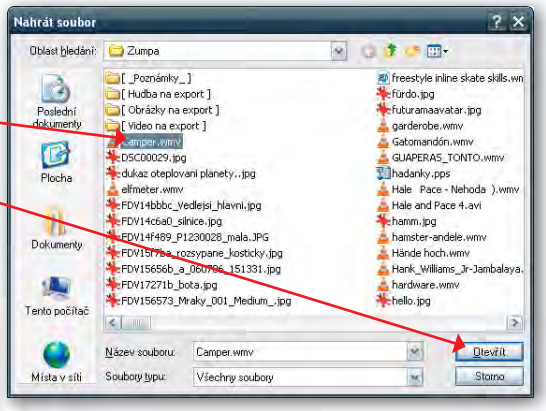

OBR. 2 Nahrávání souboru.

INFO

JINÉ ÚSCHOVNY • Na českém internetu existují kromě Letecké pošty i další podobné služby, jež se zpravidla liší pouze v tom, kolik dat a na jak dlouho je na ně lze uložit. Ovládání je prakticky totožné. Z konkurenčních služeb jmenujme například:

- ***www.uschovna.cz***
- ***depo.radiokomunikace.cz***
- ***www.edisk.cz***
- ***www.uloz.to***
- ***www.humyo.cz***

úschovny, kde můžete rovnou začít nahrávat data. (Není tedy potřeba žádná registrace ani jiné formality.)
Klikněte na tlačítko **Procházet** a v běžném dialogovém okně nalezněte příslušný soubor v počítači (obr. 2). Poté jej označte a klikněte na tlačítko **Otevřít** – adresářová cesta k souboru se zobrazí v šedivém poli uprostřed stránky.

Chcete-li poslat více souborů, klikněte na odkaz **Další soubor**. Zobrazí se další šedivé pole a další tlačítko **Procházet**, jehož pomocí můžete vybrat druhý soubor. Poté můžete znovu kliknout na odkaz **Další soubor** a přidat třetí soubor a tak dále.
Až budete mít vybrány všechny soubory, klikněte na tlačítko **Poslat**. Tím zahájíte jejich nahrávání do úschovny. Postup nahrávání se zobrazuje na stránce grafickým ukazatelem. Rozhodně tuto stránku nezavírejte! Kromě toho, že by se nahrávání nemuselo dokončit, byste pak ani nevěděli, na které adrese jsou nahraná data dostupná, a nemohli byste tedy protistraně poslat odkaz k jejich stažení.

PŘEDÁNÍ DAT POMOCÍ ÚSCHOVNY

Až budou data úspěšně nahrána, zobrazí se stránka, v jejímž středu uvidíte adresu ve tvaru *http://leteckaposta.cz/XXXXXXX* (obr. 3). Právě po zadání této adresy do prohlížeče internetových stránek se uživatel, kterému chcete soubor(y) poslat, dostane ke stahování nahraných dat.
Tuto adresu je tedy potřeba zkopírovat a poslat adresátovi. Zda mu ji pošlete e-mailem, prostřednictvím ICQ, či třeba jako SMS na mobilní telefon, to už nehraje roli.

OBR. 3 Odesiláme upozornění adresátovi.

Jak adresu zkopírovat? Sama úschovna to radí: Přesuňte kurzor myši na adresu a tím se adresa označí. Poté stiskněte klávesovou zkratku **Ctrl+C** (kopírovat). Přesuňte se do okna, do něhož chcete adresu vložit (rozepsaný e-mail, komunikační okno ICQ apod.), a stiskněte klávesovou zkratku **Ctrl+V** (vložit).
V modrém poli níže si povšimněte formuláře, pomocí něhož můžete adresátovi odeslat upozornění o zásilce rovnou na jeho e-mailovou adresu. Stačí zadat své i adresátovo jméno a e-mailové adresy. Oficiální informační e-mail však může na někoho působit na první pohled jako nevyžádaná pošta. Odeslání „vlastnoručně“ psaného e-mailu z vlastní elektronické schránky je tedy určitě lepší.

INFO

VYZVEDNUTÍ SOUBORU • Vyzvednutí souborů z úschovny je velmi jednoduché. Zadejte do prohlížeče internetových stránek adresu zásilky. Zobrazí se stránka s výpisem všech uložených souborů a postupným klikáním na jejich názvy je pak lze jednoduše stáhnout.

POSÍLÁNÍ VELKÉHO MNOŽSTVÍ SOUBORŮ

Budete-li někomu posílat například padesát fotografií, asi by bylo příliš zdlouhavé je do úschovny nahrávat po jednom. V takovém případě bude lepší je nejprve zabalit do archivu, a udělat z nich tedy jeden soubor.
Všechny soubory, které chcete odeslat, zkopírujte do zvláštní nové složky (obr. 4). (Novou složku vytvoříte kliknutím pravým tlačítkem myši a výběrem příkazu **Nový/Složka**.) Tuto složku posléze zobrazte a použijte klávesovou zkratku **Ctrl+A**, čímž označíte všechny obsažené soubory. Poté na jeden ze souborů klikněte pravým tlačítkem myši (pozor, ať nezrušíte jejich označení) a ze zobrazeného menu vyberte příkaz **Odeslat / / Komprimovaná složka (metoda ZIP)**. Tímto postupem vznikne archiv (soubor, v němž jsou obsaženy všechny označené soubory) se jménem toho souboru, na nějž jste klikli pravým tlačítkem myši. Ve Windows 7 můžete jméno souboru rovnou změnit – stačí napsat nové a stisknout klávesu **Enter**. (Nechcete-li jméno souboru měnit, stiskněte pouze **Enter**.) Pokud budete chtít přejmenovat takto vytvořený archiv ve Windows XP, klikněte na něj pravým tlačítkem myši a zvolte možnost **Přejmenovat**. Potom opět stačí zadat nové jméno a stisknout klávesu **Enter**.
Vytvořený archiv pak můžete poslat výše popisovaným způsobem jako jeden jediný (velký) soubor.

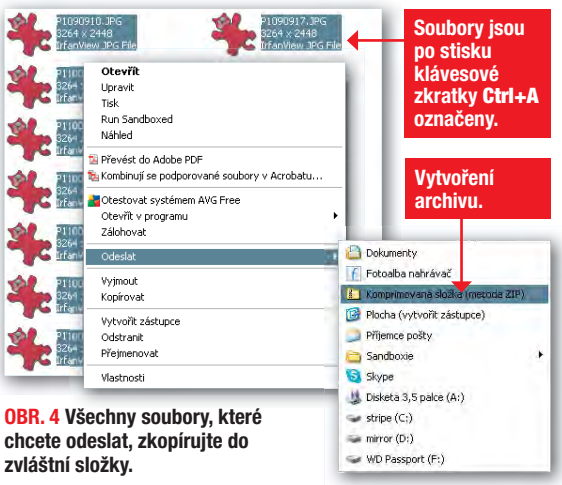

OBR. 4 Všechny soubory, které chcete odeslat, zkopírujte do zvláštní složky.

INFO

OTEVŘENÍ ARCHIVU ZIP • S archivem formátu ZIP lze ve Windows XP a novějších pracovat jako s obyčejnou složkou – otevřete jej dvojitým kliknutím.

INFO

BEZPEČNOSTNÍ OKÉNKO • Prostřednictvím internetové úschovny byste neměli zasílat žádná citlivá data. Uložený soubor si totiž může stáhnout kdokoliv, kdo se nějakým způsobem dozví ten správný odkaz. Například mu ho přepošle původní adresát nebo ho třeba i jen uhádne.

Pokud adresátovi věříte, že získaná data nikam dál neposkytne, a chcete nahrávaná data uchránit jen proti „náhodným kolemjdoucím“, můžete je zašifrovat (zabalit do archivu chráněného heslem). K tomu ovšem potřebujete zvláštní program, což je téma na jiný návod.

Aleš Havlas

MS WORD 2007

součást MS Office 2007
jazyk: čeština
info: www.microsoft.cz

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:
- jak vytvořit tabulku
- jak využít nabízené vzhledy tabulky
- jak upravit vzhled tabulky
- jak seřadit data v tabulce

stupeň obtížnosti: snadné

Elegantní tabulky

S tabulkami se setkáváme dost často. Nejedná se jen o vyplněné tabulky, někdy potřebujeme vytvořit prázdnou tabulku, do které se budou ručně zapisovat data. Ukážeme si, jak vytvořit hezkou tabulku, i to, jak v tabulce seřadit zadaná data.

JAK VYTVOŘIT TABULKU

Tabulku můžete do dokumentu vložit dvojím způsobem. První možností je to, že zadáte počet řádků a sloupců, a Word do dokumentu vloží tabulku požadovaných rozměrů (velikost tabulky se udává v počtech řádků a sloupců). Druhou možností je, když tabulku sami nakreslíte pomocí vhodných nástrojů.

Začátek je u obou možností stejný: Klikněte do dokumentu na místo, kam chcete vložit tabulku. Poté klikněte na záložku **Vložení** a na kartě **Tabulky** klikněte na nástroj **Tabulka** (obr. 1). Tím zobrazíte jeho nabídku (obr. 2).

Zadání rozměrů tabulky: Má-li tabulka menší počet řádků a sloupců, označte jejich počet tahem myší v mřížce v horní části nabídky nástroje **Tabulka** (obr. 2). Současně s tahem myší se v dokumentu zobrazuje tabulka – její rozměry se mění s tím, jak myší upravujete velikost tabulky.

Chcete-li počet řádků a počet sloupců zadat raději v dialogovém okně, klikněte v nabídce nástroje **Tabulka** na příkaz **Vložit tabulku**. Tím zobrazíte dialogové okno **Vložit tabulku** (obr. 3). Do editačních polí **Počet řádků** a **Počet sloupců** zapište rozměry tabulky a klikněte na tlačítko **OK**.

Nakreslení tabulky: V nabídce nástroje **Tabulka** (viz obr. 2) klikněte na příkaz **Navrhnout tabulku**. Tvar ukazatele myši se změní na tužku (nechcete-li kreslit tabulku, stiskem klávesy **Esc** ukončete režim kreslení tabulky). Tahem myší nakreslete čtverec nebo obdélník – tím vytvoříte vnější hranice tabulky (obr. 4). Do tohoto obdélníku postupně tahem myší nakreslete jednotlivé vodorovné a svislé příčky tabulky. Po nakreslení základního obrysu tabulky se v pásu karet objeví na pravé straně dvě nové záložky: Pod nadpisem **Nástroje** jsou záložky **Návrh** a **Rozložení** (obr. 4). Tyto záložky zmizí po ukončení editace tabulky. Můžete je využít při kreslení příček: Ze záložky **Návrh** na kartě **Nakreslit ohraničení** vyberte podle potřeby styl čáry, její tloušťku a barvu a potřebnou čáru (nebo čáry) nakreslete.

Chcete-li některou příčku smazat, klikněte na nástroj **Guma** na kartě **Nakreslit ohraničení** a na čáru klikněte dolním rohem obrázku gumy, ve který se ukazatel myši změnil. K dalšímu kreslení tabulky se vrátíte kliknutím na nástroj **Navrhnout tabulku** (obr. 4). Stiskem klávesy **Esc** ukončete editaci tabulky.

Potřebujete-li tabulku po čase upravit, klikněte do její libovolné buňky, a zobrazí se záložky **Návrh** a **Rozložení**.

OBR. 1

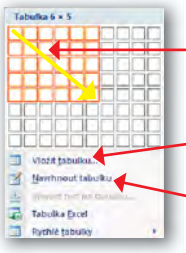

OBR. 2

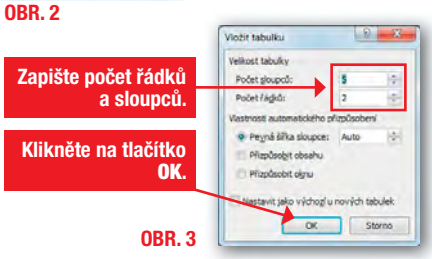

OBR. 3

OBR. 4

RYCHLÉ FORMÁTOVÁNÍ TABULKY

MS Word nabízí v záložce **Návrh** kartu **Styly tabulky** (obr. 5). Na této kartě je připravena řada různých vzhledů tabulky.

Není-li zobrazena záložka **Návrh**, klikněte do libovolné buňky tabulky. Poté klikněte na záložku **Návrh** a vyhledejte kartu **Styly tabulky**. V pravém dolním

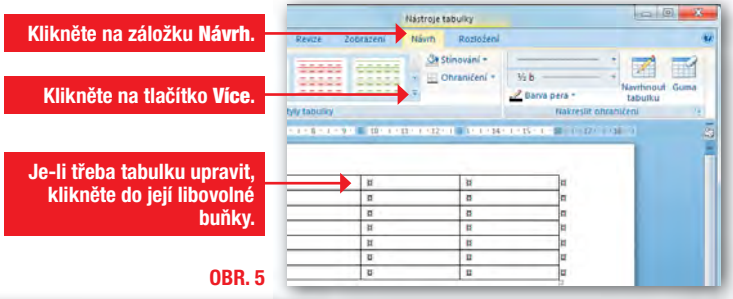

OBR. 5

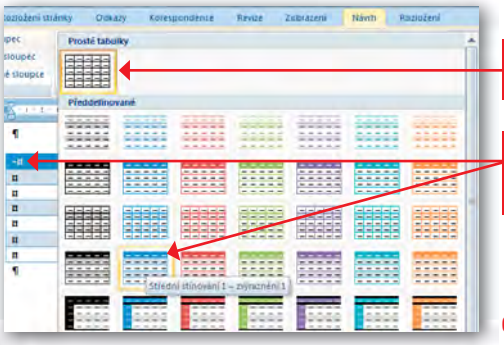

OBR. 6

rohu seznamu stylů klikněte na tlačítko **Více**, a rozbalí se seznam dostupných stylů tabulky.

Nyní nastavujte ukazatel myši na ty styly, které se vám líbí – Word ihned zobrazí tabulku naformátovanou podle stylu, na kterém je právě ukazatel myši (obr. 6). Až si vyberete ten nejlepší styl, klikněte na jeho ikonu. Vzhled tabulky už zůstane upraven podle vybraného stylu a nabídka stylů se zavře.

VLASTNÍ ÚPRAVY FORMÁTU

Změna vzhledu hranic buněk: Nejprve označte tahem myší ty buňky, kterých se úprava týká. Poté v pravém dolním rohu karty **Nakreslit ohraničení** (záložka **Návrh**) klikněte na malý obrázek šipky (obr. 7), a zobrazí se dialogové okno **Ohraničení a stínování**. Ujistěte se, že pracujete na kartě **Ohraničení** (obr. 8). Ve střední části nastavte vzhled čáry a v pravé části pak označte, kterých hraničních čar se změna týká. To provedete tak, že na danou čáru kliknete. Byla-li tato čára již nastavena, pak prvním kliknutím toto nastavení zrušíte a druhým kliknutím zadáte to nastavení, které jste nyní připravili.

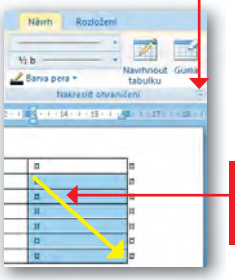

OBR. 7

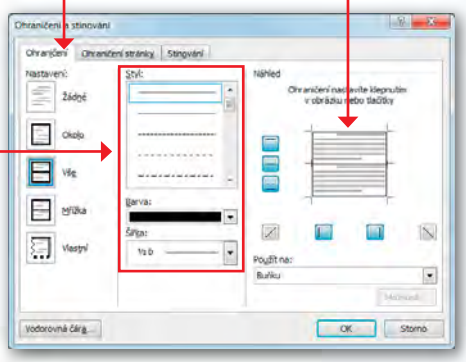

OBR. 8

Změna barvy buňky: Opět zobrazte dialogové okno **Ohraničení a stínování** a klikněte na záložku **Stínování**. Kliknutím rozbalte nabídku položky **Výplň** a vyberte požadovanou barvu. Poté klikněte na tlačítko **OK**.

Při formátování tabulky postupujte následujícím způsobem: Označte tu část tabulky, kterou chcete naformátovat, a proveďte požadované změny. Poté označte další část tabulky a opět ji upravte. Tento postup opakujte tak dlouho, dokud tabulka neodpovídá vašim požadavkům.

TIP

JAK SI UŠETŘIT PRÁCI • Vlastnosti formátu jednotlivých buněk můžete měnit i v případě, že jste pro formátování tabulky zvolili některý z předpřipravených stylů. Nejrychlejší způsob je ten, že vyberete vhodný styl a ten poté jen doupravíte tak, aby vyhovoval vašim potřebám.

ZMĚNA ŠÍŘKY SLOUPCE A VÝŠKY ŘÁDKU

Ujistěte se, že v tabulce není označena žádná buňka. Potom nastavte ukazatel myši na pravou hranici sloupce nebo na dolní hranici řádku, jehož velikost chcete měnit, a tahem myší jejich velikost upravte. Správnou polohu ukazatele poznáte podle toho, že se změní v oboustrannou šipku ve směru pohybu myši.

Druhou možností je nastavit hodnotu přesně. Klikněte pravým tlačítkem myši do buňky ve sloupci nebo v řádku, jejichž velikost chcete měnit, a z místní nabídky vyberte příkaz **Vlastnosti tabulky** (obr. 9). Tím zobrazíte dialogové okno **Vlastnosti tabulky** (obr. 10). V horní části tohoto okna je řada záložek: Podle potřeby klikněte buď na záložku **Řádek**, nebo na záložku **Sloupec** a do editačního pole zadejte požadovanou hodnotu. Při nastavení výšky řádku je třeba nejprve zaškrtnout položku **Zadat výšku**. Nastavujete-li šířku sloupce, zkontrolujte, jaká jednotka je pro šířku nastavena.

Miroslav Ziegler

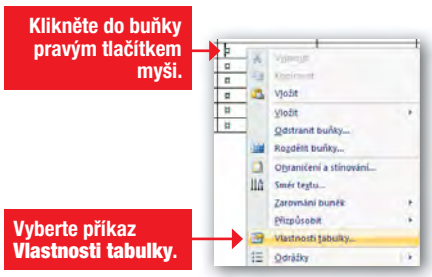

OBR. 9

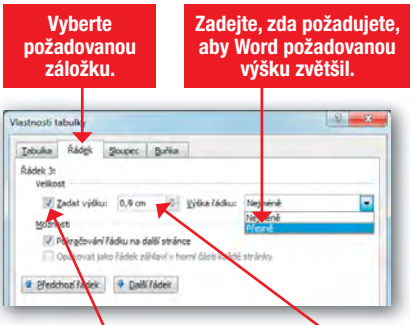

OBR. 10

TIP

SEŘAZENÍ ŘÁDKŮ • Připravujete-li např. prezenční listinu, měla by být jména seřazena podle abecedy pro jednodušší hledání. Zapište jména do tabulky v libovolném pořadí. Poté klikněte do libovolné buňky tabulky. Na pásu karet klikněte v záložce Rozložení, umístěné na kartě Data, na nástroj Seřadit. Jsou-li v prvním řádku tabulky názvy sloupců (Jméno, Firma atd.), označte položku Se záhlavím. Není-li tomu tak, označte položku Bez záhlaví. Poté ze seznamu Seřadit podle vyberte sloupec, podle jehož obsahu chcete tabulku řadit, a klikněte na tlačítko OK.

MS EXCEL 2007

součást MS Office 2007
jazyk: čeština
info: www.microsoft.cz

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:
- jak vytvořit název buňky
- jak zobrazit názvy buněk
- jak názvy použít ve vzorcích

stupeň obtížnosti: snadné

Jak je to s názvy buněk v tabulkách

Ve vzorcích tabulkových procesorů se nejčastěji používají adresy buněk. U delších vzorců to je ale nepřehledné. V takovém případě je vhodné buňky nebo jejich oblasti pojmenovat a ve vzorcích používat jejich názvy. Usnadníte si tím pozdější změny v tabulce.

KDE SE NACHÁZÍ PŘÍKAZY PRO POJMENOVÁNÍ BUNĚK

Přejděte na kartu **Vzorce** a v prostřední části vyhledejte skupinu příkazů **Definované názvy** (obr. 1).

OBR. 1

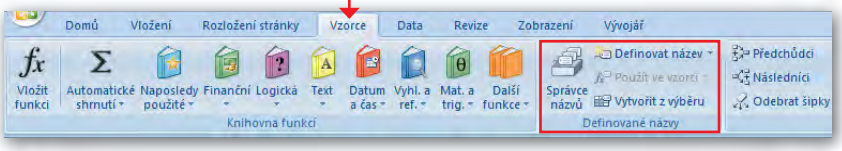

Najdete zde ikony jako **Správce názvů**, **Vytvořit z výběru** nebo **Definovat název**. Ikona **Použít ve vzorci** vám pak může usnadnit vkládání již hotových názvů do vytvářených vzorců, abyste se nedopustili překlepu. Nejprve se ale podívejte na možnosti tvorby názvů. V MS Excelu totiž existují dva způsoby přístupu, jak buňky pojmenovat. První způsob je ten, že zadáte MS Excelu, aby pro vás vytvořil názvy na základě okolního záhlaví dat. Druhý způsob je ten, že si vymyslíte vlastní název, který pro dané buňky nadefinujete. Výběr způsobu pojmenování závisí jen na vás a především na vzhledu vašich dat.

JAK SE NÁZEV VYTVOŘÍ

Prohlédněte si následující tabulku (obr. 2). Obsahuje záhlaví sloupců i řádků, proto by mohlo být pro další zpracování vhodné, kdyby se také jednotlivá data v tabulce jmenovala podle nadpisů sloupců a řádků.

OBR. 2

	A	B	C	D	E
1		Ivan	Petr	Jan	Honza
2	jablka	12	11	9	8
3	jahody	1	2	1	3
4	hrušky	19	20	17	16

Tabulka se záhlavím sloupců a řádků.

Označte celou oblast tabulky do bloku a přejděte na kartu **Vzorce**. Zde ve skupině ikon **Definované názvy** klikněte na ikonu **Vytvořit z výběru** (obr. 3).

Zobrazí se dialogové okno **Vytvořit názvy z výběru**, ve kterém se MS Excel již sám pokusí navrhnout možnosti pro převzetí názvů ze záhlaví tabulky nebo z okrajů označené oblasti. V dané situaci nabízí převzetí názvů z horního řádku a z levého sloupce označené tabulky. Pokud byste s navrženou situací nesouhlasili, stačí zatržení u jednotlivých voleb změnit. Jestliže s návrhem souhlasíte, klikněte na tlačítko **OK**. MS Excel pak vytvoří názvy buněk, které si můžete nejenom prohlížet, ale především používat při dalším zpracovávání dat.

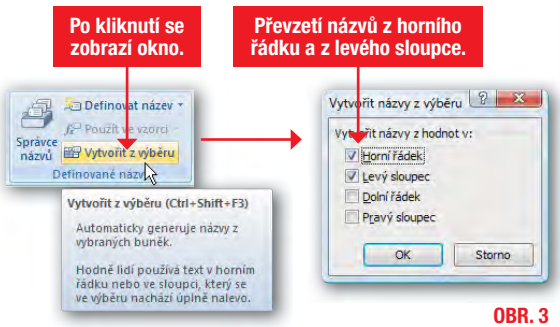

OBR. 3

DEFINOVÁNÍ VLASTNÍHO NÁZVU A VYTVOŘENÍ NÁZVU

Jestliže se v okolí buněk nenachází žádný vhodný název nebo chcete oblast nebo buňku pojmenovat určitým svým názvem, využijte ikonu **Definovat název**. Nejprve danou buňku nebo oblast buněk označte a poté klikněte právě na ikonu **Definovat název**. Tím se zobrazí dialogové okno (obr. 4), ve kterém zadáte název a také oblast, v níž bude daný název platit (celý sešit nebo jen určitý list).

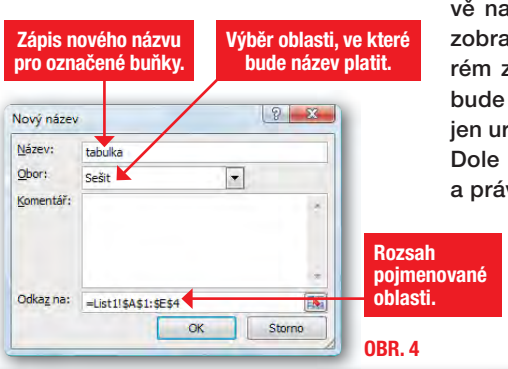

OBR. 4

Dole zkontrolujte rozsah označené a právě pojmenovávané oblasti. Pokud vše souhlasí, klikněte na tlačítko **OK**, a název se hned vytvoří.

Pokud potřebujete rychle vytvořit nějaký název a nechce se vám použít dialogové okno, pak můžete využít i levou část řádku vzorců (obr. 5).

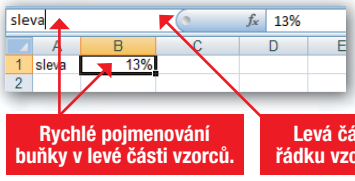

OBR. 5

Stačí, když buňku nebo oblast buněk nejprve označíte a poté kliknete právě do levé části řádku vzorců (nachází se zde adresa aktivní buňky). Místo zobrazené adresy nyní zapište vlastní název. Potom stiskněte klávesu Enter, a označená buňka nebo oblast se hned správně pojmenuje.

JAK RYCHLE ZOBRAZIT NÁZVY BUNĚK

Obvykle v levé části řádku vzorců se ukazuje adresa aktivní buňky. Před chvilkou jste si mohli zkusit, že v této části lze buňky pojmenovat. Ale můžete zde také zjistit, jaké názvy buněk se v rámci sešitu nachází. Jak? Stačí kliknout na rozbalovací šipku (obr. 6), a hned se zobrazí všechny definované názvy.

V zobrazeném seznamu pak můžete dané buňky vyhledávat nebo z něj vybírat oblasti buněk podle názvu. Po kliknutí na určitý název se buňky s vybraným názvem hned označí.

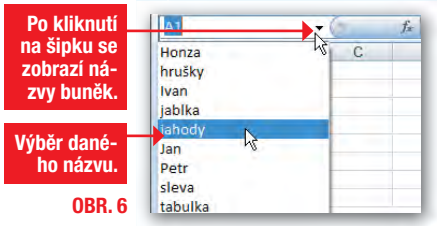

OBR. 6

KDE JEŠTĚ ZOBRAZÍTE NÁZVY BUNĚK

Na kartě **Vzorce** v části **Definované názvy** se nachází také ikona **Správce názvů**. Pokud na ni kliknete, zobrazí se dialogové okno (obr. 7), ve kterém uvidíte všechny názvy definované v daném sešitě.

Po kliknutí na určitý název pak v dolní části okna uvidíte rozsah buněk, pro které je název definován. Změnu můžete udělat po kliknutí na tlačítko **Upravit**. Pak můžete změnit i název oblasti buněk nebo přidat komentář. A pokud daný název již nebudete potřebovat, stačí ho označit a kliknout na tlačítko **Odstranit**. Jestliže máte v sešitě vzorec používající odkazy na názvy buněk, buďte při jejich rušení nebo změnách názvů opatrní, protože po odstranění nebo změně názvu vzorec již nebude dávat správný výsledek.

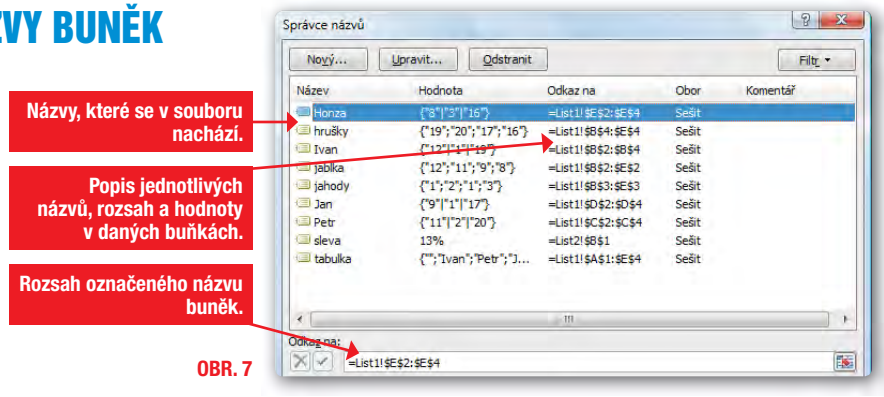

OBR. 7

JAK VLOŽIT ZVOLENÝ NÁZEV DO VZORCE

Jestliže potřebujete existující název buňky nebo určité oblasti buněk vložit do vytvářeného vzorce, klikněte na šipku ikony **Použít ve vzorci** (obr. 8), a zobrazí se nabídka všech názvů v daném sešitě.

Stačí tedy potřebný název vybrat a kliknout na něj myší, a hned se vloží v místě kurzoru. V rozbalené nabídce názvů můžete při vkládání použít také poslední položku s textem **Vložit názvy**. Zobrazí se dialogové okno (obr. 9) a v něm daný název označte a klikněte na tlačítko **OK**. Název se pak objeví v aktivní buňce.

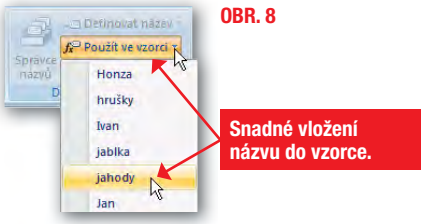

OBR. 8

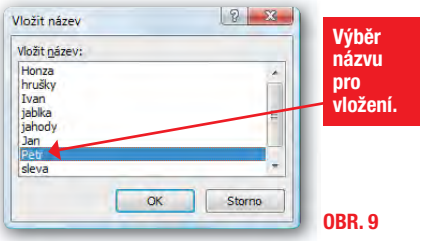

OBR. 9

JAK LZE POUŽÍT NÁZVY BUNĚK VE VZORCÍCH

Jestliže jste jednotlivé buňky nebo oblasti buněk již pojmenovali, zkuste na ně ve vzorcích nebo vkládaných funkcích přímo odkazovat. Jak? Začněte běžným způsobem psát vzorec, jen místo odkazů na určitou oblast použijte název buňky (buněk).

Například když budete potřebovat v tabulce na obrázku 2 spočítat součet všech jablek, zapište do buňky vzorec ve tvaru **=SUMA(jablka)**.

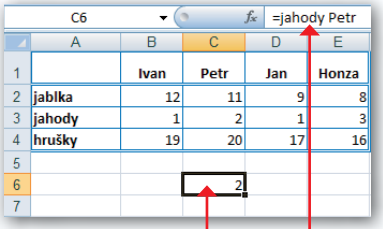

OBR. 10

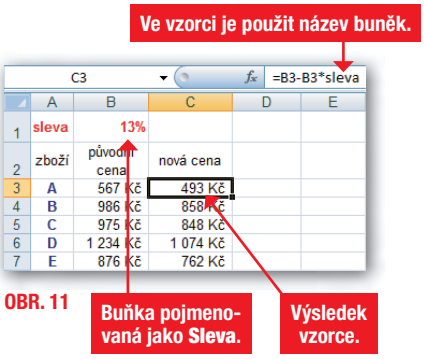

OBR. 11

Výhodu tohoto uspořádání oceníte hlavně v případě, kdy potřebujete po nějaké době v tabulce provést změny. Když se pak k danému výpočtu vrátíte, máte hned přehled, ze kterých dat bylo číslo spočítáno.

Zajímavostí může být i to, že v pojmenovaných oblastech dat se může počítat i s průnikem, například když potřebujete zjistit, kolik jahod spotřeboval Petr. Pak do buňky jen napíšete **=jahody Petr** a po potvrzení dostanete okamžitě výsledek (obr. 10).

V dané tabulce to vypadá jako zbytečnost, ale představte si, že pracujete s desítkami nebo stovkami dat. Pak se jednoduché vyhledání potřebné položky opravdu vyplatí.

Nebo si představte, že znáte ceny zboží a víte, že na veškeré zboží je nyní poskytována sleva. Můžete si vytvořit tabulku, ve které budete novou cenu zboží počítat na základě pojmenované buňky s uvedenou výší slevy.

Název ve vzorci (obr. 11) pak vystupuje jako odkaz na buňku s absolutní adresou, proto při kopírování vzorce se odkaz na buňku se slevou nemění. Při kopírování vzorce zůstávají výsledky správné, protože pojmenovaná buňka se standardně chová jako buňka s absolutní adresou.

Marie Franců

NEJLEPŠÍ 22PALCOVÉ MONITORY DO 8 000 KČ

Produkt	Cena s DPH	Celkové hodnocení	Kvalita obrazu	Výbava	Spotřeba energie	Jas (cd/m²)	Šachovnicový kontrast	Doba odezvy (ms)	Rozlišení (body)	Vstupy DVI/ /D-Sub/HDMI
1. Philips Brilliance 225P1	4 800 Kč	**89,4**	94	68	79	240	165 : 1	6	1 680 × 1 050	ano/ano/ne
2. NEC MultiSync EA222WMe	7 900 Kč	88,7	92	79	77	275	174 : 1	7	1 680 × 1 050	ano/ano/ne
3. iiyama ProLite B2206WS	5 300 Kč	85,8	92	59	53	289	151 : 1	4	1 680 × 1 050	ano/ano/ne
4. LG Flatron W2220P	5 500 Kč	85,5	**95**	60	30	**295**	171 : 1	7	1 680 × 1 050	ano/ano/ano
5. NEC MultiSync EA221WMe	5 200 Kč	83,6	81	78	86	251	152 : 1	12	1 680 × 1 050	ano/ano/ne
6. NEC MultiSync EA221WM	5 800 Kč	83,1	81	73	52	251	151 : 1	12	1 680 × 1 050	ano/ano/ne
7. AOC 2230Fm	4 700 Kč	82,9	94	**88**	65	276	**176 : 1**	**3**	1 680 × 1 050	ano/ano/ano
8. Samsung SyncMaster 2243WM	6 400 Kč	82,2	85	64	56	257	121 : 1	12	1 680 × 1 050	ano/ano/ne
9. HP LA2205wg	5 400 Kč	81,2	85	61	**90**	254	152 : 1	6	1 680 × 1 050	ano/ano/ne
10. LG Flatron W2242PM	4 300 Kč	80,9	83	58	47	256	151 : 1	13	1 680 × 1 050	ano/ano/ne

V hodnocení je nejvyšší počet bodů 100. Nejlepší hodnoty v dané kategorii jsou zvýrazněny tučně.

Philips Brilliance 225P1

U monitoru Philips se nám líbilo zobrazení velmi dobrého obrazu, vysoký šachovnicový kontrast, velmi neutrální zobrazení bílé barvy a také rovnoměrné podsvícení displeje. Spotřeba elektrické energie je nízká, k její úspoře napomáhá navíc speciální senzor, který zjišťuje, zdali před monitorem někdo sedí. Ovládání je díky přehlednému menu snadné.

HODNOCENÍ:

+ velmi dobrá kvalita obrazu, jednoduché ovládání, vhodný i pro hry, nízká spotřeba energie

– nemá videovstup HDMI

AOC 2230Fm

Monitor AOC nabízí vysokou kvalitu obrazu – naměřili jsme u něj vysoký kontrast, velmi dobré je rovnoměrné podsvícení a také krátká doba odezvy, díky níž je tento monitor vhodný i pro zobrazování rychlých scén (např. při hraní her). Výbava zahrnuje i videovstup HDMI, dva porty USB a čtečku paměťových karet. Tlačítka pro ovládání však nejsou označená.

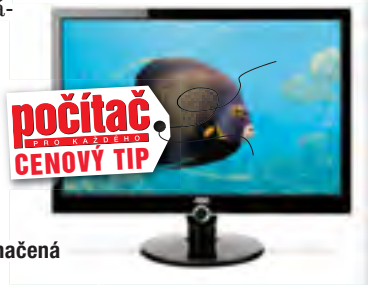

HODNOCENÍ:

+ velmi dobrá kvalita obrazu, vysoký jas a kontrast, vhodný i pro hry, bohatá výbava

– podstavec není výškově nastavitelný, tlačítka nejsou označená

NEJLEPŠÍ DVD REKORDÉRY DO 10 000 KČ

Produkt	Cena s DPH	Celkové hodnocení	Kvalita obrazu	Výbava	Hlučnost	TV tuner (DVB-T/ /DVB-S/DVB-C)	Kapacita disku (GB)	Podporovaná média	Videovstupy (kompoz. video / S-Video / SCART / DV
1. Panasonic DMR-EH595	9 100 Kč	**95,0**	**100**	88	**90**	ne/ne/ne	250	DVD±R/RW, DVD9±R, RAM	ano/ano/ano/ano
2. Panasonic DMR-EX79	9 800 Kč	91,5	97	91	69	ano/ne/ne	250	DVD±R/RW, DVD9±R, RAM	ano/ano/ano/ano
3. Panasonic DMR-EH495	7 600 Kč	90,1	98	83	69	ne/ne/ne	160	DVD±R/RW, DVD9±R, RAM	ano/ano/ano/ano
4. Panasonic DMR-EX72S	9 200 Kč	85,7	97	**93**	30	ne/ano/ne	160	DVD±R/RW, DVD9±R, RAM	ano/ano/ano/ano
5. Sony RDR-AT105	7 400 Kč	78,7	98	**93**	22	ne/ne/ne	160	DVD±R/RW, DVD9±R, RAM	ano/ano/ano/ano
6. Samsung DVD-HR777	6 500 Kč	78,1	87	86	30	ne/ne/ne	**320**	DVD±R/RW, DVD9±R, RAM	ano/ne/ano/ano
7. Samsung DVD-HR775	6 200 Kč	77,3	90	81	24	ne/ne/ne	250	DVD±R/RW, DVD9±R, RAM	ano/ne/ano/ano

V hodnocení je nejvyšší počet bodů 100. Nejlepší hodnoty v dané kategorii jsou zvýrazněny tučně.

Panasonic DMR-EH595

Rekordér Panasonic DMR-EH595 díky jeho tichému provozu (hlučnost je pouze 0,2 sonu) při jeho používání neslyšíte. Kromě toho nabízí skutečně bezvadnou kvalitu obrazu a snadné ovládání a líbila se nám i velmi dobrá kompatibilita s různými druhy médií. S nastavením nahrávání vám pomůže integrovaný programový průvodce GuidePlus+. Ve výbavě nechybí rozhraní HDMI. Pevný disk však nabízí pouze průměrnou kapacitu – 250 GB.

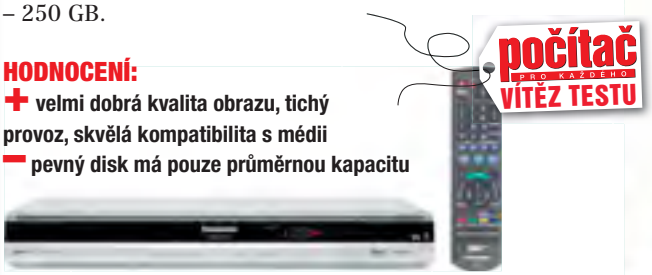

HODNOCENÍ:

+ velmi dobrá kvalita obrazu, tichý provoz, skvělá kompatibilita s médii

– pevný disk má pouze průměrnou kapacitu

Panasonic DMR-EH495

Také model DMR-EH495 je s hlučností pouze 0,3 sonu velmi tichý, i když nepracuje tak nehlučně jako jeho větší bratr, který se umístil na 1. příčce. Model DMR-EH495 je ale cca o 1 500 Kč levnější a jeho výbava není nijak významně zredukována. Nabízí velmi dobrou kompatibilitu s médii, snadné ovládání a mnoho videovýstupů včetně rozhraní HDMI. Obrazová a zvuková kvalita jsou velmi dobré, ale o trochu horší než u modelu DMR-EH595. Kapacita pevného disku (160 GB) je relativně malá.

HODNOCENÍ:

+ dobrá cena, snadné ovládání, tichý provoz, velmi dobrá kompatibilita s médii

– relativně malá kapacita pevného disku

NEJLEPŠÍ PŘENOSNÉ 2,5" PEVNÉ DISKY DO 2 500 KČ

Produkt	Cena s DPH	Celkové hodnocení	Mobilita	Výkon	Spotřeba energie	Kapacita (GB)	Rozhraní	Max. rychlost čtení / / zápisu (MB/s)
1. **Plextor PX-PH320US**	2 100 Kč	**78,8**	76	94	36	320	USB, eSATA	54,2/53,3
2. **Seagate FreeAgent Go (ST902503FGD2E1-RK)**	1 800 Kč	76,0	80	57	**67**	250	USB	32,9/27,4
3. **Seagate FreeAgent Go (ST903203FDD2E1-RK)**	2 200 Kč	75,7	83	57	62	320	USB	32,9/27,4
4. **Iomega eGo Mac (320 GB)**	2 100 Kč	73,0	73	**98**	24	320	FireWire, USB	**58,8/56,6**
5. **Iomega eGo Helium (320 GB)**	1 900 Kč	71,9	**90**	59	52	320	USB	32,9/26,8
6. **Western Digital My Passport Elite (WDBAAC5000)**	2 500 Kč	70,8	81	60	45	**500**	USB	32,8/26,3
7. **A-Data Nobility NH92 (ANH92-320GU)**	1 600 Kč	70,8	87	56	48	320	USB	30,8/26,3

V hodnocení je nejvyšší počet bodů 100. Nejlepší hodnoty v dané kategorii jsou zvýrazněny tučně.

Plextor PX-PH320US

Přenosný disk 2,5palcového formátu Plextor PX-PH320U nás zaujal přítomností rychlého rozhraní eSATA. Díky němu předvedl v testech přenosu dat velmi dobrý výkon. Nabízí dostatečnou kapacitu pro uložení dat a v provozu produkuje hluk ve výši pouze 0,6 sonu. S příkonem 3,8 W se však řadí k diskům s větší spotřebou a ani hmotnost 220 g nepatří k nejnižším.

HODNOCENÍ:

+ rychlý přenos dat, nízká hlučnost

– relativně vyšší spotřeba energie

A-Data Nobility NH92

Pro zájemce o levný přenosný disk s velkou kapacitou bude zajímavý model A-Data Nobility NH92, který navíc pracuje velmi tiše – jeho hlučnost dosahuje jen 0,5 sonu. V provozu jsme u tohoto disku naměřili spotřebu 2,6 W. Cena za 1 GB vychází na 5 Kč. Tento disk váží 152 g, je však vybaven pouze rozhraním USB 2.0.

HODNOCENÍ:

+ nízká cena za 1 GB, nízká hlučnost

– pouze rozhraní USB

NEJLEPŠÍ INKOUSTOVÉ TISKÁRNY DO 2 500 KČ

Produkt	Cena s DPH	Celkové hodnocení	Kvalita tisku fotografií	Kvalita tisku textu	Výbava/ /dokumentace	Náklady na tisk	Maximální rozlišení tisku (dpi)	Rychlost tisku 5 str. textu (s)	Rychlost tisku fotografie A4 (s)
1. **HP Officejet 6000**	2 500 Kč	**90,0**	95	96	88	**86**	4 800 × 1 200	**43,6**	207,5
2. **Canon Pixma iP4700**	2 200 Kč	89,1	**100**	**100**	**97**	60	**9 600 × 2 400**	44,8	**127,5**
3. **Canon Pixma iP4600**	2 200 Kč	86,6	99	**100**	91	59	**9 600 × 2 400**	62,3	138,5
4. **Canon Pixma iP3600**	1 700 Kč	83,9	**100**	**100**	81	60	**9 600 × 2 400**	64,7	244,5
5. **HP DeskJet D5560**	1 900 Kč	83,2	96	**100**	78	60	4 800 × 1 200	60,0	390,0
6. **HP DeskJet D2660**	1 200 Kč	82,0	96	**100**	72	59	4 800 × 1 200	63,0	397,5
7. **Canon Pixma iP2700**	1 000 Kč	81,9	99	**100**	72	53	4 800 × 1 200	56,0	257,0
8. **Canon Pixma iP2600**	1 100 Kč	75,3	94	88	70	39	4 800 × 1 200	72,6	270,2

V hodnocení je nejvyšší počet bodů 100. Nejlepší hodnoty v dané kategorii jsou zvýrazněny tučně.

HP Officetjet 6000

Tiskárna HP Officejet 6000 na nás udělala velký dojem při tisku textu: 5 stran vytiskla za skvělý čas – za necelých 44 sekund. Pokud jde o kvalitu výtisků, nemáme tiskárně co vytknout, neboť u textů jsou přesně vykresleny okraje znaků a fotografie mají přesné barevné podání. Přesvědčivé jsou také nízké tiskové náklady.

HODNOCENÍ:

+ rychlý tisk textu, velmi dobrá kvalita tisku, nízké tiskové náklady

– větší rozměry

Canon Pixma iP2700

Navzdory nízkým pořizovacím nákladům produkuje tiskárna Canon výtisky s výbornou kvalitou. Textové výtisky mají přesně vykreslené okraje a u výtisků fotografií se nám líbilo dobré podání barev. Rychlost tisku není nijak závratná, ale při maloobjemovém tisku se dá akceptovat, stejně tak i vyšší tiskové náklady.

HODNOCENÍ:

+ nízká cena, velmi dobrá kvalita tisku fotografií a textu

– pomalejší tisk, vyšší tiskové náklady

V příštím vydání PPK: netbooky, digitální zrcadlovky SLR, mobilní telefony, 37palcové LCD televizory

Inzerce

VYBRALI JSME PRO VÁS: produkty, které zaujaly redaktory PPK

ŠIKOVNÝ NÁSTROJ

Pohodlnější psaní na notebooku

Také můžete vzteky vyskočit z kůže, když píšete na notebooku a kurzor přeskočí do jiné části textu? Tento velmi otravný jev má na svědomí touchpad – dotyková tabulka sloužící u notebooků jako náhrada myši. Během psaní totiž občas zaznamená otřes, který si špatně vyhodnotí jako kliknutí, a přesune textový kurzor na aktuální polohu „ukazovátka" myši. Chcete-li se tohoto problému zbavit, nainstalujte si šikovnou utilitu TouchFreeze. Ta automaticky deaktivuje touchpad při zadávání textů, čímž výše popsaný jev úplně eliminuje. O funkci touchpadu přitom nepřijdete; jakmile nestiskáte klávesy, dotyková tabulka opět funguje. Program je navíc dostupný zcela zdarma a nemusíte jej nijak zapínat ani nastavovat – stačí jej pouze nainstalovat.

Tip Aleše Havlase
TouchFreeze
cena: zdarma
více info:
code.google.com/p/touchfreeze

ACER ASPIRE ONE 521 A ASPIRE ONE 721

Netbooky s procesorem AMD

Mininotebooky běžně používají procesor značky Intel. Společnost Acer uvedla na trh nové malé notebooky Aspire One 521 a Aspire One 721 (viz obrázek), které jsou poháněny procesorem AMD a obsahují i relativně výkonnou grafiku ATI Radeon HD 4225 – to potěší hlavně uživatele, kteří chtějí miniaturní počítač používat nejen k práci s internetem a s textovými dokumenty, ale i pro hraní méně náročných her. Netbooky Aspire One 521 jsou vybaveny 10,1" (25,7cm) displejem, který zobrazuje obraz v rozlišení 1 024 × 600 bodů, a modely Aspire One 721 přinášejí obraz v rozlišení 1 366 × 768 bodů na 11,6" (29,5cm) displeji. Tyto displeje mají poměr stran 16 : 9, lesklý povrch a pro jejich podsvícení se používají diody LED. Ve výbavě jsou zastoupeny bezdrátové adaptéry Wi-Fi a Bluetooth, webová kamera, čtečka paměťových karet a také videovýstup HDMI. Modely Aspire One 521 pracují pod operačním systémem Windows 7 Starter, mininotebooky Aspire One 721 používají OS Windows 7 Home Premium.

Tip Martina Semráda
Acer Aspire One 521
cena s DPH: od 11 990 Kč
Acer Aspire One 721
cena s DPH: od 14 870 Kč
více info: www.acer.cz

APPLE IPHONE 4

Nová verze fenoménu

Zaujal vás iPhone, ale od koupě vás odradily některé chybějící funkce nebo horší parametry? Možná že vás ke koupi přesvědčí iPhone 4, který přináší řadu vylepšení, a to i ve vzhledu. Telefon nemá zaoblený zadní kryt, rám je kovový a měl by tak řešit stížnosti uživatelů na praskající obal v oblasti konektoru. Novinkou je kamera (s rozlišením VGA) na přední straně přístroje. Ta najde uplatnění při videohovorech. Zadní kamera se dočkala digitálního zoomu a možnosti LED přisvětlení, má rozlišení 5 milionů bodů a video je možné natáčet v HD rozlišení. Změn se dočkalo i rozlišení displeje – nyní 960 × 640 bodů – a novinkou je podpora pro bezdrátovou síť (protokol 802.11n). Zlepšena byla i výdrž na baterie. Majitele starších verzí iPhonu, kteří neuvažují o koupi nové verze, jistě potěší to, že spolu s iPhonem 4 přichází na trh nová verze operačního systému. IPhone 4 přináší mimo jiné multitasking (možnost mít spuštěno více programů zároveň) a možnost uspořádat aplikace do složek. Přístroj by se měl u nás objevit během prázdnin a dá se očekávat, že jeho cena bude na úrovni předešlé verze 3GS (18 000 Kč za nedotovanou verzi), která by se měla zlevnit.

Tip Davida Dee Nesiby
Apple iPhone 4
více info: www.apple.com, **cena:** dosud nestanovena

OSOBNÍ NEBO FIREMNÍ WWW PREZENTACE

WWW stránky snadno, rychle a zdarma

Chcete mít vlastní WWW stránky, ale nevyznáte se v jejich vytváření a nechcete za ně nic platit? Ať jde o osobní stránky pro zábavu, o prezentaci živnosti či firmy, anebo o malý internetový obchod, díky službě Webnode si takové stránky můžete snadno vyrobit sami a zadarmo. Předností této služby je to, že tvorba i správa webu je jednoduchá a intuitivní. Do svého počítače nemusíte nic instalovat, nemusíte se zabývat ani grafickým návrhem stránek (stačí si vybrat některé z mnoha připravených schémat), a dokonce nemusíte ani vymýšlet texty pro firemní prezentaci: Vyberte obor svého podnikání, a potřebné texty najdete v připravených schématech, stačí je jen upravit podle konkrétní nabídky své firmy. Doménu *vášnázev.webnode.cz* dostanete zdarma, můžete si však zaplatit i vlastní doménu druhého řádu (např. *vášnázev.cz*).

Tip Ivana Heislera
Webnode – tvorba vlastních internetových stránek
více info: www.webnode.cz
cena s DPH:
základní služba zdarma,
další služby od 49 Kč do 417 Kč měsíčně

VoIP – slovníček pojmů

VoIP je zkratka pro anglický termín „voice over internet protocol“, který lze do češtiny přeložit jako „hlas přes internetový protokol“. Tímto termínem se označuje technologie pro digitální přenos hlasu, resp. zvuku přes internet – tento termín se stal synonymem pro internetové volání, kterému se říká také internetová telefonie nebo IP telefonie.

Broadband je označením pro vysokorychlostní připojení k internetu, které je pro VoIP z hlediska nároků na rychlost připojení ideální. Za vysokorychlostní připojení se považuje každé, které dosahuje rychlosti stahování dat z internetu alespoň 512 kb/s. Broadband tedy neoznačuje konkrétní technologii pro přístup k internetu, ale skupinu připojení překračujících zmíněnou rychlost.

> „Reálná rychlost připojení je často jiná, než jakou proklamuje poskytovatel.“

Skutečnou rychlost svého připojení si můžete ověřit na serveru DSL.cz.

Hardwarový telefon, resp. **IP telefon** je samostatným zařízením, které slouží k volání přes internet a funguje nezávisle na počítači. Volat tedy lze, i pokud je počítač právě vypnutý. Podobá se klasickým aparátům pro pevnou telefonní linku, ovšem připojuje se k domácí počítačové síti nebo mezi počítač a modem.

Headset je vedle webové kamery dnes nejběžnějším příslušenstvím pro volání přes internet prostřednictvím počítače. Jde o sluchátka s mikrofonem. Levné a starší modely se ještě připojují přímo ke zvukové kartě, ale z hlediska nastavení a používání jsou praktičtější headsety pro USB rozhraní, které fungují nezávisle na zvukové kartě.

Latence a rychlost odezvy jsou pojmy shodně označující zpoždění, ke kterému dochází při přenosu dat. Pokud nejde o extrémní hodnoty, pak zpoždění při běžném internetovém provozu nehraje zásadní roli. Jiné je to ovšem u komunikace v reálném čase, jako je třeba internetová telefonie. Když zpoždění překračuje 100 milisekund, je dané připojení pro VoIP už nevhodné. S latencí mají problém hlavně mobilní a bezdrátová připojení.

Reálná rychlost připojení je často jiná, než jakou proklamuje poskytovatel. Většina poskytovatelů totiž uvádí ve své nabídce maximální možnou rychlost, jíž lze teoreticky dosáhnout, ovšem není nijak garantována. Velmi často se tak liší toto teoretické rychlostní maximum a reálná rychlost, které uživatel v praxi dosahuje. Právě reálná rychlost by měla dosahovat hodnot nutných pro VoIP. Reálnou rychlost svého připojení si můžete orientačně změřit na webu *www.dsl.cz/mereni-rychlosti*.

Rychlost downloadu a uploadu je důležité rozlišovat, protože drtivá většina služeb poskytujících připojení k internetu je na našem trhu asymetrická. Liší se tak rychlost přijímání dat z internetu (download) a rychlost odesílání dat na internet (upload). Jelikož při volání putují data oběma směry, obě tyto rychlosti musí splňovat požadavky pro provoz tzv. VoIP služeb. To je obecně alespoň 128 kb/s. Pro videohovory je potřeba minimálně 256 kb/s nebo i 512 kb/s a výše. To závisí na požadované kvalitě obrazu.

Hardwarový telefon umožňuje telefonovat bez zapnutého počítače.

SIP je zkratka pro **Session Initiation Protocol**, tedy pro speciální protokol určený ke komunikaci v reálném čase přes internet. Používá se hlavně u některých služeb pro volání přes internet, ovšem zdaleka ne u všech. Výhodou služeb, které SIP využívají, je kompatibilita s řadou zařízení a programů podporujících SIP. Díky tomu se uživatelům dostává větší možnosti volby programu nebo hardwaru pro volání přes internet.

Skype je názvem populární VoIP služby. Rozhodně nejde o synonymum pro volání přes internet – existuje mnoho dalších VoIP služeb. Skype nepoužívá výše zmiňovaný SIP. Nahrazuje jej vlastní technologií, kvůli čemuž je tato služba stoprocentně kompatibilní jen s programem, který vyvíjí přímo její poskytovatel (není tu tedy svoboda výběru).

VoIP brána je speciálním zařízením, k němuž lze pro účely volání přes internet připojit standardní aparáty pro telefonní linku.

VoIP operátor poskytuje pevné telefonní linky na principu VoIP. Místo klasické telefonní linky využívá k přenosu hlasu internetovou přípojku. Pouze poslední část cesty k volanému účastníkovi probíhá klasicky (pevnou linkou, bezdrátově na mobilní telefon atd.). Díky tomu může VoIP operátor nabídnout volání v rámci své sítě zdarma a mimo ni za místní poplatky.

Jiří Macich ml., jiri@macich.net

VoIP aneb volání přes internet

Bezplatné volání výhradně mezi počítači i plnohodnotná náhrada za pevnou linku se zajímavými cenami – to vám nabízejí tzv. VoIP služby, tedy služby pro volání přes internet, které oslovují stále více uživatelů po celém světě. V tomto článku vám představíme některé zajímavé služby, které jsou českým uživatelům k dispozici.

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:
- o výhodách VoIP
- o požadavcích na provoz VoIP
- o programech umožňujících internetovou telefonii
- o schopnostech a možnostech služby Skype
- o omezení služby Skype v ČR
- o VoIP jako alternativě k pevné lince

VoIP obecně láká uživatele cenou. Mnohé služby umožňují volání zdarma. Pokud se za něco platí, pak jde zpravidla o nízké poplatky, což platí i o mezinárodních hovorech. Umožňuje to právě využití internetové infrastruktury, čímž se šetří náklady. Nízká cena neznamená nízkou kvalitu. Pokud mají oba účastníci hovoru adekvátní připojení k internetu, VoIP kvalitou plnohodnotně konkuruje pevným linkám.

Je však potřeba stabilní a rychlé připojení, kdy neplatíte za objem přenesených dat ani za dobu připojení. Ideální je připojení prostřednictvím ADSL nebo kabelové televize. Připojení přes různé mobilní technologie je obvykle příliš pomalé nebo nespolehlivé. Nejde jen o reálnou přenosovou rychlost, která by pro VoIP obecně měla být minimálně 128 kb/s (download i upload), ale i o zpoždění, k němuž dochází. Obecně by pro VoIP nemělo zpoždění překračovat 100 milisekund, s čímž má mobilní připojení problémy.

Kromě odpovídajícího připojení je při volání za použití počítače potřeba mít také komunikační hardware. Stačí běžné reproduktory a mikrofon připojené ke zvukové kartě. Pro větší komfort doporučujeme headset. Jestliže budete chtít využívat i videohovory, které některé služby podporují, je nutná i webová kamera (připojuje se přes USB port).

SLOVNÍČEK

Nerozumíte některým pojmům z tohoto článku? Vysvětlení naleznete ve slovníčku na **straně 35.**

VOLÁNÍ MEZI POČÍTAČI S ICQ A SPOL.

ICQ je mezi českými uživateli oblíbený program, který kromě textové komunikace podporuje také bezplatné volání mezi počítači. Můžete si povídat libovolně dlouho s uživateli z kteréhokoliv kouta světa. Kromě přenosu hlasu zvládá ICQ i přenos obrazu z webové kamery, takže lze realizovat i videohovory. Stejné funkce nabízejí i konkurenční programy Windows Live Messenger a Yahoo Messenger, ale ty v našich končinách mají minimální zastoupení. Mnoha českým uživatelům se tedy jejich prostřednictvím nedovoláte. Nedovoláte se ani na běžná telefonní čísla. Hovory je možné realizovat vždy jen mezi dvěma uživateli dané služby, tedy třeba mezi dvěma uživateli služby ICQ.

Další službou poskytující podobné možnosti pro volání po internetu je Google Talk. I ta začínala původně u textové komunikace, ale nějaký čas už podporuje i bezplatné volání mezi počítači. Google Talk je navázán na e-mailovou službu Gmail, takže i u nás má už širokou základnu potenciálních uživatelů. Volat si lze přímo z prostředí webového rozhraní Gmailu – stačí si do prohlížeče nainstalovat doplňující modul (tzv. plug-in). K dispozici je i program Google Talk pro pohodlnější volání, nezávislé na webovém prohlížeči. Nepodporuje však přenos videa.

Pokud jde o VoIP, vystačíte si i s reproduktory a mikrofonem, ale headset je pohodlnější.

> „Pokud se za něco už platí, pak jde zpravidla o nízké poplatky, což platí i o mezinárodních hovorech.“

SKYPE? V ČESKÉ REPUBLICE JEN V OMEZENÉM REŽIMU

Skype ve srovnání s výše zmíněnými programy a službami přináší více možností pro volání. Samozřejmě že největší oblibu si služba získala bezplatným voláním mezi počítači, které funguje podobně jako u ICQ, včetně podpory videohovorů. Navíc podporuje videohovory i v HD kvalitě a konferenční volání (lze se spojit s několika

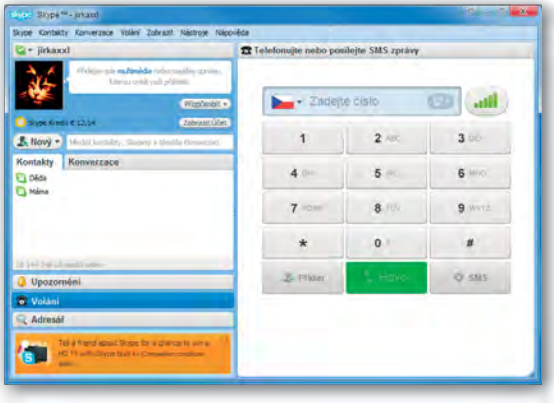

Nejpopulárnější – avšak nikoli jediná a nejlepší – je v oblasti internetové telefonie služba Skype.

Chcete-li si vyzkoušet nějakou VoIP službu, použijte program X-Lite.

lidmi zároveň). Skype umožňuje za poplatek volat i na běžná telefonní čísla – na pevné linky i mobily.

V ČR Skype bohužel nenabízí své služby v plném rozsahu. Umožňuje sice volání na pevné linky i mobilní telefony, ale nepodporuje volání opačným směrem, tedy z běžných telefonů na Skype. ČR totiž není mezi zeměmi, v nichž si lze ke službě Skype pořídit vlastní telefonní číslo, na které by se mohlo volat z běžných telefonů. Pokud tedy budete někomu volat přes Skype třeba na mobil, zobrazí se mu pouze „Neznámé číslo“ nebo „Skryté číslo“.

Jestliže vám to nevadí, můžete si koupit kredit a začít volat i na běžná čísla nejen zde v ČR, ale i v zahraničí, a to již za necelých 50 haléřů za minutu (v přepočtu). Skype nabízí fungování na principu předplaceného kreditu nebo měsíčního paušálu. Pro vyzkoušení je praktičtější nákup kreditu. Ten lze pořídit prostřednictvím webových stránek služby. Kredit můžete dobíjet částkou od 5 eur. Zaplatit je možno platební kartou Visa nebo MasterCard (karty musí mít povoleno placení na internetu) nebo prostřednictvím systému typu PayPal či Moneybookers.

Prostřednictvím služby Skype nemusíte volat jen z počítače. Služba je vestavěna do některých nových televizorů, které mají přístup k internetu (např. jde o modely značek LG a Panasonic pro rok 2010). Koupit lze také některý z hardwarových telefonů (podobají se běžným telefonním přístrojům). Ty je možné rozdělit do dvou skupin. Levnější se připojují přes USB port a jsou závislé na zapnutém počítači a na jeho přístupu k internetu. Výhodou je tedy jen ergonomie pro uživatele zvyklé na běžné telefonní aparáty. Existují však i hardwarové telefony, které lze do domácí sítě připojit nezávisle na počítači a které tak umožňují volat, i když je počítač vypnutý.

K dispozici je také software umožňující využít Skype v mobilu. V ČR se s budováním sítí třetí generace s rychlejším přístupem k internetu teprve začíná, takže možnost využití služby Skype na mobilech je geograficky omezena na vybraná města. Nutný je datový tarif s dostatečně benevolentní kvótou pro objem přenášených dat – zde má nabídka českých mobilních operátorů rovněž značné rezervy. Podporovány jsou telefony se systémem Symbian nebo Android a také komunikátory Nokia N900 a BlackBerry a oblíbený iPhone.

> „K dispozici je také software umožňující využít Skype v mobilu.“

V prodeji jsou speciální mobilní telefony, které jsou určeny přímo pro Skype a které umožňují bezplatné volání v rámci služby i placené hovory. Tato zařízení nevyužívají mobilní síť, ale k internetu se připojují prostřednictvím Wi-Fi. Nenahrazují tedy běžný mobil, ale třeba v domácí bezdrátové síti nebo v síti na pracovišti je to vcelku zajímavá náhrada za bezdrátový telefon k pevné lince. I proto je škoda, že v Česku si v rámci Skypu nelze pořídit číslo pro hovory přicházející z běžných telefonů.

VOIP OPERÁTOŘI JAKO ZDATNÁ KONKURENCE PEVNÉ LINCE

V ČR působí i VoIP operátoři – ti poskytují volání po internetu jako plnohodnotnou náhradu za pevné linky. Někteří z nich se rekrutují z řad poskytovatelů připojení k internetu. Například společnost UPC svou alternativu k pevné lince provozuje právě na bázi VoIP. Na českém trhu však fungují i VoIP operátoři, jejichž služeb můžete využívat v kombinaci s libovolným připojením, které splňuje technické požadavky.

Jde například o poskytovatele 802.cz nebo FAYN. Oba přidělují telefonní čísla, takže se k jejich zákazníkům lze bez problémů dovolat z pevných linek i mobilů. Přenést si k nim můžete i stávající číslo své pevné linky, ale to se prodraží (1 500 Kč u 802.cz a 1 560 Kč u FAYN). Co se naopak neprodraží, to je volání v rámci vlastní sítě obou zmíněných operátorů – to je poskytováno zdarma. Poplatky za volání do pevných i mobilních sítí se odvíjejí od zvoleného tarifu.

Poskytovatel 802.cz nabízí jeden tarif 802.VOX, v jehož rámci měsíčně platíte jen provolanou částku. Nejde tedy o pevný paušál a není potřeba dobíjet kredit. Podmínkou je měsíčně provolat alespoň 20 Kč. Poskytovatel FAYN má tři tarify. V případě dvou se platí standardní měsíční paušál, zahrnující volné minuty na volání do pevných sítí, třetí tarif pak funguje na principu předplaceného kreditu, který si zákazníci podle potřeby průběžně dobíjí (neplatí měsíčně žádný pevný paušál). Aktuální ceník naleznete na stránkách obou operátorů.

U obou poskytovatelů si lze koupit i některý z hardwarových telefonů, které nabízejí stejné funkce jako kvalitní aparáty pro běžnou pevnou linku (vestavěný telefonní seznam, rychlá volba, hlasitý odposlech, ukazatel délky hovoru, přidržení hovoru, podpora více linek). Takové telefony pak stačí připojit k routeru domácí počítačové sítě nebo mezi modem a počítač. Kromě hardwarových telefonů ovšem můžete sáhnout i po programu pro volání prostřednictvím počítače (např. X-Lite), což je ideální hlavně pro vyzkoušení služby (nemusíte si hned kupovat nějaké dražší zařízení). Na dlouhodobé využívání je ale lepší hardwarový telefon, umožňující volat i při vypnutém počítači.

Jiří Macich ml., jiri@macich.net

ADRESÁŘ

ICQ • http://download.icq.com
Google Talk • http://www.google.com/talk
Windows Live Messenger • http://download.live.com/messenger
Yahoo Messenger • http://messenger.yahoo.com
Skype • http://www.skype.com
X-Lite • http://www.counterpath.net/x-lite.html
UPC Telefon • http://www.upc.cz/telefon
802.cz • http://www.802.cz/telefon
FAYN • http://www.fayn.cz

Webové kamery: nebezpečné oko do soukromí

Webovou kameru má dnes téměř každý – a skoro nikdo si neuvědomuje, že představuje ohromné riziko z hlediska našeho soukromí. Boří totiž bariéru mezi virtuálním a reálným světem.

PROČ JE KAMERKA NEBEZPEČNÁ?

Webová kamera je z čistě technického hlediska kus hardwaru jako každý jiný a je ovládána nějakým programem či programy. To je moc důležité si uvědomit: Kamera není kávomlýnek, který se spouští jen po manuálním zásahu, ale je možné ji ovládat pomocí různých programů.

Ostatně, podívejte se sami po svém počítači: Bezpochyby najdete hned několik různých aplikací, které webkameru využívají nebo ji ovládají. Jsou to chatovací programy, internetová telefonie, videokonferenční aplikace, vlastní ovladače kamery (a mnohé z těchto programů se třeba různě překrývají).

A teď si představte situaci, že někdo nepovolaný začne tyto programy ovládat nebo do vašeho počítače nainstaluje vlastní ovládací program, o kterém nemáte ani potuchy. Že to není možné? A co jsou třeba běžné počítačové viry a další škodlivé kódy? Jsou to aplikace, které se více či méně okatě instalují do počítače – a následně vykonávají nějakou činnost. Třeba odcizují hesla, rozesílají spam, mění nastavení počítače... Opravdu si ještě pořád myslíte, že je pro nějaký škodlivý kód neřešitelným problémem ovládnout webovou kameru?

CO SE MŮŽE STÁT

Nebezpečí webových kamer velmi názorně ilustruje příběh Narisel Garciové z města Gainesville na Floridě. Té se stala vcelku běžná věc: Notebook jí vypověděl poslušnost. Poptala se mezi známými, u kterých právě bydlela, a ti jí doporučili jistého Craiga Matthewa Feigina. Studenta, který byl ve svém okolí považován za počítačového guru.

Garciová u něj notebook nechala několik hodin na opravu. Když se vrátila, fungoval. Nebyl sice ve stoprocentní kondici (zkrátila se výdrž, často nevysvětlitelně „chroustal“ apod.), ale fungoval, a to bylo hlavní. Až po nějakém čase Garciová odnesla notebook do dalšího servisu, kde k jejímu úžasu velmi rychle objevili příčinu nových problémů.

> „Stoprocentní ochranou je kameru odpojit, zakrýt objektiv nebo vypnout počítač.“

V notebooku totiž byla nainstalována aplikace, která umožňovala neoprávněný přístup k webové kameře. Ta mohla pracovat buď ve zcela autonomním režimu, nebo mohla být ovládána na dálku. Každopádně její pomocí odcházely na internet snímky, které rozhodně nebyly určené ke zveřejnění. Garciová nelenila a celou záležitost předala FBI. Agenti této organizace už měli poměrně lehkou práci. Zjistili, že adresátem snímků je jistý Craig Matthew Feigin z Floridy (ne, nejde o shodu jmen). Tím ale překvapení nekončila: Provozoval totiž internetové stránky, kde nabízel za poplatek přístup k zaručeně pravým snímkům ze soukromí mladých dívek. Kromě Garciové na nich bylo zachyceno ještě nejméně osm dalších dívek. Feigin se přitom zajímal téměř výhradně o velmi soukromé, až intimní snímky, kterých shromáždil na dvacet tisíc! Přitěžující okolností pro Feigina bylo to, že Garciová, stejně jako některé z dalších dívek, ještě nebyla plnoletá.

DALŠÍ A DALŠÍ PŘÍBĚHY

Webové kamery se skutečně mohou stát dvojsečnou zbraní. Přitom není nutné ani získávat fyzický přístup k počítači, existují různé další metody. Toho si byl dobře vědom jistý Daniel Lesiewicz z kanadského Montrealu – ten prostřednictvím internetu nutil dívky pózovat obnažené před webovými kamerami.

Používal mnoho různých metod k tomu, aby na internetu oslovoval mladé dívky. Dělal to např. tak, že si vytvořil falešný profil a jeho pomocí oslovoval své „vrstevnice“. Snažil se získat jejich důvěru a následně je pod různými záminkami nutil, aby se před webkamerou svlékaly. Nebo jim nabízel k instalaci „zajímavou aplikaci“, jejíž pomocí pak webkamery důvěřivých dívek na dálku ovládal.

Tím ale jeho útoky nekončily. Když s ním dívky dále nechtěly „spolupracovat“ nebo když měl dostatek choulostivých fotografií, měnil taktiku

KDYŽ ŠMÍRUJE I ŠKOLA...

Americký Federální úřad pro vyšetřování (FBI) se začal zabývat střední školou Lower Merion na předměstí Filadelfie, na kterou podali rodiče žalobu kvůli tomu, že špehovala děti prostřednictvím webových kamer nainstalovaných na školních noteboocích. Škola přiznala, že kamery na některých noteboocích skutečně na dálku aktivovala, ale údajně jen u těch počítačů, u kterých měla podezření, že mohou být ztracené nebo ukradené. Zástupci školy uvedli, že během posledních čtrnácti měsíců aktivovali webové kamery na noteboocích studentů celkem 42krát. Škola Lower Merion poskytuje notebooky všem svým 2 300 studentům. Ti je používají ve škole i doma. Problém s notebooky vyšel najevo, když zástupkyně ředitele jistému studentovi řekla, že se doma choval nevhodným způsobem. Argumentovala přitom právě záběry z jeho přenosného počítače.

útoku a vyhrožoval zveřejněním získaných snímků. Mnoho dívek mu tak bylo z obavy z veřejného zostuzení i nadále virtuálně „po vůli“. (Že tím situaci jen zhoršovaly, protože útočník získával čím dál více vyděračského materiálu, to jistě netřeba zdůrazňovat.) Také nad Lesiewiczem spadla klec, když si to jedna z obětí vydírání nedala líbit a celou věc oznámila úřadům. Vyšetřovatelé zatím odhalili nejméně dvanáct obětí a Lesiewiczovi hrozí až doživotní trest.

Podobné útoky přitom vůbec nemusí přicházet od „hackerů“ či osob cizích a neznámých. Často se tak děje prostřednictvím známých, přátel či příbuzných. O tom svědčí i případ z Kypru, kdy jistý 45letý muž z Nikósie poslal své 17leté příbuzné v e-mailové zprávě trojského koně, kterého dotyčná z neznalosti (a v důvěře k příbuznému) spustila. Tím agresor získal vzdálený přístup k její webové kameře. Protože dívka měla počítač umístěn ve svém pokojíku sloužícím zároveň jako ložnice, netrvalo dlouho a dotyčný se dostal k velmi soukromým záběrům. S jídlem roste chuť, a tak muž začal dívku vydírat zveřejněním snímků. Ta ale informovala policii.

JAK SE CHRÁNIT

Pokud teď napjatě očekáváte univerzální a absolutní návod, kterak se s „únosy“ webových kamer vypořádat, musíme vás zklamat. Pravidla ochrany jsou v tomto případě úplně

Webkameru vždy ovládají programy. Záleží na tom, zda máte tyto programy pod kontrolou vy, nebo někdo jiný.

stejná jako v případě ochrany před jakýmikoliv ostatními škodlivými kódy: používat bezpečnostní program (antivir, firewall, filtr spamu...), nespouštět bezhlavě různé aplikace z webu nebo e-mailu a dbát na to, kdo k počítači usedá nebo komu jej svěřujete. Nejde tedy o nic světoborného, vždyť to jsou běžné bezpečnostní rady.

Chcete-li mít jistotu, že vás prostřednictvím vaší webové kamery nikdo nesleduje, můžete ji fyzicky odpojit od počítače (to lze v případě, že kamera není vestavěna, jak tomu bývá u některých notebooků). Pomůže také to, nebudete-li nechávat počítač zbytečně zapnutý (kamera připojená k vypnutému počítači se v tu chvíli nedá zneužít). Některé kamery jsou vybaveny mechanickým krytem objektivu, takže objektiv může být standardně zakrytý a vy jej odkryjete jen tehdy, když chcete kamerku použít. Zakrýt objektiv můžete také provizorně, například přelepením barevnou lepicí páskou. Dejte však pozor na to, že kamery bývají vybaveny mikrofonem. Ten vás může odposlouchávat i tehdy, když je objektiv zakrytý.

Tomáš Přibyl

INZERCE

Tipy pro Total Commander

INFO

• Informace o instalaci a popis základních operací jsme přinesli v PPK 14/2010. Článek najdete ve formátu PDF na přiloženém PPK CD.

INFO
TOTAL COMMANDER 7.50A
• **orientační cena s DPH:** 850 Kč
• **jazyk:** čeština
info: www.ghisler.com, www.total-commander.cz
• **stupeň obtížnosti:** snadné

Total Commander je určen pro správu souborů. Ukážeme si, jaké možnosti nabízí při výběru souborů a složek a jak upravit jeho výchozí nastavení.

U většiny programů jsme zvyklí na to, že kliknutím pravým tlačítkem myši vyvoláme místní nabídku. U Total Commanderu to je trochu jinak. Při nastavení „od výrobce" je pravé tlačítko tlačítko myši vyhrazeno pro označování/odznačování souborů a složek (tedy položek zobrazených v panelech) a místní nabídka se objeví až po chvilkovém podržení pravého tlačítka myši. Toto nastavení je možné změnit tak, že pravým tlačítkem myši vyvoláte místní nabídku okamžitě a položky budete vybírat jiným způsobem. Nejprve vám ukážeme, jak změnit nastavení, a poté vás seznámíme s tím, jak označit/odznačit jednotlivé položky.

1. ZMĚNA NASTAVENÍ

Změny v nastavení Total Commanderu se provádějí v okně **Konfigurace – možnosti nastavení**. Toto okno zobrazíte tak, že z nabídky **Konfigurace** vyberete příkaz **Možnosti**.
V levém poli okna **Konfigurace – možnosti nastavení** klikněte na položku **Funkce**, a Total Commander upraví obsah pravé části okna. V této části vyhledejte položku **Výběr souborů pomocí myši** a klikněte na položku **Levým tlačítkem (standardní systém Windows)**. Dialogové okno uzavřete kliknutím na tlačítko **OK**.

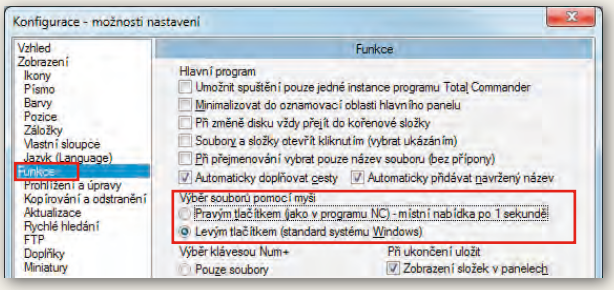

2. VÝBĚR POLOŽEK LEVÝM TLAČÍTKEM MYŠI

Jsou-li položky, které chcete označit, seřazeny za sebou, stačí kliknout na první z nich. Poté podržte stisknutou klávesu **Shift** a klikněte na poslední z těchto položek. Vybrané položky se zobrazí v odlišné barvě.
V případě, že potřebujete označit položky, které nejsou uspořádány za sebou, klikněte na libovolnou položku z těch, které chcete označit. Poté podržte stisknutou klávesu **Ctrl** a klikejte postupně na zbývající položky, které chcete označit. Po označení poslední z nich klávesu **Ctrl** uvolněte.
Zrušení označení: Chcete-li zrušit označení všech označených položek, klikněte na libovolnou neoznačenou položku v daném panelu.

3. VÝBĚR POLOŽEK KLÁVESOU INSERT

Nemáte-li k dispozici myš, můžete položky označit/odznačit pomocí klávesy **Insert**. Nastavte označení položky (tečkovaný rámeček) pomocí kláves pro svislý posun kurzoru a poté stiskněte klávesu **Insert**. Je-li označení položky nastaveno na neoznačenou položku, tato položka se označí. Je-li označení položky nastaveno na již označenou položku, označení položky se zruší.

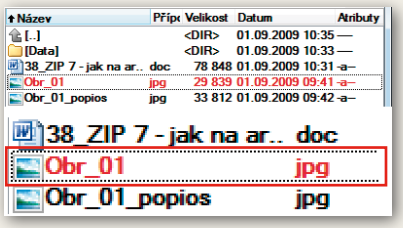

4. OZNAČENÍ POMOCÍ MASKY

Potřebujete-li vybrat určitou skupinu souborů, je možné použít tzv. masku. Práci s maskou nabízí také Total Commander. Chcete-li masku použít pro označení položek, stiskněte na numerické klávesnici klávesu +. Chcete-li masku použít pro odznačení položek, stiskněte na numerické klávesnici klávesu -. Tím vyvoláte dialogové okno pro zápis masky. Do editačního pole **Určete typ souboru** zapište masku a klikněte na tlačítko **OK**.
Dialogové okno pro zápis masky můžete vyvolat také z nabídky příkazů: V nabídce **Vybrat** klikněte na **Vybrat skupinu** nebo **Zrušit výběr skupiny**. Jak postupovat při zadávání masky a to, zda práce s maskou bude označovat jen soubory, nebo soubory i složky, se dozvíte v informačním rámečku na protější stránce.

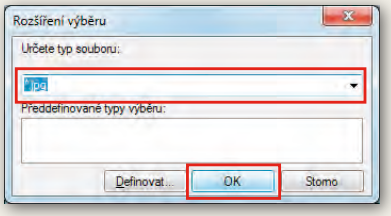

5. PROHOZENÍ (INVERZE) VÝBĚRU

Total Commander zvládne i prohození výběru: U označených souborů jejich označení zruší a neoznačené soubory naopak označí. Chcete-li invertovat výběr, stiskněte na numerické klávesnici klávesu se znakem *. Na počítačích, které numerickou klávesnici nemají, můžete stejnou akci provést příkazem **Invertovat výběr**, který najdete v nabídce **Vybrat**.

6. ČASTO POUŽÍVANÉ MASKY

Zobrazte okno pro zadání masky (viz krok **4 Označení pomocí masky**) a v jeho dolní části klikněte na tlačítko **Definovat**. Tím zobrazíte dialogové okno **Definice výběru**. Ujistěte se, že pracujete za záložce **Obecné**, do editačního pole **Hledat soubory** zapište požadovanou masku (např. ***.pdf**) a klikněte na tlačítko **Uložit**. Total Commander nabídne dialogové okno **Uložit parametry**. Do editačního pole tohoto okna zapište název, pod kterým bude maska uložena a zobrazena v seznamu, ze kterého budete připravené masky později vybírat. Dialogové okno uzavřete kliknutím na tlačítko **OK**.

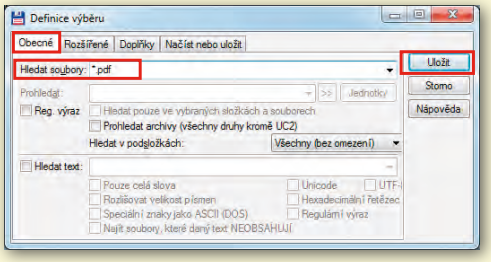

Na obrazovce zůstalo původní dialogové okno, ale v seznamu **Předdefinované typy výběru** je uveden připravený výběr. Budete-li chtít vybrat položky pomocí předem připravené masky, klikněte v tomto okně na název masky a dále na tlačítko **OK**.

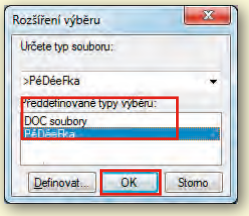

7. KOLIK MÍSTA ZABÍRAJÍ OZNAČENÉ POLOŽKY?

Tuto otázku si často klademe při kopírování většího množství dat na přenosné médium. Máte-li označeny pouze soubory (nikoliv složky), pak informaci o velikosti označených souborů najdete pod panelem s označenými soubory. Zápis **81kB/468kB v 3/13 souborech** znamená, že jsou označeny 3 soubory ze 13 souborů (**3/13**) a že označené soubory mají celkovou velikost 81 kB (**81 kB / 468 kB**).

Pokud jste označili také jednu nebo více složek, je údaj o celkové velikosti označených souborů chybný. Chcete-li zjistit celkové místo, které označená data (včetně dat v označených složkách) zabírají, klikněte na některou z označených položek pravým tlačítkem myši a z místní nabídky vyberte položku **Vlastnosti**. V dialogovém okně vyhledejte položku **Velikost**. Je v ní zobrazena celková velikost dat včetně podsložek – údaj v této položce můžete porovnat s hodnotou v okně Total Commanderu.

Miroslav Ziegler

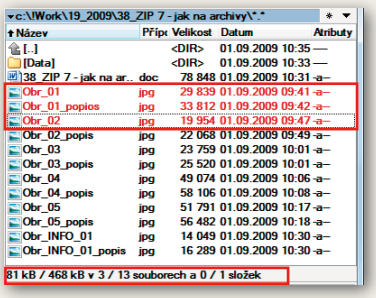

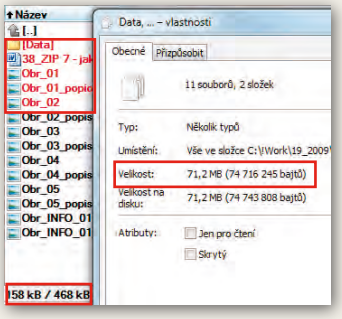

INFO

• MASKA SOUBORŮ

Maska se používá pro určení jednoho nebo více souborů (složek), jejichž název splňuje určité podmínky (například stejná přípona nebo stejná část názvu apod.). Při zadávání masky se používají dva zástupné znaky: * a ?. Zapíšete-li do masky *, znamená to, že v názvu nebo v příponě může být libovolný počet různých znaků. Zapíšete-li do masky ?, znamená to, že na daném místě může být jeden libovolný znak. Uvedeme několik příkladů.

***.* = všechny soubory**

***.jpg = soubory s příponou JPG (P215.JPG, Honzík.jpg)**

***_10.doc = soubory, jejichž název končí :_10 a které mají příponu .DOC (centrála_10.doc, Dopis_10.doc)**

F20*.doc = soubory, jejichž název začíná F20 a které mají příponu .DOC (F201.doc, F20a.doc)

F20*.* = soubory, jejichž název začíná F20 a které mají libovolnou příponu (F201.xls, F201.bmp, F20a.xls)

• KDY MÁ MASKA VLIV NA SLOŽKY?

To, zda budou při využití masky označeny pouze soubory, nebo také složky, záleží na tom, jak je Total Commander nastaven. Podle popisu v kroku 1 zobrazte dialogové okno Konfigurace – možnosti nastavení a v levé části klikněte na položku Funkce. V pravé části vyhledejte položku Výběr klávesou Num+ a podle potřeby vyberte jednu z nabízených možností.

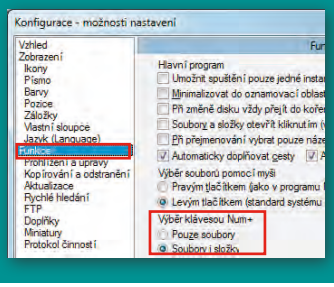

INZERCE

eset chráníme vaše digitální světy SPONZOR RUBRIKY BEZPEČNOST

Chráníme data i soukromí

Šifrování souborů a složek tak, aby k nim nezískala přístup nepovolaná osoba, rozhodně nemá své místo jen při ochraně státního tajemství. Důvody sáhnout po šifrování svých dat mají i řadoví uživatelé osobních počítačů. Šifrování je mj. vhodnou ochranou souborů přenášených na USB flash disku a na podobných médiích.

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:

- jak šifrování funguje
- kdo a kdy využije šifrování
- o spolehlivosti šifrování
- jak ochránit data přenášená na USB discích
- jak ochránit data na pevném disku počítače
- o zajímavých bezplatných programech
- o výhodách a nevýhodách jednotlivých řešení

K ochraně souborů a složek je obvykle nutné mít speciální šifrovací program. Windows Vista a Windows 7 poskytují vlastní, velmi kvalitní metodu BitLocker, ale ta je bohužel dostupná jen v nejdražších edicích Ultimate. Dále se proto budeme raději věnovat kvalitním bezplatným nástrojům.

Pomocí těchto nástrojů se data (soubory, složky) převedou do nesrozumitelné formy (tzv. zašifrují), takže s nimi nelze běžně pracovat. Aby to bylo opět možné, je třeba data tzv. dešifrovat, k čemuž je potřeba znát heslo, které jste si dříve zvolili. Přístup k datům nemusí být omezen jen heslem, ale je to nejběžnější způsob a obvykle dostačuje. Ideálním heslem je náhodně zvolená kombinace malých a velkých písmen s číslicemi o délce minimálně osmi znaků. Čím delší heslo, tím lépe. Ne každé šifrování je ale bezpečné. Kromě zvoleného hesla rozhoduje i tzv. šifrovací algoritmus (tedy „kuchařka“, podle níž se data převádí do nesrozumitelné podoby). Dále si však představíme pouze nástroje používající algoritmy, které jsou pro běžné použití považovány za vysoce spolehlivé. Pomyslný míč je tak na straně uživatele – musí zvolit vhodné heslo, které se nedá uhodnout. Problematická jsou hesla tvořená běžnými slovy. Existují nástroje pracující se slovníkem, které stylem pokusu a omylu dovedou taková hesla uhodnout. Heslo byste si každopádně měli dobře zapamatovat, protože jinak už se k dobře zašifrovaným datům nedostanete.

> „Ideálním heslem je náhodně zvolená kombinace malých a velkých písmen s číslicemi o délce minimálně osmi znaků.“

USB SAFEGUARD: JEDNODUCHÁ OCHRANA USB FLASH DISKU

Ochrana dat přenášených na USB flash disku je nejběžnějším příkladem šifrování dat u běžných uživatelů. Nejrychlejší cestou k ochraně přenášených dat je použití některého z běžných archivačních programů (WinRAR, WinZIP nebo bezplatný 7-Zip). Data tzv. zabalená do archivu zaberou jednak méně místa, jednak lze výsledný archiv ochránit proti neoprávněnému otevření heslem. To odradí většinu nepovolaných laiků, kteří by se o data v archivu zajímali. Jenže existují nástroje, které se umí do takto chráněných archivů vloupat – a bohužel se dají volně dohledat na internetu. Tudíž poučenější „nenechavce“ archiv ochráněný heslem neodradí.

Spolehlivější ochranu poskytuje program USB SafeGuard (*http://usbsafeguard.altervista.org*), což je malý přenosný nástroj, který můžete mít přímo na USB flash disku, z něhož se pak i spouští. Díky tomu můžete data (de)šifrovat na jakémkoliv počítači s operačním systémem Windows. USB SafeGuard skrývá šifrované soubory a složky na přenosném médiu tak, že nejsou běžně viditelné. Data chrání algoritmus AES, představující vysoce kvalitní volbu.

Po prvním spuštění programu z USB flash disku si zvolíte heslo pro přístup ke chráněným souborům na daném médiu. Pak už se zobrazí hlavní okno programu, do něhož stačí pouze přetáhnout soubory nebo složky, které chcete na flash disku chránit šifrováním. Případně můžete ochránit kompletní obsah USB flash disku, aniž by bylo nutné specifikovat jednotlivé soubory.

Program USB Safeguard můžete mít na USB flash disku společně s chráněnými daty.

K šifrovaným datům lze přistupovat opět po spuštění programu USB SafeGuard a po zadání přístupového hesla. Pak si můžete vytvořit dešifrovanou kopii jednotlivých souborů, která se objeví na daném paměťovém médiu. USB SafeGuard je vhodný hlavně pro ochranu dat přenášených mezi počítači. Není ideální v případech, kdy potřebujete pracovat s daty přímo na USB flash disku. Na to jsou lepší zase jiné nástroje, jako třeba TrueCrypt.

PROGRAMY NA CD

Všechny zmíněné programy naleznete na CD přiloženém k tomuto vydání PPK. Viz rubrika **Obsah CD / Šifrování souborů.**

TRUECRYPT: ŠPIČKOVÉ ŠIFROVÁNÍ ZDARMA

TrueCrypt (*http://www.truecrypt.org*) představuje extratřídu mezi šifrovacími programy a uspokojí i ty nejnáročnější uživatele. Na rozdíl od programu USB SafeGuard se TrueCrypt neomezuje jen na šifrování dat na USB flash discích a paměťových kartách. Lze jej tedy použít i k ochraně dat na pevném disku (na interním – tedy v počítači – i na externím, tj. přenosném). Kromě AES podporuje také další kvalitní algoritmy, ale doporučujeme zůstat právě u AES.

TrueCrypt umí pracovat několika způsoby. Základní možností je vytvoření úložiště o volitelné velikosti pro šifrované soubory. Tomuto úložišti se říká kontejner. Běžně se jeví jako soubor. Teprve po otevření v programu TrueCrypt (a po zadání hesla) se obsah kontejneru objevuje jako pevný disk, s nímž lze normálně pracovat. Všechny zde uložené soubory jsou automaticky šifrovány i po jejich eventuálních průběžných úpravách. Takové šifrované úložiště je možné vytvořit na libovolném pevném disku, USB flash disku nebo paměťové kartě. Výhodou tohoto řešení je, že se obejde bez formátování (kompletního vymazání obsahu) média.

TrueCrypt ovšem dovede zašifrovat obsah celého pevného disku nebo flash disku. Přístup je pak možný opět až s použitím programu TrueCrypt a po zadání hesla. V tomto případě je už ovšem nutné dané médium zformátovat a smazat tak i obsažená data. Nejdříve si musíte médium připravit na šifrování a teprve pak lze na něj ukládat data. Výjimku představují média využívající souborový systém NTFS, která lze šifrovat rovnou, bez ztráty dat.

Zkušenější uživatelé mohou TrueCrypt použít i pro vytvoření skrytého oddílu. Flash disk lze rozdělit třeba na dvě části (dva oddíly): na jeden viditelný, nešifrovaný a na druhý skrytý, šifrovaný, který je vidět až po použití programu TrueCrypt. Chráněná data tak nejsou na očích a nepovolaná osoba se při práci s takto upraveným médiem ani nemusí dozvědět, že na něm jsou citlivá data. To samozřejmě odbourává pokušení k šifrovaným datům proniknout.

TrueCrypt umí také šifrovat kompletní obsah pevného disku, na němž je nainstalován operační systém Windows. Při spouštění počítače je pak vyžadováno heslo. To je velmi zajímavé řešení pro ochranu notebooku. Například při odcizení jej bez znalosti hesla nelze zapnout, takže se nikdo nepovolaný nedostane k uloženým e-mailům, adresáři s kontakty, historii navštívených stránek ani k dalším typům citlivých dat. Přístup k uloženým souborům není možné získat ani po vyjmutí pevného disku z notebooku ani po připojení k jinému počítači.

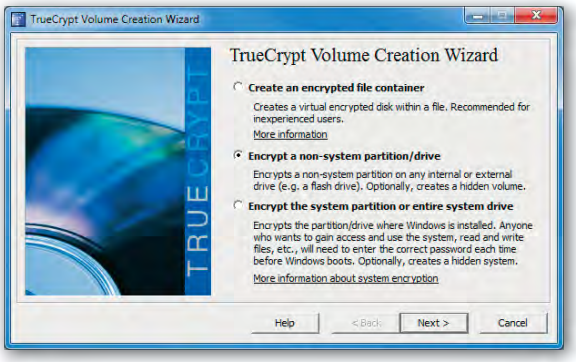

Program TrueCrypt uspokojí i velmi náročné uživatele. Jeho ovládání však není úplně prosté.

> „Nepovolaná osoba se při práci s upraveným médiem ani nemusí dozvědět, že na něm jsou citlivá data.“

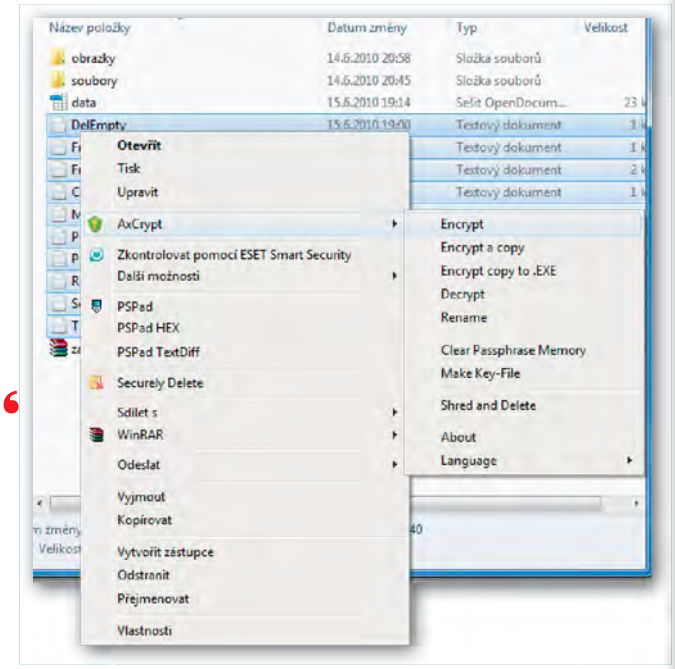

AxCrypt se ovládá přes místní menu v průzkumníkovi.

AXCRYPT: ELEGANTNÍ ZAMYKÁNÍ SOUBORŮ A SLOŽEK

Jestliže má TrueCrypt nějakou nevýhodu, pak je to komplikovanější ovládání. To naopak nástroj AxCrypt (*http://www.axantum.com/axcrypt*) funguje maximálně efektivně. Je to šikovný nástroj určený hlavně k ochraně jednotlivých souborů a složek v počítači bez nějakého složitého nastavování, nebo dokonce formátování disku. AxCrypt, který rovněž sází na algoritmus AES, se integruje přímo do průzkumníka ve Windows, takže k jeho funkcím lze přistupovat rovnou z kontextového menu. Na soubory, které chcete ochránit, stačí kliknout pravým tlačítkem a v menu se zaměřit na položku AxCrypt.

Data zašifrovaná tímto programem jsou běžně viditelná. AxCrypt nepracuje s různě skrývanými oddíly jako třeba TrueCrypt. Plusem je, že k šifrovaným datům lze normálně přistupovat jak z průzkumníka, tak z programů, jako je textový editor, prohlížeč obrázků apod. Při otevření je však vždy nutné zadat heslo. Upravený soubor je automaticky opět zašifrován. AxCrypt je vhodným nástrojem pro zamčení vybraných dat na pevném disku. Může současně chránit více složek a souborů libovolně rozmístěných po pevném disku. K různým souborům je možné zvolit různé heslo.

AxCrypt lze použít i pro ochranu dat na přenosných médiích. V tomto případě je výhodou, že umí k šifrovaným datům připojit i svou zjednodušenou kopii, takže data lze dešifrovat i na počítači, na němž není AxCrypt nainstalován. Pokud bychom vám měli výslovně doporučit některý ze zmiňovaných programů, byl by to právě AxCrypt. TrueCrypt sice uspokojí i ty největší paranoiky, ale s programem AxCrypt se pracuje výrazně jednodušeji, a přitom nikoliv na úkor bezpečnosti dat.

Jiří Macich ml., jiri@macich.net

Špehují nás webové prohlížeče?

Mnoho novějších webových prohlížečů doplňuje podporu pro tzv. geolokaci. Znamená to, že dovedou předat webové stránce informaci o místě, kde se počítač, resp. uživatel aktuálně nachází. Jak to v praxi funguje, k čemu je to dobré a jak velký zásah do soukromí to je, na to odpovídají následující řádky.

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:
- co je a jak funguje geolokace
- k čemu je geolokace dobrá
- jak je to s ochranou soukromí
- které prohlížeče geolokaci podporují

Znát polohu uživatele může být pro řadu webových stránek a různých internetových služeb velmi užitečné. Například internetové mapy by mohly uživatelům mnohem jednodušeji zprostředkovat hledání objektů v okolí. Zjednodušit by bylo možné i plánování tras nebo vyhledávání spojů. Různé katalogy firem by zase dovedly servírovat jen firmy a služby z okolí. Podobně by mohly fungovat i inzertní servery nebo různé realitní portály. Větší důraz na region uživatele by bylo možné uplatnit i u zpravodajských serverů, které by vedle hlavních zpráv rovnou nabízely i důležité zprávy z regionu uživatele.

KDE JSI, UŽIVATELI?

Již dnes lze vcelku jednoduše zjistit polohu uživatele (alespoň na úroveň konkrétního města) pomocí IP adresy (unikátní identifikační číslo počítače), kterou přiděluje poskytovatel připojení k internetu. Jenže to není až tak moc přesné a zároveň je problematická otázka soukromí. Ne každému by se muselo takové automatické zaměřování líbit. Nyní přichází na řadu tzv. Geolocation API, přinášející do zaměřování geografické polohy uživatele řád. Na jedné straně dává tvůrcům webových stránek do rukou celkem jednoduchý nástroj pro získání informací o poloze uživatele, na straně druhé má uživatel kontrolu nad poskytováním těchto informací. Jinými slovy, webové prohlížeče, které Geolocation API podporují, se vždy zeptají, než poskytnou webovým stránkám polohu.

Není třeba se obávat mnoha dotazů, zda lze předání těchto informací povolit. Dotaz se samozřejmě objeví jen u těch stránek, které si informace aktivně vyžádají. Pokud danému webu důvěřujete, můžete pro něj jednoduše vytvořit pravidlo, abyste s předáním informací o poloze už nemuseli příště souhlasit. Rovněž je však možné předávání informací v rámci dané stránky natrvalo zakázat, volitelně lze geolokaci zakázat úplně.

> „Větší důraz na region uživatele by bylo možné uplatnit i u zpravodajských serverů.“

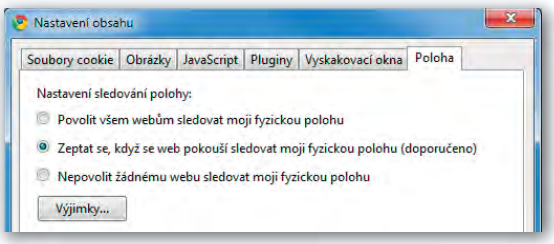

Nastavení geolokace v prohlížeči Google Chrome.

O soukromí se bát nemusíte, prohlížeče se ptají, zda mohou polohu prozradit.

JAK TO FUNGUJE

Informace o poloze lze prostřednictvím Geolocation API získat z několika zdrojů, které se i kombinují. Základem je využití již zmíněné IP adresy. U notebooků a netbooků, resp. počítačů s Wi-Fi se k určení polohy používají bezdrátové sítě a přístupové body, které jsou v dosahu. Ve městech lze takto zaměřit polohu až na úroveň ulic. Je to dáno hlavně velkým množstvím různých bezdrátových sítí. Na venkově se však přesnost výrazně zmenšuje a určení polohy se může lišit až o několik kilometrů.

Geolocation API umí určit polohu i s využitím sítě mobilního operátora. V tomto případě odvodí polohu od základových stanic (tzv. BTS), které se starají o pokrytí dané lokality mobilním signálem. Rovněž umí vyžádat si přesné informace od GPS navigace, která je k dispozici. To samozřejmě neplatí o drtivé většině počítačů. Tyto dva zmíněné způsoby jsou dostupné v prohlížečích některých mobilních telefonů. Tyto telefony mají přístup k mobilní síti, lépe vybavené modely disponují i GPS navigací.

Geolokace je aktuálně podporována prohlížeči Firefox od verze 3.5, Google Chrome od verze 5.0 a Safari od verze 5.0. Opera by se měla dočkat podpory ve verzi 10.60. Internet Explorer funkci Geolocation API zatím nepodporuje. Z mobilů podporují Geolocation API komunikátor Nokia N900, zařízení se systémem Android 2.1 nebo novějším a v neposlední řadě iPhone.

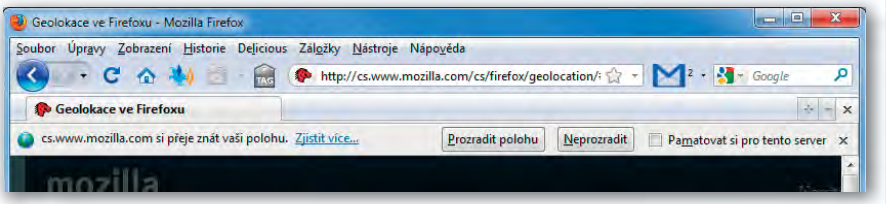

Jiří Macich ml., jiri@macich.net

Pětky útočí: Google Chrome 5 a Safari 5

Nekonečný souboj webových prohlížečů o místo na slunci pokračuje. Jejich tvůrci se předhánějí v uvádění nových verzí, nabízejících všemožná vylepšení. K posledním přírůstkům patří Google Chrome 5 a také Safari 5. Pojďme si blíže představit, co nového tyto prohlížeče přinášejí.

GOOGLE CHROME 5
jazyk: čeština
cena: zdarma
rubrika na CD: Obsah CD / Novinky
více info: google.cz/chrome

GOOGLE CHROME 5

Prohlížeč Google Chrome se za relativně krátkou dobu své existence (první verze se objevila v září 2008) stihl proslavit nejen vysokým výkonem, ale i rychlým uváděním nových verzí, které se však obvykle nemohou pochlubit enormně dlouhým seznamem novinek. Nejinak je tomu u této páté verze, která ale opět vylepšuje výkon prohlížeče, což je patrné hlavně při prohlížení moderních, dynamických stránek (Facebook, Gmail a podobně).

Jednou z mála novinek v oblasti funkcí je rozšíření možností on-line synchronizace. Již dřívější verze přinesla možnost synchronizovat záložky mezi instalacemi tohoto prohlížeče na různých počítačích. Například záložka vytvořená na notebooku se tak automaticky přes internet přenese i do stolního počítače. Nově je možné takto zálohovat a synchronizovat také nastavení prohlížeče a použitý motiv vzhledu.

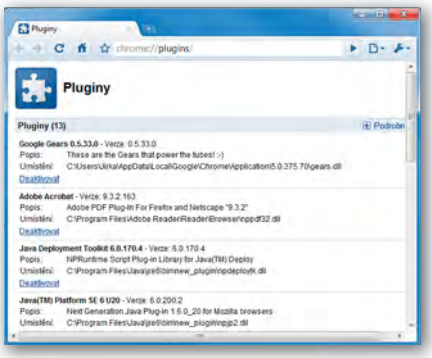

Google Chrome – nová správa plug-inů.

Další novinkou, kterou ocení hlavně pokročilí uživatelé, je rozšířená správa plug-inů (doplňků) nainstalovaných do prohlížeče. Dříve bylo možné najednou vypnout nebo zapnout všechny nainstalované plug-iny. Nově je kromě této základní volby k dispozici také obrazovka s podrobným výpisem všech nainstalovaných plug-inů, odkud je lze jednotlivě vypínat a zapínat dle potřeby.

Google Chrome 5 se řadí také mezi ty prohlížeče, které podporují tzv. Geolocation API, umožňující předat webovým stránkám na vyžádání informaci o aktuální zeměpisné poloze daného počítače. To se hodí nejen u map, není však třeba se bát o své soukromí. Před předáním informace o poloze se prohlížeč vždy zeptá, a v nastavení lze tuto funkci dokonce vypnout.

APPLE SAFARI 5
jazyk: čeština
cena: zdarma
rubrika na CD: Obsah CD / Novinky
více info: apple.com/safari

APPLE SAFARI 5

Safari je výchozím prohlížečem v operačním systému Mac OS X, s nímž se lze setkat na počítačích značky Apple. Již nějaký čas však vychází i verze pro Windows. Nyní je k dispozici nové Safari 5. Tvůrci prohlížeče opět ladili jeho výkon. Velmi šikovný je tzv. DNS prefetching, funkce pro detekování odkazů na webové stránce. Prohlížeč se tak dopředu připraví na to, že by uživatel mohl některou z odkazovaných stránek navštívit, a rychleji ji pak načte.

Další zajímavou novinkou je Safari Reader, tedy speciální režim pro čtení článků ze zpravodajských serverů. Safari Reader z prohlížené stránky vytáhne do popředí jen text článku bez rušivých elementů (reklam). Využívá dobře čitelný font, zvětšuje velikost znaků a vždy pracuje s černým textem na bílém pozadí. Při čtení se tak nemusíte trápit třeba s nešťastně zvoleným kontrastem, hůře čitelným písmem nebo přemírou poblikávající reklamy. Režim Safari Reader se aktivuje tlačítkem

Safari Reader.

Reader, které se objevuje na pravé straně řádku s adresou prohlížené stránky. Řádek s adresou se kromě tohoto tlačítka dočkal dalšího vylepšení. Již v předchozích verzích byla přítomna funkce nabízející dříve navštívené stránky při ručním zadání adresy. Safari 5 nově nabízí seznam dříve navštívených stránek, a to i při zadání jejich názvu nebo libovolného slova z názvu do řádku s adresou. To se hodí, pokud chcete již dříve navštívenou stránku opět otevřít, ale nepamatujete si její přesnou adresu.

Safari 5, stejně jako Google Chrome 5 podporuje také Geolocation API, aby bylo možné informaci o zeměpisné poloze počítače předat webové stránce, která o tuto informaci požádá. Před jejím předáním se vždy zobrazí dotaz. Safari 5 mj. dokáže povolit předávání informací o poloze s omezením na 24 hodin – tím lze odbourat opakované dotazy, aniž by bylo nutné s předáváním polohy natrvalo souhlasit.

Jiří Macich ml., jiri@macich.net

KŘÍŽOVKA

▶ VYHRAJTE NETBOOK NEBO FOTOAPARÁT

Bezpečný internet

Národní centrum bezpečnějšího internetu je projekt, který pracuje s podporou Evropské unie v rámci programu Safer Internet. Jeho cílem je zvyšovat povědomí českých uživatelů internetu, zejména dětí, o možných hrozbách světové sítě a o způsobech, jak jim čelit. V rámci projektu byly zřízeny a zahájily svoji činnost internetová horká linka na boj proti on-line kriminalitě a internetová linka pomoci dětem, které se na internetu dostaly do nesnází. Důležitým nástrojem projektu je zábavně-vzdělávací web Bezpečně-online.cz, který obsahuje soutěže pro děti, informace pro rodiče a řadu výukových materiálů pro učitele.

www.saferinternet.cz

VAŠE VÝHRA

Národní centrum bezpečnějšího internetu věnuje šesti výhercům hodnotné ceny. Vyhrát můžete **netbook**, **digitální fotoaparát**, **přehrávač MP3** nebo **bezdrátovou myš**. Další tři výherci dostanou **roční předplatné PPK**.

SOUTĚŽNÍ OTÁZKA

Internetové stránky *www.richardmaproblem.cz* jsou věnovány problémům ve výchově a nabízejí užitečné rady rodičům i dětem. Kdo je patronem těchto stránek?
a) Richard Müller, b) Richard Krajčo, c) Richard Genzer.

Odpověď na otázku nám spolu s tajenkou křížovky pošlete nejpozději **do 9. srpna 2010** na korespondenčním lístku označeném heslem **Saferinternet** na adresu Burda Praha, redakce PPK, Přemyslovská 2845/43, 130 00 Praha 3 nebo **e-mailem** na adresu *krizovka15@ppk.cz*. Nezapomeňte uvést svou poštovní adresu! Jména výherců uveřejníme v PPK č. 18/2010.

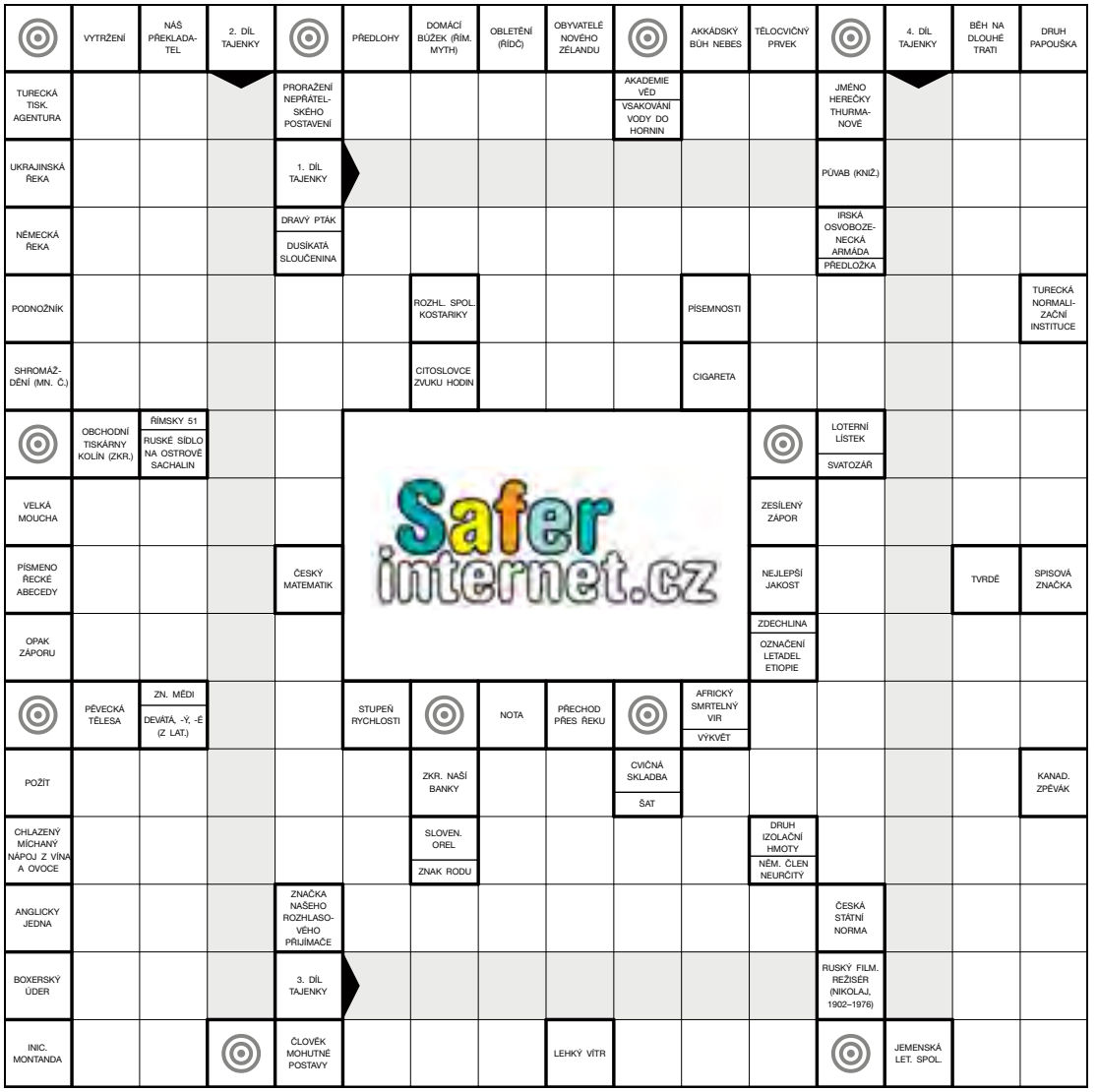

Tajenka křížovky z PPK 12/2010 zní: S návody z Počítače pro každého **vyřešíte hravě každý problém.**

Správná odpověď na soutěžní otázku: Čeští reprezentanti získali na letošních zimních olympijských hrách ve Vancouveru šest medailí **(odpověď b).**

Počítačovou hru od nás dostanou tito výherci:
Z. Opluštil z Uherského Hradiště,
V. Mika ze Zbůchu,
L. Hejduková ze Zámrsku,
Z. Hofmanová z Velké Jesenice,
M. Koc z Prahy,
V. Pastýřík z Hořan,
M. Bresťáková z Chvatěrub,
L. Matějka z Jihlavy
a K. Valová z Horní Bečvy.
Gratulujeme!

LISTÁRNA

dotazy zasílejte na e-mailovou adresu redakce@ppk.cz

Za redakci odpovídal **ALEŠ HAVLAS**

Otázka čísla

Nefunguje mi DVD vypalovačka v notebooku. Lze ji opravit nebo vyměnit?

Co se oprav týče, s tím mnoho nenaděláte. Optické mechaniky jsou jedněmi z nejporuchovějších částí počítačů a možnost opravy u nich prakticky neexistuje. Můžete ji maximálně zkusit vyčistit – speciálním čisticím diskem (zakoupíte v prodejně elektrotechniky, resp. kancelářské techniky), profouknutím (buď pusou, nebo lépe zakoupeným stlačeným vzduchem) a u těch mechanik notebooků, které vysouvají šuplík i s optickou čočkou (malá, jakoby skleněná „perlička“ v šuplíku), pomůže i papírový kapesník. Tím ale možnosti oprav končí.

Nicméně optickou mechaniku lze relativně snadno vyměnit i v notebooku. U mnohých notebooků naleznete u optické mechaniky speciální páčku/tlačítko – zatáhnutím/stisknutím za tuto páčku / tohoto tlačítka lze mechaniku uvolnit a pak ji vytáhnout a vyměnit za jinou. To zvládnete klidně i sami. Jen v některých případech je potřeba částečná demontáž krytu notebooku, což už je lepší svěřit odborníkům. Připravte se ovšem na to, že optické mechaniky pro notebooky jsou dražší než jejich „sestry“ určené do stolních počítačů.

Mimochodem: Nepotřebujete-li optickou mechaniku na cestách, můžete problém vyřešit i externí vypalovačkou, připojovanou pomocí rozhraní USB.

Zamlada jsem amatérsky hrál na kytaru a trochu k tomu i zpíval. Prsty už bez cvičení neslouží, a tak mě napadlo zeptat se na nějaký PC program, do kterého by se daly vložit akordy a noty, přidat rytmus a k tomu si „zajódlovat“, aby z toho byl hit. Nápady stále mám, ale program ne! Existuje vůbec nějaký takový program?

Vzhledem k tomu, že hudba není právě „můj šálek kávy“, nemohu doporučit nic dobře vyzkoušeného. Měl bych však tip na zdarma dostupný **program Syntonic Random Music Generator** (*http://odkaz.ppk.cz/SyntonicRMG*). Ten by měl být přesně tím, co hledáte. Aplikace sice komunikuje pouze anglicky, nicméně hudební teorie je všude stejná, takže byste si s ním mohl porozumět.

Jak zkopírovat aktuální obraz monitoru – celou plochu?

K tomuto účelu slouží klávesa **PrintScreen** (**PrtScr** – viz obr. 1). Ve chvíli, kdy tuto klávesu stisknete, aktuální obraz se uloží do schránky. Poté spusťte libovolný prohlížeč/editor obrázků – například ve Windows obsažené **Malování** nebo třeba námi často doporučovaný **IrfanView** (*http://download.chip.eu/cz/IrfanView_61036.html*) – a obrázek pomocí příkazu **Úpravy/Vložit** (**Edit/Paste**) nebo pomocí klávesové zkratky **Ctrl+V** vložte do programu (obr. 2). Poté už stačí obrázek uložit do souboru (**Soubor / Uložit jako**, resp. **File / Save as**).

OBR. 1

OBR. 2

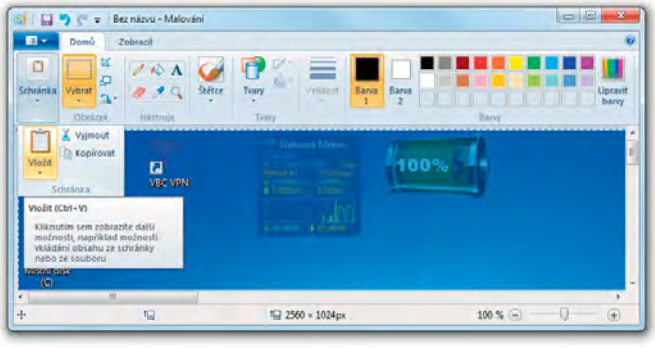

Ztratil se mi druhý pevný disk (D:\). Vypadá to, jako by nikdy v počítači ani nebyl – zmizel z obsahu okna Tento počítač a po kliknutí na zástupce na ploše se objeví hlášení, že požadovaný soubor není k dispozici. Kde je problém?

V principu mohou existovat tři příčiny:

1. Nejbanálnější příčinou je uvolnění jednoho z kabelů, kterými je pevný disk uvnitř počítače připojen. Je tedy vhodné počítač vypnout, odpojit z elektrické sítě, otevřít a zkontrolovat, že všechny kabely jsou pevně na svém místě. Pokud nevíte, kolik jich tam má být a odkud kam vedou, je lepší přenechat kontrolu zkušenějšímu uživateli nebo odbornému servisu. U notebooků můžete tuto závadu vyloučit rovnou, tam není technicky možná.
2. Došlo ke změně nastavení v tzv. rozhraní BIOS počítače a disk se kvůli tomu nenačítá. Co a jak nastavit, to však nelze obecně říci – to může být u každého počítače úplně jiné. Pokud se v této problematice neorientujete, opět je to úkol pro zkušenějšího uživatele nebo odborný servis.
3. Pokud výše zmíněné opravy nepomohou, nastává nejhorší možná varianta, a sice „odchod disku do křemíkového nebe“. V takové chvíli už nic nenaděláte – maximálně můžete zkusit připojit disk k jinému počítači, třeba se ještě na chvilku „chytí“. Ale v nejlepším případě z něj jen nějak dostanete data, disk sám je už určen jen k likvidaci.

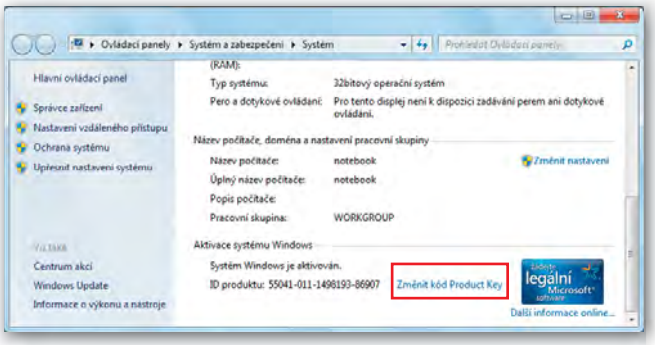

OBR. 3

? Zakoupila jsem notebook s legálními Windows 7. Pravidelně jednou za 10 až 14 dní se mi však zobrazí hlášení, že systém není pravý. Když počítač restartuji, zobrazí se okno s výzvou k získání pravé kopie systému. Po kliknutí na tuto výzvu mi systém pogratuluje, že aktivace proběhla úspěšně, a opět bez problémů funguje dalších 10 až 14 dní. Jak tento otravný problém odstranit?

Mám-li být upřímný, nějaká univerzální, všespásná rada na problémy tohoto typu neexistuje. Zpravidla jde totiž o nějakou „náhodnou podivnost" v nastavení systému, kterou nelze dost dobře odhalit, natož opravit.

Ze všeho nejdříve proveďte důkladný test na přítomnost záškodnického softwaru (virů, spywaru aj.). Příčinou podobného chování často totiž jsou podobné „breberky". Kromě důkladného testu nainstalovaným antivirovým programem bych doporučil i nezávislý audit, provedený nějakým on-line nástrojem, například **Eset Online Scannerem** (*http://www.eset.com/online-scanner*). Případné nákazy je samozřejmě potřeba odstranit.

Poté zkuste znovu „ručně" zadat kód Product Key a systém znovu aktivovat. (Klikněte pravým tlačítkem na ikonu **Počítač**, vyberte příkaz **Vlastnosti** a postupujte podle příkazů v dolní části zobrazeného okna – obr. 3.)

Pokud to problém nevyřeší, kontaktujte technickou podporu výrobce notebooku nebo technickou podporu společnosti Microsoft. Nicméně bez obalu musím říci, že jediným výsledkem je zpravidla jen plnění pokynů operátora a maximálně dočasné vyřešení problému.

Zpravidla jediným definitivním řešením problému je to, co doporučuji velmi nerad – a sice přeinstalace operačního systému. Jde sice o drastické řešení relativně banálního problému, ale vzhledem k tomu, že nástroje ověřující pravost systému musí být z principu udělány jako „dotěrné a nesnadno uspokojitelné", zpravidla nic jiného nezabere. Pokud máte notebook, neměl by to být takový problém. U většiny notebooků lze systém velmi snadno obnovit ze zálohy vytvořené výrobcem.

? Chci udělat upgrade z Windows Vista na Windows 7. Šlo by to udělat nějak tak, abych nemusel mít dva operační systémy, tedy aby mi zbyla jen Windows 7?

Je trochu otázka, co si pod pojmem „upgrade" vlastně představujete. V případě operačních systémů se upgradem myslí nahrazení staršího operačního systému systémem novým za zvýhodněných podmínek. Jinými slovy, díky upgradu mohou stávající uživatelé pořídit nový systém levněji (ve speciálních případech dokonce i zdarma, resp. za manipulační poplatek), ale technicky to znamená „vyhodit starý systém do koše" a nainstalovat nový. Žádný provoz dvou systémů současně rozhodně není nutný, a často dokonce ani možný.

? V mém starším počítači se vybila baterie a počítač neví, kolik je hodin. Dozvěděl jsem se, že je nutné vyměnit baterii typu CR-2032 na základní desce. Jak to mám provést?

Kupte novou baterii zmíněného typu (je běžně k dostání v elektroprodejnách, prodejnách výpočetní techniky nebo třeba i v hodinářstvích), potřebovat budete pravděpodobně také křížový šroubovák běžné velikosti (PH1) k otevření skříně počítače.

Počítač vypněte, odpojte všechny kabely (hlavně ten napájecí), a pokud je někde pod stolem, vyzdvihněte jej do výšky. Poté sejměte levou (z pohledu zpředu) bočnici počítače. Ta je zpravidla zezadu zajištěna dvěma křížovými šrouby, které samozřejmě musíte nejprve demontovat. Poté stačí jen zatlačit na bočnici směrem dozadu, a ona vyskočí.

U hodně starých počítačů je třeba sejmout celý kryt (obě bočnice a „střechu") najednou – předtím musíte demontovat všechny šrouby, které kryt zezadu drží.

Až budete uvnitř počítače (případné hromady prachu vyluxujte), vyhledejte na základní desce baterii (obr. 4) a po stisknutí malého kovového zobáčku, který ji drží v desce, ji vyjměte. Poté do uvolněného prostoru vmáčkněte baterii novou, počítač uzavřete a znovu jej připojte.

Tím celý proces bohužel nekončí, budete také muset znovu nastavit čas počítače v tzv. BIOS (v základním rozhraní počítače). Spusťte počítač a stiskejte klávesu **Del**, dokud se neobjeví (zpravidla modré nebo modrošedé) rozhraní BIOS (obr. 5). Jeho ovládání a podoba se na jednotlivých počítačích liší. K pohybu v nabídkách využijte kurzorové šipky a/nebo klávesu **Tab** (tabulátor), k úpravě systémového času, jenž se zobrazuje zpravidla na úvodní stránce rozhraní BIOS, použijte klávesy **plus** a **minus**. Až bude čas upraven, je třeba se přesunout do záložky **Exit** nebo stisknout klávesu **Esc** a uložení změn potvrdit stisknutím klávesy **Enter** (je-li vybrána možnost **OK**), event. stisknutím klávesy **Y** (pokud se počítač ptá „uložit změny ano/ne [yes/no]").

OBR. 4

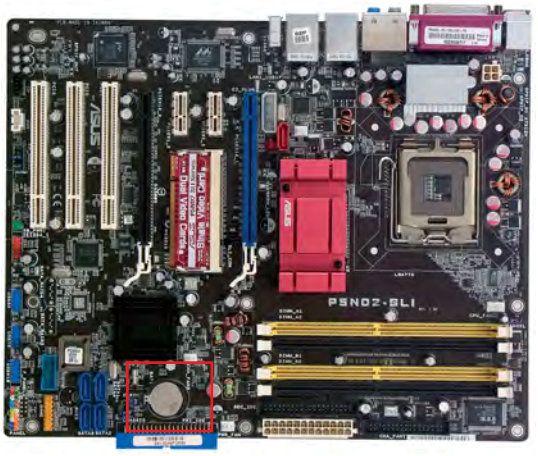

OBR. 5

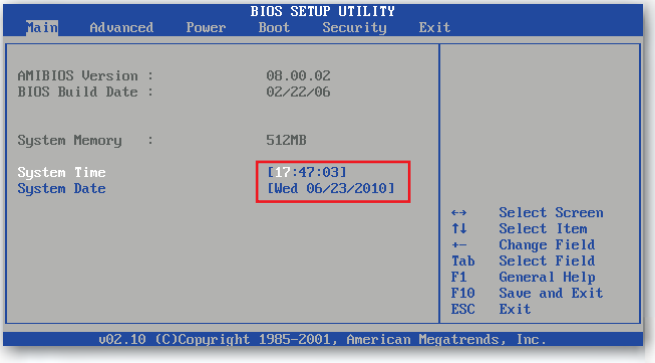

Inzerce

PŘÍŠTĚ

▶ 26. ČERVENCE 2010

PPK CD 16/10

PLNÉ VERZE

Poklad ztraceného království

Na příštím PPK CD najdete opět hned několik bonusů. Jedním z nich bude dobrodružná hra Natálie Brooks – Poklad ztraceného království, ve které budete mít spolu s hlavní hrdinkou za úkol vysvobodit ze spárů únosců jejího dědečka, vyřešit záhadu strašlivé kletby a odhalit pravdu o legendárním vlaku duchů. Druhým bonusem bude plná verze programu Plato DVD Ripper Professional, pomocí které můžete jen několika kliknutími myší převádět filmy z DVD do mnoha různých formátů. K dispozici jsou jak formáty pro přehrávání v počítači, tak i předvolby pro konverzi do formátu pro přehrávače iPod či Zune, pro mobilní telefony nebo pro herní konzole Playstation Portable.

Mezi bonusy najdete i druhý díl výukového videokurzu Video-Office 2003&2007 a dokumentární film Džungle, poodhalující roušku záhad skrytých v tomto tajemném světě, který tak děsil i vzrušoval generace našich předků.

PŘEHLEDY NEJLEPŠÍCH PRODUKTŮ

Rádce kupujícího

Rubrika, ve které představujeme nejlepší produkty ve své kategorii, bude mít své místo i v příštím vydání PPK. Připravujeme do ní přehledy nejlepších netbooků, digitálních zrcadlovek, mobilních telefonů a 37palcových LCD televizorů.

Full HD 1080

FULL HD VIDEO V PC

Zpracování videa v PC

Ceny kamer zaznamenávajících video v plně vysokém rozlišení pokořily desetitisícikorunovou hranici, a tak se tyto kamery pomalu stávají standardem. Zpracování videa pořízeného full HD kamerami tak začíná řešit čím dál více uživatelů a my se na tuto problematiku zaměříme.

NÁKUPY NA INTERNETU

Bezpečné nákupy

Internet je plný skvělých nabídek – on-line si lze koupit zboží daleko levněji než v kamenných prodejnách a díky internetovým obchodům můžete získat také věci, které byste jinak nesehnali. A na své si přijdou i různí sběratelé a jiní nadšenci. Ovšem bez obalu musíme říci, že nakupování na internetu má i svá rizika. V příštím vydání se proto podíváme na věc z obou stran: Poradíme vám, co skvělého lze kde sehnat, ale také to, jak poznat podvodníky a jak se nedat nachytat.

MS OFFICE 2010

Dvacet deset – co je nového?

Na trhu se již brzy objeví nový balík kancelářských programů MS Office – tentokrát s označením 2010. Společně se podíváme na to, jaké novinky nabízí jeho základní aplikace, a na to, ve kterých verzích si jej budete moci zakoupit.

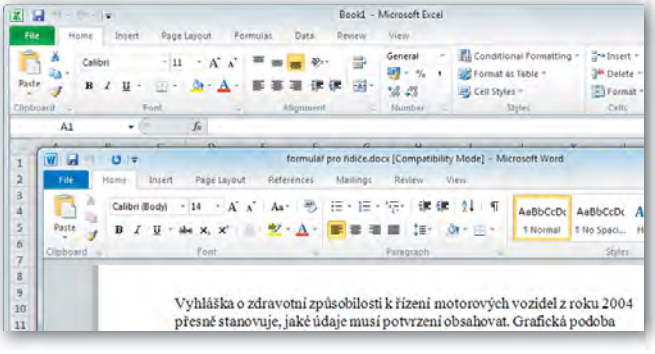

počítač PRO KAŽDÉHO

TOTO ČÍSLO VYŠLO: 7. 7. 2010
ISSN 1212-0723 MK ČR E 7931
Vydává: Burda Praha, spol. s r. o.

Managing Director: Petra Fundová
Šéfredaktor: Ivan Heisler
Redakce (redakce@ppk.cz): Aleš Havlas, Jan Jírovec, David Nesiba, Martin Semrád, Miroslav Ziegler
Grafická úprava: DTP Burda Praha
Foto: Martin Tryščuk
Ilustrační foto: Fotolia
Jazyková úprava: Richard Straberger
Externí spolupracovníci: Marie Franců, Michaela Kadlecová, Milan Loucký, Jiří Macich, Milan Pola, Tomáš Přibyl, Martin Taneček

Osvit a tisk: Česká unigrafie, a. s.

Předplatné: Mediaservis, s. r. o., Zákaznické centrum, Kounicova 2b, 659 51 Brno
Příjem objednávek: tel.: 840 200 260, 541 233 232, fax: 541 616 160, e-mail: ppk@mediaservis.cz
Příjem reklamací: tel.: 800 800 890

Předplatné na Slovensku: Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Šustekova 10, P. O. Box 17, 850 00 Bratislava 5 tel.: +421 267 201 931 fax: +421 267 201 910 e-mail: predplatne@press.sk Mediaprint-Kapa Pressegrosso, a. s., oddelenie inej formy predaja, Vajnorská 137, P. O. BOX 183, 830 00 Bratislava 3 tel.: +421 244 458 816 fax: +421 244 458 819 e-mail: predplatne@abompkapa.sk

Inzerce (inzerce@ppk.cz): Zuzana Hošková tel.: 225 018 762, fax: 225 018 600

Počet výtisků prodaného nákladu ověřuje: ABC ČR, Na Florenci 3, Praha 1

V prodejní síti rozšiřuje: V České republice: Mediaprint & Kapa Pressegrosso, s. r. o. Na Slovensku: Mediaprint & Kapa, s. r. o.

© Burda Praha, spol. s r. o.
Přemyslovská 2845/43, 130 00 Praha 3
tel.: 225 018 566
IČO 15273598

Za původnost a obsahovou správnost příspěvku ručí autor. Právní režim autorských děl nabídnutých redakci se řídí zejména autorským zákonem č. 121/2000 Sb. a dalšími českými právními normami. Rukopisy redakce nevrací. V případě přijetí díla k uveřejnění redakce autora o této skutečnosti uvědomí. Tím nabývá vydavatel práva k šíření přijatého díla časopiseckou formou včetně možnosti zveřejnění na WWW stránkách časopisu, vydání na CD-ROM nebo jiným způsobem v elektronické podobě. Autorská odměna bude poskytnuta jednorázově do pěti týdnů po prvním uveřejnění příspěvku ve výši určené interním sazebníkem a zahrne i odměnu za případné vydání díla v elektronické podobě. Všechna práva k uveřejněným dílům jsou vyhrazena. Přetisk, přepracování, překlad do jiného jazyka a jiné užití díla nebo jeho části, jakož i zařazení díla do jiného díla (souborného, spojení s dílem jiným, zařazení do jakékoliv formy elektronické publikace ap.) bez souhlasu vydavatele jsou zakázány. Autorské právo k časopisu a navazujícím elektronickým publikacím vykonává vydavatel.